

သုတေသနစာအုပ်

BA Part(2)

ပါရာယနဒေသနာ

ဗာဝရီပုဏ္ဏားဆရာကြီးနှင့်

တပည့်(၁၆)ဦးတို့၏အမေးကို ဖြေဆိုထားသည့်

(နိဗ္ဗာန်လမ်းပြတရား)

မှတ်စုရေးသားပူဇော်ခြင်း

Daw Moe Moe Swe

ပါရာယနဒေသနာ

အပိုင်း(၁)

❖ ပါရာယနဒေသနာ

- မည်သည့်ပါဠိတော်တွင် ပါဝင်
- ပါရာယနအဓိပ္ပာယ်
- သုတ္တန်ပါတ
- Early Buddhism သုတ္တန်များဟုသတ်မှတ်သူများ
- ပါရာယန သုတ္တန် ဖွဲ့စည်းပုံ
- နှုတ်တက် ဆောင်သူ
- ပါရာယနသုတ္တန် ရွတ်ဆိုခဲ့သော အချိန်ကာလ

❖ ပါရာယနဒေသနာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံအကျဉ်း

- ပသေနဒီအမည် အဓိပ္ပာယ် (GK)
- မြတ်စွာဘုရားရှင်ပေးသော အစားလျော့နည်း (GK)
- မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားတော်များအနှစ်ချုပ်
- ဌာပနာထည့်သွင်းရခြင်း ရည်ရွယ်ချက်
- ကုသိုလ်ရှင်ဆိုင်းဘုတ်ထိုးခြင်း

❖ ဗာဝရီပုဏ္ဏား၏ ကျောင်းသင်္ခမ်းစောင့်နတ်ပြောသော ဗုဒ္ဓဂုဏ်ရည်

- ပုဏ္ဏား (၁၆) ဦး၏ ဘုရားဖူးခရီးစဉ် (GK)
- မေးခွန်းများမေးသည့်အချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံး သော နေရာ
- ဗုဒ္ဓရုပ်ထုတော်နှင့် ဂျိန်းဘုရားရုပ်ထုတော် ထူးခြားချက်

❖ ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီး၏ စိတ်မေးခွန်း (၇)ခု

- မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စိတ်မေးခွန်းအဖြေ
- မုဒ္ဒါမိပါတ (ခေါင်းပြုတ်ကျခြင်း)
- ဝိဇ္ဇာ (ပညာ)၏ စွမ်းဆောင်မှုကို အထောက်အပံ့ပြုသောအရာများ
- ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီး၏ မဟာပုရိသ လက္ခဏာ (၃)ပါး

အပိုင်း(၂)

အဓိက ပုစ္ဆာရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း(၁)

- သတ္တလောကကြီးကို မည်သည်က ပိတ်ဆို့ထားသလဲ? လူတွေအသိဉာဏ်မရအောင် ဘာတွေက ပိတ်ဆို့ထားသလဲ?

မေးခွန်း(၂)

- လောကတွင် လူတို့သည် ဘာကြောင့်အရောင်မတောက်ရပါသနည်း၊ ဘာကြောင့် မြုပ်သွားရ၊ မထင် မရှားဖြစ်ရပါသနည်း။

မေးခွန်း(၃)

- လောကကြီးကို တွယ်တာကပ်ငြိစေတတ်သော တရားကဘာလဲ?

မေးခွန်း(၄)

- တွယ်ကပ်နေပြီဆိုလျှင် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ အရာဟာ ဘာလဲ? တွယ်ကပ်မိပြီ ဆိုလျှင် ကြောက်စရာ ဘာတွေ ဖြစ်လာမလဲ?

မေးခွန်း(၅)

- အာရုံ (၆)ပါးတွင် စီးဝင်နေသော စီးဝင်မှုများကို မစီးဝင်နိုင်အောင် ဘာနှင့်တားမြစ်၊ ဘာနှင့် ပိတ်ဆို့ နိုင်မလဲ?

မေးခွန်း(၆)

- အာရုံ(၆)ပါးတွင် စီးဝင်နေသော စီးဝင်မှုများကို လုံးဝမစီးဝင်နိုင်အောင် ဘာနှင့် အပြီးသတ် ပိတ်ဆို့ ပစ်ရမလဲ?

မေးခွန်း(၇)

- သတိနှင့်ပညာ၊ အာရုံကိုသိတတ်သော(နာမ်တရား)များ၊ အာရုံကိုမသိတတ်သော (ရုပ်တရား) များ ဘယ်မှာ ချုပ်ငြိမ်းကြသလဲ?
- ထို သတိ၊ ပညာတို့ လုံးဝမပေါ်အောင် ၊ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ? ဘယ်မှာ အပြီးသတ် ချုပ်ငြိမ်း ကြသလဲ?

မေးခွန်း(၈)

- ကျင့်နေဆဲ(သေက္ခ)ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျင့်ပြီးသား (အသေက္ခ)ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရုပ်/နာမ်တရားများ အပြီးသတ်ချုပ်ငြိမ်းအောင် ကျင့်သုံးသွားသော နည်းလမ်းများ *****

အပိုင်း(၂) နိဒါန်းပိုင်း

- ဣသိအဓိပ္ပါယ်
- ဘုရားမပွင့်မီကာလ အမြင့်ဆုံးကျင့်စဉ်
- မြတ်စွာဘုရားဟောသော Stress လျော့ချနည်း
- ဂျိန်းဘာသာဝင်တို့၏ လမ်းဆုံးပန်းတိုင်
- ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ လမ်းဆုံးပန်းတိုင်

အပိုင်း(၂) ရှင်းလင်းချက်များ

- အဝိဇ္ဇာက ဆိုပိတ်ထားသော အရေးကြီးသည့် အချက် (၈)ချက်
- ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန် (ပါရ)သို့ ရောက်ရန် အကျင့် (အယန) (သို့)
မိမိတို့သန္တာန်တွင် ရှိနေသော အကုသိုလ်တရားများ စင်ကြယ်ချင်လျှင် ကျင့်သုံးရမည့်
မှန်ကန်သော နည်းလမ်း ကျင့်စဉ်
- ဝေဝိစ္ဆ
- သေက္ခ
- ဒါနကောင်းမှု မလုပ်ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း (၂)ပါး
- သင်္ခါတဓမ္မ (အသေက္ခ = သင်္ခါတဓမ္မ)
- ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်
- ပမာဒ

အပိုင်း(၃)

တိဿမေတ္တယျ ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း(၁)

- လောကတွင် တင်းတိမ်ရောင့်ရဲမှု ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘယ်သူလဲ? ရှိတာလေးနဲ့ ကျေနပ်ရောင့် ရဲသွားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘယ်သူလဲ?

မေးခွန်း (၂)

- ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် တုန်လှုပ်မှု၊ လှုပ်ရှားမှုကင်းပါသလဲ?
- တဏှာကင်းအောင် ဘာလုပ်ရမည်နည်း။
 - ငြိမ်းသွားခြင်း
 - (ခဏနီရောစ) သူ့ဟာသူ ငြိမ်းတဲ့အငြိမ်း
 - (သင်္ခါယနိဗ္ဗူတော) ငြိမ်းအောင်လုပ်လို့ ငြိမ်းတဲ့အငြိမ်း

မေးခွန်း (၃၊ ၄၊ ၅)

- အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အစွန်း၂ဘက် နှင့်အလယ် ထို ၃မျိုးကို အသိဉာဏ်နှင့် သိပြီး ငြိကပ်တွယ်တာမှု ကင်းပါသလဲ?
- အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မဟာပုရိသဟု ခေါ်ရပါသလဲ?
- ဘဝတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်ပေးသော အရာက ဘာလဲ? *****

ပုဏ္ဏက ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

- ‘ယည’ ဆိုသော ယဇ်ပွဲအမျိုးမျိုးတို့သည် ဘာကို အမှီပြုပြီး ပူဇော်ကျင်းပနေကြပါသနည်း။

မေးခွန်း (၂)

- နတ်များကို ယဇ်ပူဇော်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မွေးဖွားခြင်း၊ အိုခြင်းများက ထိုနည်းနှင့် လွတ်မြောက် နိုင်ပါသလား။

မေးခွန်း(၃)

- နတ်များ ပူဇော်ပြီး ယဇ်ပူဇော်ခြင်း၊ မန္တန်စုပ်ခြင်းဖြင့် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊သေခြင်း မလွန်မြောက်နိုင် လျှင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အို၊ နာ၊ သေခြင်းက လွန်မြောက်နိုင်ပါသလဲ? *****
- ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကျင့်၍ အမှန်တရားသိသွားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ငြိမ်းအေး မှုများ

အပိုင်း (၃) နိဒါန်း

- ဘုရားရှင် လက်ထက်ထဲက ထင်ရှားသော သုတ္တန်ဖြစ်ကြောင်း
- စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်တွင် “ဝိညာဏ နိရောဓာ နာမရူပနိရောဓော” နေရာတွင် ဝိညာဏ်ကို မည်သို့ ဖြည့်စွက်မှတ်ယူရပါမည်နည်း။ (ကံတရားများချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်နာမ်များချုပ်ခြင်း)
 - သောတပတ္တိမဂ်
 - သကဒါဂါမ်
 - အနာဂါမ်
 - အရဟတ္တမဂ်

အပိုင်း (၃) ရှင်းလင်းချက်များ

- ကာမေသု ဗြဟ္မစရိယဝါ တွင်ပါရှိသော ကာမ (၂)မျိုး
- မြတ်စွာဘုရား၏ ဝတ္ထုကာမအပေါ် အသိအမှတ်ပြုပုံ
- ဗြဟ္မစရိယဝါ (မြတ်သောအကျင့်)
- အစွန်းနှစ်ဖက်နှင့် အလယ်ဆိုတာ ဘာလဲ?
- ဘဝတစ်ခုနှင့် တစ်ခု ဆက်စပ်ပေးသော (ချုပ်စပ်တတ်သော) အရာဆိုတာဘာလဲ?
 - ပထမရဟန်းဆွေးနွေးချက်
 - ဒုတိယ ရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်
 - တတိယရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်
 - စတုတ္ထရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်
 - ပဉ္စမရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်
 - ဆဋ္ဌမရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်
- မြတ်စွာဘုရားရှင်မှ ရဟန်း(၆)ဦးဆွေးနွေးချက်ကို အတည်ပြုပေးခြင်း
- ခန္ဓာငါးပါးသိခြင်း (သို့မဟုတ်) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ စတုတ္ထနိပါတ်မှ သမာဓိဘာဝနာသုတ် တွင် ပါရာယနပါဠိတော်မှ ထပ်မံယူ ဟောကြားထားသော အာသဝေါတရားကုန်ကြောင်း ကျင့်စဉ်တစ်ခု
- အာသာ၊ တဏှာ၊ ဇေယျ တို့၏ တူညီချက်နှင့် ထူးခြားချက်များ

အပိုင်း(၄)

မေတ္တာပူ ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း(၁)

- လောကတွင် လူတိုင်း ရှောင်လွှဲမရအောင် ကြုံတွေ့နေရသော ရေတွက်၍ မရနိုင်သော ဒုက္ခများ ဖြစ်လာခြင်းသည် မည်သည်ကို အခြေခံပြီး ဖြစ်လာပါသနည်း။

မေးခွန်း(၂)

- ဖြတ်ကျော်ရန် အလွန်ခဲယဉ်းလှသော ‘ဩဃ’ ဆိုသော ဒီလှိုင်းကြီးများ အရှိန်အဟုန်နှင့် တိုက်ခိုက် စီးဆင်းလာလျှင် မည်သည့်နည်းစနစ်ဖြင့် ဖြတ်ကူးရပါမည်နည်း။
- (ဇောတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ၊ သောကာ၊ ပရိဒေဝ) ထပ်တလဲလဲ မွေးရခြင်း၊ အိုရခြင်း၊ ရလာသော ဘဝတွင် စိုးရိမ်ငိုကြွေးရခြင်းများကို ဘယ်လို ဖြတ်ကျော်ရမည်နည်း။ *****

အပိုင်း (၄) နိဒါန်း

- မြတ်စွာဘုရားတရားတော်မြတ်လမ်းဆုံးပန်းတိုင်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ပန်းတိုင်
- သိခြင်းနှင့် မြင်ခြင်း
- အနုပဿနာ
- မေတ္တာဂူ ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ခေါ်ဝေါ်သော အသုံးအနှုန်း
- ဘုရားရှင်ကို မည်သို့ ယုံကြည်ထားပါသနည်း။

အပိုင်း (၄) ရှင်းလင်းချက်

- ဥပဓိအဓိပ္ပါယ်
- စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်လာ ဥပဓိ (၁၀)မျိုး (အကျယ်)
- အကျဉ်းအားဖြင့် ဥပဓိတရား ၃ပါး
- ဩဃ အဓိပ္ပါယ်
- ဩဃ (၄)မျိုး
- ဩဃကို ဖြတ်ကျော်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်များ (ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်)
- ရုပ်ခန္ဓာနှင့်ပတ်သက်၍ရှုမြင်ခြင်း (သို့) ခန္ဓာ (၅)ပါးကို ရှုမြင်ခြင်း
- ဩဃလှိုင်းများ ဖြတ်ကျော်သည့်နည်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တိုင်သိခြင်း
- ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အမှန်မြင်သော ယုံကြည်မှုကို အခြေခံခြင်း
- သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရန် ဖယ်ရှားရမည့်တရားများကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားရာတွင် မည်သည့်တရား မည်သည့်နေရာတွင် ဟောသည်ဖြစ်စေ တစ်ထပ်တည်း ကျကြောင်းကို မေတ္တာဂူအား ဟောကြားပုံနှင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို နှိုင်းယှဉ်ပြပါ။
- ဘဝနှင့်ဆက်စပ်ပြီး အာရုံတို့၌ကပ်ငြိတတ်သော တရားများ

အပိုင်း(၅)

ဓာတက ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

- ရာဂ၊ဒေါသ၊မောဟ၊မာန်မာန ဆိုသော ကိသောအပူများ ငြိမ်းစေရန် မည်သို့ ကြိုးစားအားထုတ် ၊ လိုက်နာကျင့်သုံး ရပါမည်နည်း။

မေးခွန်း (၂)

- လူ့ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တွင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ မာန်မာန စသောကြောင့်ကြမှုများ ဘာမျှ မရှိဘဲ သူတော်ကောင်းစိတ်ဓာတ်နှင့် နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်မျိုးရောက်အောင် မည်သို့ ကျင့်ရမည်ကို သံသယပျောက်အောင် ဟောကြားပေးပါ။

မေးခွန်း (၃)

- ရာဂ၊ ဒေါသ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခများ အားလုံးက လွတ်ငြိမ်းသွားသည့် နိဗ္ဗာန်တရားကိုသိရန် ဟောကြား ပေးပါ။ (သို့မဟုတ်) ပုဏ္ဏက၊ မေတ္တာဂူ၊ ဓာတက၊ ရသေ့တို့အား တူညီသော ဟောကြားချက် (သို့မဟုတ်) ကောင်းကင်ကြီးသည် ဘာနှင့်မှ ငြိတွယ်မှုမရှိသကဲ့သို့ ယခုဘဝမှာပင် ရုပ်နာမ် တရားများအပေါ် တွယ်တာမှုမှ လွတ်မြောက်အောင် ကြိုးစားအား ထုတ်ရမည့် တရားကို ဟောကြား ပေးပါ။ *****

အပိုင်း (၅) နိဒါန်း

- ဓောတက ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တင်စားသော အခေါ်အဝေါ်
- မာဏဝ အသုံးအနှုန်း
- မဂ္ဂင် (၈)ပါးနှင့်ပတ်သက်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ နောက်ဆုံးဩဝါဒ
- နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် လမ်းကို ဘာနှင့်တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းထားသနည်း။
- နိဗ္ဗာန်သွားမည့် ယာဉ်ကို စီးနေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်
- သောတပတ္တိမဂ် ဆိုသည်
- မဂ္ဂင်(၈)ပါးကို ပထမဆုံးနှင့် နောက်ဆုံး ဟောသောအချိန်

အပိုင်း (၅) ရှင်းလင်းချက်

- ဓောတကရသေ့ကြီးအား မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားချက်မှာ အာတပ္ပ
- မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှ “အာတာပီ”
- ‘ဇာဂရိယာနု ယောဂ’ နိုးနိုးကြားကြား တရားအားထုတ်သည် ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။
- အတ္တ ကိလ မထ
- မဂ္ဂင် (၈)ပါးဖြင့် တရားအားထုတ်ခြင်း/ ကိလေသာများတွန်းထုတ်ခြင်း
- ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါး အလုပ်လုပ်ပုံ
 - စိတ်ဓာတ်ကျနေသည့်အခါ ပွားရမည့် ဗောဇ္ဈင် (၃)ပါး
 - စိတ်ဓာတ်တက်ကြွနေလျှင် ပွားများရမည့် ဗောဇ္ဈင် (၃)မျိုး
- ဓမ္မမှတ်ကျောက်
- မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှ ကာယပေါ်တွင်ရှုမှတ်ခြင်း
- တရားအားထုတ်ချိန် ဖြစ်သည့် အဘိဇ္ဇာ
- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း (သို့မဟုတ်) လောကတွင် တဏှာတည်းဟူသော အရှုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းနိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ စွမ်းရည်နှင့်နည်းလမ်း
- မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် လမ်းညွှန်ပြသူသာ ဖြစ်ကြောင်း
- သံသရာဝဋ်မှလွတ်အောင်၊ သံသယများကင်းအောင် ကိုယ်တိုင်သာလုပ်ရန် ကျင့်ရန် ဓမ္မပဒမှ အခြား သုတ္တန်တစ်ခု၌ ဟောကြားချက်
- တွယ်တာမှုတဏှာမှ လွတ်စေရန် ရုပ်တရားနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည့်စုံသောအတွေ့ (၃) မျိုး
- နိဗ္ဗာန အဓိပ္ပါယ်
- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သေခြင်းအပေါ်ရှုမြင် ဆင်ခြင်ပုံ
- အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားများကို ဝင်လေထွက်လေ နှင့် သိရှိခြင်း
- အရူပဈာန်များ

အပိုင်း(၆)

ဥပသီဝ ရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

- အင်မတန်အရှိန်အဟုန်ပြင်းလှသော ဩဇာကြီးကို (ဆရာသမား (သို့) စိုစရာအာရုံတရားမရှိပဲ) မဖြတ် နိုင်သောကြောင့် ဆရာသမား(သို့) တစ်စုံတစ်ခုအာရုံကို မှီပြီး ဩဇာကြီးကို ဖြတ်ကျော် လို့ ရသော နည်း ကို ပြောပေးပါ။ *****

မေးခွန်း (၂)

- ထိုအာကိဉ္ဇဈာန်ကို မပျက်မစီး ထာဝရ ရထားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်သည် အာကိဉ္ဇာဘုံတွင် အကြာကြီး တည်နိုင်ပါမည်လား?

မေးခွန်း (၃)

- အာကိဉ္ဇညာယဘုံတွင် မပျက်မစီး ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း နေပြီးလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိညာဏ်စိတ်ကလေး ပျက်စီးသွားဦးမှာလား၊ သူရရှိထားသော ဘဝကနေ သူသေရ ဦးမည်လား?
- သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ဖြစ်၍ ထိုဘုံရောက်သည့်အခါ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်များ ဆက်ကျင့် ၍ နာမကာယဟု ခေါ်သော နာမ်တရားအပေါင်းမှ လုံးဝလွတ်မြောက်သွားပြီ (အရိယာဖြစ်သွားပြီ) ဆိုလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ် သေလျှင် ဘယ်ရောက်သွားပါမည်နည်း။

မေးခွန်း (၄)

- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ချုပ်ပျောက် သွားတာလား (သို့) ဘာမှ မရှိတော့သည့် အရာလား၊ (သို့) ထာဝရမြဲတဲ့ အနေအထား အဖြစ် မည်သည့်အခါမျှ မပျက်စီးတော့တာလား။

အပိုင်း (၆) နိဒါန်း

- ဥပသီဝရသေ့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားချက်
- ဥပသီဝ ရရှိထားသော ဈာန်အဆင့်
- တဏှာကို ပင်လယ်နှင့် ဥပမာပေးထားခြင်း
- အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်

အပိုင်း (၆) ရှင်းလင်းချက်

- အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်အား ဝိပဿနာရှုခြင်း
- ဓမ္မရာဂ၊ ဓမ္မနဒ္ဓိ
- မဇ္ဈိမနိကာယ် အဂ္ဂိဝဇ္ဇသုတ်မှ ရှင်းလင်းချက်
- ရတနသုတ်ကို ကိုးကား၍ ကိလေသာကို ပါယ်ခြင်းဖြင့် ကံများချုပ်ငြိမ်းသွားပုံ

အပိုင်း(၇)

နန္ဒရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

- လောကတွင် မုန့်ဟုခေါ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များအများကြီးရှိရာ ထိုသူများအားလုံးကို မုန့်ဟု ခေါ်နိုင်ပါသလား။ အသိဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်(သို့)ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ အစားခြိုးခြံသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုပဲ မုန့်ဟု ခေါ်ရမည် လား။

မေးခွန်း (၂)

- သာမဏ၊ ဗြဟ္မဏ တို့သည် စင်ကြယ်မှုများအတိုင်း ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အစားအဝတ်ခြိုးခြံပြီး ပင်ပန်းကြီးစွာ ကျင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏများမှ လွန်မြောက်နိုင်ပါသလား။

မေးခွန်း (၃)

- ခေါင်းပါးသောအကျင့်ကျင့်သူများ မလွန်မြောက်နိုင်လျှင် ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကမှ 'ဩဃ တိဏ္ဍ' နှင့် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ တို့မှ ကျော်လွှားလွတ်မြောက်နိုင်ပါမည်နည်း။ ***

အပိုင်း (၇) နိဒါန်း

- နန္ဒရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားချက်
- သက္ကာယ၊ သက္ကာယ နိရောဓော
- နိဗ္ဗာန်နှင့်အလှမ်းကွာအောင် လုပ်နေသော ရေပြင်ကြီးတွင် မျောပါနေကြပုံ
- မြတ်စွာဘုရားရှင်ဖွင့်ဆိုသောဗြဟ္မဏ
 - ဗြဟ္မဏ ဆိုသော စကားလုံးကို အဆင့်မြင့်ပုဂ္ဂိုလ်များအား ရည်ညွှန်းသောအခါ
 - သာမဏ
 - မုနိ
- ပါရဆိုသော နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် သတ်သတ်လွတ်စားပြီး ကျင့်၍ ရ/မရ
- အစားနှင့်ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသောတရား
- အကုသိုလ်မှန်သမျှ အပါယ်ရောက်စေနိုင်ပါသလား

အပိုင်း (၇) ရှင်းလင်းချက်

- မာရ်စစ်သည် (၁၀)ပါး
- အာဟာရေန သုဒ္ဓိ
- သံသာရ သုဒ္ဓိ
- ဩဃ တိဏ္ဍ
- ပရိညာ
 - ပရိညာ (၃)မျိုး
 - ဉာတ ပရိညာ
 - တိရဏ ပရိညာ
 - ပဟာန ပရိညာ
 - ရူပတဏှာ ပရိညာ (၃)မျိုး

အပိုင်း(၈)

ဟေမက ရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်း *****

- မိမိတို့ သန္တာန်တွင် ရှိသော (တွယ်တာမှု၊ လိုချင်မှု၊ တပ်မက်မှု) တဏှာများကို ဖျောက်နိုင်သော၊ ဖယ်ရှားနိုင်သော တဏှာကို လွန်မြောက်ဖို့ ကြိုးစားနိုင်သော ကျင့်စဉ်တရားကို ဟောပြောပေးပါ။

တောဒေယျ ရသေ့ကြီးမေးခွန်း

မေးခွန်း (၁)

- လိုချင်စရာများ အပေါ်တွင် လိုချင်သော တဏှာမရှိ၊ တွယ်တာမှု ပူလောင်မှု တဏှာလည်း သူ့သန္တာန်တွင် မရှိ၊ သံသယအားလုံးကိုလည်း ကျော်လွှားပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လွတ်မြောက်သောသူ ဟု ပြော နိုင်ပါသလား? *****

မေးခွန်း (၂)

- “ဝိမောက္ခ” လွတ်မြောက်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တွယ်တာမှု မရှိတော့သော်လည်း၊ တောင့်တမှု ရှိပါသေးလား။ တဏှာကပ္ပ၊ ဒိဋ္ဌိကပ္ပ ထိုအတွေးများကို ဖျောက်ပြီး တကယ့်မုနိ အစစ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ *****

ကပ္ပရသေ့ကြီး၏မေးခွန်း *****

- သံသရာပင်လယ်ကြီးထဲတွင် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း၊ လှိုင်းလုံးများ လွှမ်းမိုးလာပြီ ဆိုလျှင် မြုပ်မသွားအောင် အားကိုးစရာ ရပ်တည်ရမည့် ကျွန်းကို မည်သို့ တည်ဆောက်ရပါမည်နည်း။

ဧတုကဏ္ဍိ ရသေ့ကြီး၏မေးခွန်း

- အသိဉာဏ်နည်းပါးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကို ‘သန္တိပဒ’ ဟုဆိုသော တကယ်ငြိမ်းချမ်းသည့် အဆင့်ရောက်အောင် မည်သို့လုပ်ရပါမည်နည်း။ *****

အပိုင်း (၈) နိဒါန်း

- ဇေယျကဏ္ဍိ ရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားသည့် ဂုဏ်ရည်

အပိုင်း (၈) ရှင်းလင်းချက်

- ကပ္ပ(၂)မျိုး
- ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် အခြားဘာသာတို့ မတူကွဲပြားပုံ
 - မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ရဟန္တာတို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် ကွာခြားပုံ
 - ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိနှင့် နောက်ကြောင်းပြန်ကြည့်ရင်း မိစ္ဆာအယူဝါဒ ဖြစ်ရခြင်း
- ပညာကပ္ပိ
- ဘယ်လိုလူသည် တဏှာအတွေး၊ ဒိဋ္ဌိအတွေး မတွေးတော့ဘူးလဲ။
- မိမိကိုယ်သာ အားကိုးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မကြာခဏဟောကြားချက်
 - အနောက်တိုင်းလူတို့ ဖွင့်ဆိုသော အတ္တဒီပ၏ အဓိပ္ပာယ်သည် မှန်ကန်မှုရှိမရှိ
 - ကိုယ့်ကိုယ်ကိုသာကိုးကွယ်ရာဟူသည် အတွေးအခေါ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အတ္တကို ရည်ညွှန်းခြင်းလား
- ဓမ္မပဒတွင်လည်း ပါရှိသော စိတ်နှလုံးအေးငြိမ်းစေသည့် နည်းစနစ်
 - ကာမနှင့် နေက္ခမ္မ ကွာခြားပုံ
 - သန္တိငြိမ်းချမ်းခြင်းဆိုသည်/ အဆင့်မြင့်ဆုံး နေက္ခမ္မ
- ပိုင်းခြားသိရမည့်အရာနှင့် ပယ်ရမည့်အရာ
- ရုပ်နာမ်တရားများနှင့် ပတ်သက်၍ န တုမှကသုတ် မှ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟောကြားချက်

အပိုင်း(၉)

ဘဒြာဝုဓ ရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်း

- အားလုံးအတွက် သံသရာဝဋ်မှလွတ်ကင်းနိုင်သော တရားဓမ္မကို ဟောကြားပေးပါ။***

ဥဒယရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်း

မေးခွန်း(၁)

- မသိမှုအဝိဇ္ဇာ ဆိုသည်ကို ဖြိုချဖျက်ဆီးနိုင်သော အကောင်းဆုံး အမြင့်ဆုံး အညာဝိမောက္ခကို ရှင်းပြ ပေးပါ။

မေးခွန်း (၂)

- လောကကြီးကို ဘာက ချည်နှောင်ထားပါသနည်း။

မေးခွန်း (၃)

- အာရုံပေါ်တွင် မည်သည်က ကျက်စားနေပါ သနည်း။

မေးခွန်း (၄)

- ဘာကို ဖယ်ရှားရင် နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်မည်နည်း။

မေးခွန်း (၅)

- ဘယ်လို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်မှ ကမ္မဝိညာဏ လို့ခေါ်သော ကံတရားသည် အပြီးသတ် ချုပ်သွားပါမည်နည်း။***

ပေါသာလရသေ့ကြီး၏မေးခွန်း

- အာကိစ္ဆညာယတနဈာန်ကို ရထားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်သည် မည်သို့ဖြစ်ပါသနည်း။ ***

မောဃရာဇ၏ အမေးကို ဖြေဆိုခြင်း

- လောကကြီးကို မည်သို့ရှုမြင်လျှင် သေခြင်းတရားမှ လွန်မြောက်/လွတ်မြောက် နိုင်ပါ မည်နည်း။ ***

ပိင်္ဂီယ၏ အမေးကို ဖြေဆိုခြင်း

- ယခုဘဝမှပင် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ တို့မှလွတ်မြောက်သည့် ကျင့်စဉ်တရားကို သိလို ပါသည်။***
- ပိင်္ဂီယအား ရဟန္တာဖြစ်အောင် ထပ်မံဟောကြားသောတရား

အပိုင်း (၉) နိဒါန်း

- ဘဒြာဝေ ရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဂုဏ်ရည်များ တင်စားခြင်း
- ဥဒယရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားသော ဂုဏ်ရည်
 - ဥဒယရသေ့ ရရှိထားသော ဈာန်အဆင့်
- ပေါသလာ၏ ဘုရားရှင်အား ဂုဏ်ပြုချီးမွမ်းခြင်း
 - ပေါသလ ရသေ့ကြီး၏ ရရှိထားသောဈာန်အဆင့်
- မောဃရာဇရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားချက်

အပိုင်း (၉) ရှင်းလင်းချက်

- “ရူပံ ဘိက္ခဝေ န တုမှာကံ၊ တံ ပဗောထ” ချစ်သားတို့ ရုပ်တရားကြီးက သင်တို့ဟာ မဟုတ်ဘူး။ အဲ့ဒီ ရုပ်တရားကြီးကို စွန့်လိုက်ကြဟု ဆိုရာတွင် ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို စွန့်ခိုင်းခြင်း ဖြစ်ပါသလား။
- ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသည့် သတ္တဝါများကို မြင်သည့်အခါ စဉ်းစားဆင်ခြင်ရမည့် စိတ်ထားများကို ဖော်ပြပါ။
- ‘တေနဝ မာရော အန္ဓေတိ ဇန္တု’ မှ ‘မာရော’ ဆိုသော စကားလုံးသည် ဘာကို ရည်ညွှန်းပါသနည်း။
- အနာထပိဏ် သူဌေးကြီးကို ရှင်သာရိပုတ္တရာဟောသောတရား
- အညာဝိမောက္ခ အဓိပ္ပါယ်
 - အညာဝိမောက္ခ အနှစ်ချုပ် (၃)မျိုး
 - အညာဝိမောက္ခ၏ အညာဆိုသည် အဘယ်နည်း။ သူ၏ သိပုံအဆင့်ဆင့်
- တတြမဇ္ဈတ္တတာ အဓိပ္ပါယ်နှင့်စွမ်းအား
- ပညာမဂ္ဂင် (၂)ခု တွဲထားရခြင်းအဓိပ္ပါယ်
- ဝိညာဏဋ္ဌိတိ (၇)ပါး
- လောကကြီးကို သုညမြင်အောင် ရှုကြည့်နည်း
- ပိင်္ဂီယ ရသေ့ကြီး၏ အသက်
 - ပိင်္ဂီယ ရသေ့ကြီး၏ အနေအထား
 - ပိင်္ဂီယရသေ့ ရဟန္တာအဆင့် မရောက်ပဲ အနာဂါမ်အဆင့်သာ ရရှိခြင်း

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၁)

မည်သည့်ပါဠိတော်တွင် ပါဝင်

- သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်၏ နောက်ဆုံးအခန်း
- ပါရာယနဝဂ္ဂ ဆိုသောအခန်းတွင် ပုဂ္ဂိုလ် (၁၆)ဦး၏ မေးခွန်းပုစ္ဆာများ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဖြေကြားချက်များကို စုပြီး ဖော်ပြထားပါသည်။ (P - 1)

ပါရာယနအဓိပ္ပာယ်

ပါရ = နိဗ္ဗာန်ဆိုသော တစ်ဖက်ကမ်း

အယန = ရောက်စေနိုင်သော လမ်းကြောင်း

- (၁) နိဗ္ဗာန်ဆိုသည့် တစ်ဘက်ကမ်းသို့ တက်လှမ်းရောက်ရှိစေနိုင်သော လမ်းကြောင်း
- (၂) တစ်ဘက်ကမ်းသို့ ရောက်စေနိုင်သော နိဗ္ဗာန်လမ်းပြတရား
- (၃) နိဗ္ဗာန်ဆိုသော ကမ်းကို ရောက်စေနိုင်သော ကျင့်စဉ်တစ်ရပ်
- (၄) အပါရ ဟူသော (အို၊ နာ၊ သေ)ဘေးရန်များရှိသော သံသရာသည်ဘက်ကမ်းမှ လမ်းဆုံးသွားရာ နိဗ္ဗာန်တစ်ဖက်ကမ်း ရောက်စေတတ်သော ကျင့်စဉ် (P - 2)

သုတ္တနိပါတ

သုတ္တ ဆိုသည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသော စည်းမျဉ်းများ

နိပါတ = စည်းမျဉ်းများကို စုပေါင်းထားခြင်း

စည်းမျဉ်းများ စုပေါင်းထားသော သုတ္တန်များကို သုတ္တနိပါတဟု ခေါ်ပါသည်။ (P - 3)

Early Buddhism သုတ္တန်များဟုသတ်မှတ်သူများ

ပါရာယနသုတ်သည် အလွန်ထင်ရှားပြီး ဗုဒ္ဓတရားကို လေ့လာကြသော အနောက်တိုင်း ပညာရှင်များက ထိုသုတ္တန်ပါတ် ပါဠိတော်လာတရားများကို ရှေးဦးဗုဒ္ဓတရားများ (Early Buddhism) ဟု ဆိုကြ၊ ယူဆကြပါသည်။

သို့သော် သုတ္တနိပါတ်ထဲတွင် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဦးဖြစ်သော ဓမ္မစကြာ၊ နောက်ဆက်ဟောသည့် အနတ္တလက္ခဏာသုတ်တို့ မပါဝင်သောကြောင့် ရှေးဦးဗုဒ္ဓတရား Early Buddhism ဟူ၍ ပြော၍ မရပါ။

တရားဦးဓမ္မစကြာ တရားတော်ထက် နှစ်နှစ်သုံးနှစ် နောက်ကျပြီးမှ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သော သုတ္တန်ဖြစ်သည်။ (P - 3)

ပါရာယန သုတ္တန် ဖွဲ့စည်းပုံ

ပါရာယန သုတ္တန်တွင်

- ဝတ္ထုဂါထာ (၅၆) ဂါထာ
- အမေးအဖြေ ဂါထာ (၉၀) ကျော်
- အစအဆုံး ရွတ်ဖတ်လျှင် (၁၇၄) ဂါထာ ရှိပါသည်။

(စကားလုံးအားဖြင့်ပြောမည်ဆိုလျှင် တစ်ဂါထာတွင် ပုံမှန်အားဖြင့် (၃၂)လုံး ရှိပါသည်။) (P - 4)

နှုတ်တက် ဆောင်သူ

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ သတ္တကနိပါတ်တွင် နန္ဒမာတာ ဥပါသိကာမကြီးသည် ပါရာယနဝဂ်ကို နံနက်တိုင်း စောစောထပြီး လသာဆောင်တွင် သာယာသောအသံနှင့် ရွတ်လေ့ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ နန္ဒမာတာ ဥပါသိကာမကြီးသည် အနာဂါမ်အဆင့် ရရှိပြီးဖြစ်သည်။ (P - 3)

ပါရာယနသုတ္တန် ရွတ်ဆိုခဲ့သော အချိန်ကာလ

- ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ ရှင်မောဂ္ဂလာန် တို့ သက်တော်ထင်ရှား ရှိချိန်
- မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်

(P - 5)

ပါရာယနဒေသနာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံအကျဉ်း

မည်သည့်နိုင်ငံ၊မည်သည့်မင်းလက်ထက်

ကောသလတိုင်း၊ သာဝတ္ထိပြည်ကို အုပ်စိုးသော မဟာကောသလမင်းကြီး၏ ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားကြီး၏သား ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးသည် မင်းကြီး၏သား ပသေနဒိကောသလမင်း၏ လက်ထက်တွင် အသက်ကြီးလာ၍ အေးချမ်းစွာ တောထွက်ခွင့်ပြုပါရန် ခွင့်ပန်ခဲ့ပါသည်။

တပည့်မည်မျှရှိ

ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးတွင် တပည့်ပေါင်း ၅၀၀နှင့် လက်ထောက်ဆရာဖြစ်နေသော တပည့် ၁၆ဦး ရှိသည်။ ထိုလက်ထောက် တပည့် ဆရာတစ်ဦးစီတွင် တပည့်ပေါင်း တစ်ထောင်စီရှိပါသည်။

မည်သည့်နေရာအခြေချ

ဘုရင့်ထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရသည်နှင့် ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးနှင့်သူတပည့်များသည် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းမှ တောင်ပိုင်းသို့ ခရီးထွက်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် အဿကမင်းနှင့် အဠကမင်းတို့ နှစ်နိုင်ငံ၏ကြား ဂေါဓာဝရီမြစ်ကြီးအလယ်ရှိ ကျွန်းကြီးတစ်ကျွန်းတွင် နှစ်နိုင်ငံမင်းတို့အား အသပြာငွေတစ်သိန်းစီပေး၍ ကျွန်းကြီးပေါ်တွင် နေရာယူ အဆောက်အဦးဆောက် နေထိုင်ကြသည်။

ယာဇ်ပူဇော်ပုံ

နောင်တွင် ပသေနဒိကောသလမင်းကြီး၏ အစီအစဉ်ဖြင့် ကျွန်းပေါ်တွင် ရွာတည် ပေးထားကာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသဖြင့် တစ်နေ့လျှင် အခွန်ငွေတစ်သိန်း ရရှိပါသည်။ ထိုရရှိလာသော

အခွန်ငွေများကို သူရတာလေးနှင့်မျှတပြီး ကျန်တာအားလုံး လှူပစ်ပါသည်။ အလှူလှူခြင်းနှင့် သားကောင်များ သတ်ပြီး ပူဇော်ခြင်းဟူသော ယဇ်ပူဇော်ခြင်း(၂)မျိုးအနက် ဗာဓရီပုဏ္ဏားကြီးသည် အလှူလှူခြင်းဖြင့် ယဇ်ပူဇော်လေ့ရှိပါသည်။

အချိန်ကာလ

အချိန်ကာလအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီ ရှစ်နှစ်စောသော အချိန်ဖြစ်ပါသည်။

ကျိန်ဆဲခံရခြင်းနှင့်မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ရှာဖွေရန်ဆန္ဒဖြစ်ခြင်း

တစ်နေ့သောအခါ ဗာဓရီပုဏ္ဏားကြီး ရှိသမျှအကုန် လှူဒါန်းပြီး၍ ဘာမျှမကျန်တော့ချိန်တွင် အရပ်ဆိုးဆိုး၊ သွားချေးထူထူ၊ ထောင့်ကျိုးလျှောက်သော ပုဏ္ဏားတစ်ယောက်သည် အလှူလာခံ၍ သူ့ကို မလှူပါက (၇)ရက်ပြည့်သောအချိန်တွင် ခေါင်း(၇)စိတ် ကွဲစေရမည်ဟု ကျိန်ခဲ့ပါသည်။

အဘိသပ ဆိုသော ကျိန်စာ (၂)မျိုး ရှိသည်။ ယုံအောင်ကျိန်ပြောသည်က တစ်မျိုး၊ ဘာဖြစ်ပါစေ ညာဖြစ်ပါစေ ကျိန်ဆဲသည်က တမျိုးဖြစ်သည်။

အသက် (၁၂၀) ရှိပြီဖြစ်သော ဗာဓရီပုဏ္ဏားကြီးသည် ကျိန်ဆဲခံရသဖြင့် မစားနိုင်၊ မအိပ်နိုင် ဖြစ်နေသောအခါ ကျောင်းစောင့်နတ်က “ဒီလူသည် မုဒ္ဒ ဆိုသော စကားလုံးသုံးတယ်၊ ခေါင်းဆိုတာ လည်း မသိဘူး၊ ခေါင်းပြုတ်ကျတယ်ဆိုတာလည်း မသိဘူး” လူလိမ်ပဲ ဖြစ်မည်။

မုဒ္ဒနှင့် မုဒ္ဒါမိပါတ ကို ဘုရားမှသိနိုင်မည်၊ သာဝတ္ထိပြည်တွင် မြတ်စွာဘုရားပွင့်နေသဖြင့် သွား ရောက်ဖူးမြော်မေးမြန်းရန် တိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။

ထိုမှ ဗာဓရီပုဏ္ဏားကြီးသည် သူ၏တပည့်(၁၆)ဦးအား မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံ သွားရောက် မေးမြန်းစုံစမ်းရန် စေလွှတ်ပြီး ဘုရားရှင်ဟုတ်မဟုတ် မဟာပုရိသလက္ခဏာ (၃၂)ပါးဖြင့် တိုက်စစ်ရန် ဘုရားနှင့်တွေ့လျှင် စိတ်မေးခွန်း (၇)ပုဒ်မေးရန် စေလွှတ်ခဲ့ရာမှ ပါရာယနဒေသနာ ဟူ၍ ပေါ်ပေါက် လာခဲ့ပါသည်။

ပသေနဒိအမည် အဓိပ္ပာယ် (GK)

ပသေန	= ရန်သူစစ်တပ်ကို
ဒိ	= အောင်မြင်ခြင်း (ဇိ က လာသည်)
ပသေနဒိ	= ရန်သူကို အနိုင်တိုက်နိုင်သူ

မြတ်စွာဘုရားရှင်ပေးသော အစားလျော့နည်း (GK)

သတိရှိပြီး အစာစားသည့်အခါ လိုအပ်ချက်သိရှိစားသူမှာ ရောဂါဝေဒနာနည်းပါးရုံမျှမက အသက်ရှည်ကြာပြီး ဖြည်းဖြည်းမှသာ အိုရ၏ ဆိုသော ဂါထာကို အစာစားသည့်အချိန် နောက်ဆုံး တစ်လုတ်တွင် ရွတ်ခိုင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (P - 11)

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားတော်များအနှစ်ချုပ်

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များသည် နည်းအမျိုးမျိုးဟောခဲ့သော်လည်း တကယ့်အနှစ်ချုပ် ထုတ်လိုက်မည်ဆိုလျှင် သစ္စာလေးပါး မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် မပြောင်းလဲသော အနှစ်သာရများ ဖြစ်ပါသည်။ (P - 14)

ဌာပနာထည့်သွင်းရခြင်း ရည်ရွယ်ချက်

- မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောအခါ ဘုရားရှင်၏ ဓာတ်တော်များကို ရှစ်ပြည်ထောင်မင်းများကို ခွဲဝေပေးလိုက်သည်။
- ထိုဓာတ်တော်များ အား ရှင်မဟာကဿပနှင့် အဇာတသတ်မင်းတို့ တိုင်ပင်ပြီး ဓာတ်တော်တိုက်ကြီး တစ်ခုလုပ်ပြီး ဓာတ်တော်များ စုထည့်ပေးထားခဲ့ပါသည်။
- ထိုဓာတ်တော်တိုက်အတွင်းတွင် အလွန်တန်ဖိုးရှိသော ပတ္တမြားတစ်လုံးကို ထည့်ထားပြီး ‘နောင်တချိန် ဓာတ်တော်တိုက်ကြီး ပျက်စီးသောအခါ ပြင်ဆင်ရန် ငွေကြေးမတတ်နိုင်ခဲ့လျှင် ထို ပတ္တမြားတုံးကြီး ရောင်းချပြီး ပြင်ပါ’ ဟု စာရေးထားခဲ့ပါသည်။
- ဌာပနာဆိုသည် ထည့်သွင်းခြင်း၊ တည်ထားခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။
- ဌာပနာ တိုက်တွင် ရတနာများထည့်သွင်းထားခဲ့ခြင်း အဓိပ္ပာယ်မှာ သင်္ခါရသဘောတရားအရ ပျက်စီးခဲ့လျှင် ပြင်ဆင်ရန် ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။ (P- 24)

ကုသိုလ်ရှင်ဆိုင်းဘုတ်ထိုးခြင်း

- အမျှဝေသည့် သဘော၊ မြင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ် သာဓုခေါ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။
- ရှေးတုန်းက မိသားစုကောင်းမှုဆိုသည့်နောက်တွင် ‘နတ်လူသာဓုခေါ်စေသော်’ ဟုပါရှိပါသည်။ (P- 25)

ဗာဝရီပုဏ္ဏား၏ ကျောင်းသင်္ခမ်းစောင့်နတ်ပြောသော ဗုဒ္ဓဂုဏ်ရည်

- (၁) သမ္မုဒ္ဓ - တရားဓမ္မများကို ကိုယ်တိုင်သိခြင်း
- (၂) သဗ္ဗ ဓမ္မာန ပါရဂူ - တရားဓမ္မများအားလုံးကို တစ်ဘက်ကမ်းခတ်တတ်သူ/ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိထားသူ/ မသိတာဘာမျှမရှိသူ
- (၃) သဗ္ဗာဘိညာ ဗလပတ္တော - အဘိညာဉ်စွမ်းအားများ၊ အစွမ်းတန်ခိုးများကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံရထားခြင်း
- (၄) သဗ္ဗ ကမ္မက္ခယံ ပတ္တော - ကံအားလုံးကို ကုန်စေတတ်သော ဉာဏ်ကိုလည်း မျက်မှောက်ပြုပြီးခြင်း
- (၅) ဝိမုတ္တော ဥပဓိက္ခယေ - ခန္ဓာငါးပါးကုန်ဆုံးသောနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး ဘဝမှလွတ်မြောက်ပြီးသားဖြစ်နေခြင်း (P- 29)

ပုဏ္ဏား (၁၆) ဦး၏ ဘုရားဖူးခရီးစဉ် (GK)

(၁) အဠက မြို့တော် မာဟိဿတိမြို့	(၉) သေတဗျ
(၂) ဥဇ္ဇေနီ	(၁၀) ကပ္ပိလဝတ်
(၃) ဂေါနဒ္ဒမြို့	(၁၁) ကုသိနဂရမြို့
(၄) ဝေဒိသ	(၁၂) ပါဝါမြို့
(၅) ဝနမြို့	(၁၃) ဘောဂနဂရ
(၆) ကောသမ္ပိပြည်	(၁၄) ဝေသာလီ
(၇) သာကေတ	(၁၅) မဂဓ
(၈) သာဝတ္ထိ	(၁၆) ရာဇဂြိုဟ် (ပါသာဏက စေတီ)

(P - 31)

အဓိကရသေ့ရဟန်းများ မေးခွန်းများမေးသည့်အချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးသောနေရာ

ယင်းအချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် မာဂဓတိုင်း၊ ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ပါသာဏကစေတီယနတ်ကွန်းတွင် သီတင်းသုံးနေပါသည်။

ဗုဒ္ဓရုပ်ထုတော်နှင့် ဂျိန်းဘုရားရုပ်ထုတော် ထူးခြားချက်

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂျိန်းဘုရားရုပ်ထုတို့ ထိုင်နေသည့်ပုံစံတွင် အနည်းငယ် တူညီကြသည်။ ရုပ်ထု၏ ရင်ဘတ်တွင် swastika ဆွာစတိကာ ဆိုသည့် စကြာတံဆိပ်ပါလျှင် ဂျိန်းဘုရားရုပ်ထုဖြစ်သည်။ ထိုရုပ်ထုတွင် အဝတ်မပါပါ။

ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီး၏ စိတ်မေးခွန်း (၇)ခု

- (၁) ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီး၏ အသက်
- (၂) ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီး၏ ဇာတ်အနွယ်တော်
- (၃) ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီး တွင် ပါရှိသော ယောက်ျားမြတ်အမှတ်အသား
- (၄) ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီး၏ ပညာအရည်အချင်း
- (၅) ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီး၏ စာသင်ပေးနေသော တပည့်ပေါင်း
- (၆) ဦးထိပ်ဆိုတာ ဘာလဲ
- (၇) ဦးခေါင်းပြုတ်ကျခြင်း ဆိုတာဘာလဲ

(P- 35)

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စိတ်မေးခွန်းအဖြေ

(P - 42)

- (၁) ၁၂၀
- (၂) ဗာဝရီ
- (၃) မဟာပုရိသ လက္ခဏာ (၃)မျိုး ပါရှိပါသည်။
- (၄) ဝေဒကျမ်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အလွန်ကျွမ်းကျင်သည်။
- (၅) လက်ထောက် တပည့် (၁၆)ဦး အပါအဝင် တပည့် (၅၀၀)ကို ပညာသင်ကြားပေး နေသည်။
- (၆) အဝိဇ္ဇာသည် ခေါင်း (မုဒ္ဒ) ဖြစ်သည်။
အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်
- (က) သံသရာလည်ခြင်းမှာ အဝိဇ္ဇာက ခေါင်းဆောင်နေ၍ သံသရာလည်ခြင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တွင် “အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ” ဟူ၍ အဝိဇ္ဇာက ဦးတည်ခေါင်းဆောင်လာခြင်း
- (ခ) သုတ္တန်တစ်ခုတွင်လည်း သစ္စာလေးပါးကိုမသိခြင်းဆိုသော အဝိဇ္ဇာသည် သံသရာမှာ ဦးဆောင်နေခြင်း၊ အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်စေရန် ခေါင်းဆောင်ခြင်း တို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာကို ခေါင်း (မုဒ္ဒ) ဟု ပြောပါသည်။

(၇) မုဒ္ဒါဓိပါတ (ခေါင်းပြုတ်ကျခြင်း)

ခေါင်းကို ဖြုတ်ချရန် ဝိဇ္ဇာနှင့် ဖြုတ်ချရပါမည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဆိုသော ဝိဇ္ဇာကို မိမိတို့သန္တာန်တွင် ထူထောင် လိုက်လျှင် သစ္စာလေးပါးကို မသိခြင်းဆိုသော အဝိဇ္ဇာဆိုသည့် ခေါင်းကို ဖြုတ်ချနိုင်မည်။ ခေါင်ထိပ် ကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ပါသည်။

ဝိဇ္ဇာ (ပညာ)၏ စွမ်းဆောင်မှုကို အထောက်အပံ့ပြုသောအရာများ

ဝိဇ္ဇာ (အသိဉာဏ်) ၏ စွမ်းဆောင်မှုတွင် သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ဝီရိယ၊ ဆန္ဒ တို့နှင့် ယှဉ်တွဲပြီး အဝိဇ္ဇာဆိုသော ခေါင်းကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ပါသည်။

ဥပမာ - မြွေတစ်ကောင်သည် အမြီးက လူကိုရစ်ပတ်သော်လည်း အန္တရာယ်မပေးနိုင်၊ ခေါင်းမှာသာ အစွယ်တွင် အဆိပ်ရှိသောကြောင့် ကြောက်စရာ အန္တရာယ် ပြုနိုင်ပါသည်။ ခေါင်းသာ မရှိလျှင် အန္တရာယ်မပြုနိုင်ပါ။

သံသရာတွင်လည်း ကြောက်စရာကောင်းသော အကုသိုလ်သည် အဝိဇ္ဇာပင်ဖြစ်သည်။

- မသိဘူးဆိုလျှင် မှားမှားယွင်းယွင်းတွေ လုပ်တတ်သည်။
- ကျန်သည့်အကုသိုလ်များကို ဖိတ်ခေါ်ထားသလို ဖြစ်တတ်သည်။
- ဒုက္ခတွေအကုန် ဆက်တိုက် လိုက်လာတတ်သည်။
- မြွေ၏ခေါင်းကို ဖြတ်လိုက်လျှင် အန္တရာယ်ကင်းသွားသကဲ့သို့ ဝိဇ္ဇာဆိုသော အသိဉာဏ်ရရှိလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အန္တရာယ်ကင်းသွားမည်။

ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီး၏ မဟာပုရိသ လက္ခဏာ (၃)ပါး

(၁) ပဟုတ ဇီဝ လက္ခဏာ

လျှာမှာ အလွန်ရှည်လျားပြီး နူးညံ့သည်။ ကြီးမားပြီး ပါးလွှာသည်။ အပြင်ထုတ်လိုက်လျှင် မျက်နှာကို အုပ်၍ပင် ရပါသည်။

(၂) ဥဏှလုံမွေးရှင်

နဖူးပြင် မျက်လုံး၂ခု၏ အလယ်တွင် ဖြူဖွေးသော အမွှေးတစ်ပင် ပေါက်နေပါသည်။ ထိုအမွှေးပင်လေးကို အဖျားကနေ ဆွဲဆန့်လိုက်လျှင် နှစ်တောင်လောက်ရှည်၍ လွှတ်လိုက်လျှင် စပရိန်လေးလို လက်ယာရစ်ခွေနေတတ်ပါသည်။

(၃) ပုရိသလိင်အင်္ဂါ

ယောက်ျားကိုယ်အင်္ဂါနှင့် ပတ်သက်လျှင် ဖုံးအုပ်ထားသော ပုရိသလိင်အင်္ဂါ ရှိသည်။

(P- 44)

စကားလုံးအခေါ်အဝေါ်များ (သီးသန့်မှတ်ရန်သာ) (GK)

(၁)	ဥပါသကာ	=	ယောက်ျား
	ဥပါသိကာ	=	မိန်းမ (“မ” ထည့်ရန်မလို)
(၂)	ဗြဟ္မ	=	ဘရမ = မြတ်သော
	ဗြဟ္မ စရိယ	=	မြတ်သောအကျင့်
	ဝိဟာရ	=	မြတ်သောနေခြင်း
	ဗြာဟ္မဏ	=	ဘရမဏ = မကောင်းမှုကို မျှော့ပြီးသူ (ရဟန္တာ/ ပုဏ္ဏား)

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၂)

အဓိက ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

သတ္တလောကကြီးကို မည်သည်က ပိတ်ဆို့ထားသလဲ?

လူတွေအသိဉာဏ်မရအောင် ဘာတွေက ပိတ်ဆို့ထားသလဲ?

သတ္တလောကကြီးကို ဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက် အဝိဇ္ဇာဆိုသည့် အမှန်မသိခြင်း မောဟက ပိတ်ဆို့ထားပါသည်။ (P-67)

မေးခွန်း (၂)

လောကတွင် လူတို့သည် ဘာကြောင့်အရောင်မတောက်ရပါသနည်း၊ ဘာကြောင့် မြုပ်သွားရ၊ မထင်မရှားဖြစ်ရပါသနည်း။

ဝေဝိစ္ဆ ဆိုသည့် မစ္ဆရိယတရားနှင့် ပမာဒ မေ့လျော့မှုတရားကြောင့် လောကတွင် လူတို့သည် ဂုဏ်အရည်အချင်းအားဖြင့် မထင်ရှားဘဲ တိမ်မြုပ်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြရပါသည်။ (P-76)

မေးခွန်း (၃)

လောကကြီးကို တွယ်တာကပ်ငြိစေတတ်သော တရားကဘာလဲ?

လောကကြီးကို တွယ်တာကပ်ငြိစေတတ်သော တရားမှာ “ဇပ္ပ” ဟု ဆိုသော တဏှာပင် ဖြစ်သည်။

တဏှာသည် သာမန်တဏှာ မဟုတ်၊ ထိုအာရုံကို နှစ်သက်လွန်းသောကြောင့် ပါးစပ်ကပင် ထုတ်ပြောရသော တဏှာဖြစ်၍ ဇပ္ပ ဟု သုံးပါသည်။ လောကကြီးကို တွယ်ကပ်နေသော အရာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ - စက္ကူနှစ်ရွက်ကလေးနှစ်ရွက်ကို အတူတူထပ်ထားလျှင် ထိနေသော်လည်း ယူလိုက်လျှင် တစ်ရွက်စီ ကပ်နေခြင်းမရှိပါ။ ကော်ထည့်လိုက်ပြီဆိုလျှင် ထိုနှစ်ခုသည် ခွာလို့မရတော့သကဲ့သို့

(P - 79)

မေးခွန်း (၄)

တွယ်ကပ်နေပြီဆိုလျှင် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ အရာဟာ ဘာလဲ? တွယ်ကပ်မိပြီ ဆိုလျှင် ကြောက်စရာ ဘာတွေ ဖြစ်လာမလဲ?

တွယ်ကပ်နေပြီဆိုလျှင် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့အရာသည် ဒုက္ခဖြစ်မည်။

လိုချင်နေလျှင် ယခုဘဝ တွင်လည်း ဒုက္ခရောက်မည်၊ ဘဝအဆက်ဆက် မှာလည်း ဒုက္ခ ရောက်မည်။ ယခုရနေသော ဒုက္ခမှန်သမျှ လိုချင်သော တဏှာတွယ်တာမှုကြောင့် ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုက္ခလောက်ကြီးကျယ်သော အရာမရှိသဖြင့် တဏှာကို ဒုက္ခသမုဒယဟု မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

ဥပမာ - ငါ့မှာ အိမ်ရှိတယ်၊ တိုက်ရှိတယ်၊ နေစရာရှိတယ်၊ စားစရာရှိတယ်၊ သားသမီးတွေလည်း ရှိတယ်၊ ဘာမှ မပူရဘူးဟု ထင်ကြသည်။ သို့သော် ထိုတွယ်တာမှုတွေကြောင့် ဒုက္ခတွေ ဖြစ်ကြရပါ သည်။ သာမန်လူများက အိခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းကို ပြဿနာဟု မမြင်ပဲ သဘာဝဟုသာ ထင်တတ် ကြသည်။

ဘုရားအလောင်းတော်များကမူ အိခြင်းဆင်းရဲ၊ နာခြင်းဆင်းရဲ၊ သေခြင်းဆင်းရဲ တို့ကို ပြဿနာဟု မြင်တတ်ကြသည်။ သဘာဝ ဟု မမြင်ပါ။

ဘဝကို ရထားခြင်းသည် တဏှာကပေးသော မဆုံးနိုင်သည့် ဒုက္ခကြီး၊ ကြောက်စရာဘေးကြီး ဟု မြင်ကာ ထိုဒုက္ခဆင်းရဲပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားကြသည်။ (P - 81)

မေးခွန်း (၅)

အာရုံ (၆)ပါးတွင် စီးဝင်နေသော စီးဝင်မှုများကို မစီးဝင်နိုင်အောင် ဘာနှင့်တားမြစ်၊ ဘာနှင့် ပိတ်ဆို့ နိုင်မလဲ?

အာရုံ (၆)ပါးတွင် စီးဝင်နေသော စီးဝင်မှုများကို မစီးဝင်နိုင်အောင် သတိနှင့်ပိတ်ဆို့ရပါမည်။

ထို ဆို့ပိတ်သောအရာပေါ်တွင် လုံးဝပိတ်ဆို့နိုင်ရန် အရာသတိတစ်ခုတည်းနှင့် မလုံလောက် ပါ။ သတိက စောင့်ကြည့်ရုံလေးပဲ ကြည့်နိုင်သည်။ (P-83/85)

သတိဖြင့်တားမြစ်ပိတ်ဆို့ပုံ

လူတို့သန္တာန်၌ မျက်စိ နှင့်အဆင်း ဆုံမိ၍ မြင်မှုဖြစ်သောအခါ ကြိုက်မကြိုက်ပေါ် မူတည်ပြီး လောဘ၊ ဒေါသ၊ စသည့် ကိလေသာတို့ အမြဲစီးဝင်နေကြ၏။

ထိုကိလေသာတို့၌ လောဘဖြစ်လာလျှင် လောဘဖြစ်လာသည်ဟု သတိထားပါ။ ဒေါသ ဖြစ်လာလျှင် ဒေါသဖြစ်လာသည်ဟု သတိထားပါ။

ထိုသို့ သတိထားလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် လောဘ ဆက်ပြီး ဝင်၍မရတော့ပါ။ ဒေါသ ဆက်ပြီး ဖြစ်၍ မရတော့ပါ။

ထိုသို့ တားမြစ်ပိတ်ဆို့ရာ၌ ကိလေသာတို့ လုံးဝစီးဝင်မလာနိုင်စေရန် အပြီးသတ်ပိတ်ဆို့ရန်မူ သတိတစ်ခုတည်းနှင့် မလုံလောက်ပါ။

မေးခွန်း (၆)

အာရုံ (၆)ပါးတွင် စီးဝင်နေသော စီးဝင်မှုများကို လုံးဝမစီးဝင်နိုင်အောင် ဘာနှင့် အပြီးသတ်ပိတ်ဆို့ ပစ်ရမလဲ?

အာရုံ (၆)ပါးတွင် စီးဝင်နေသော စီးဝင်မှုများကို လုံးဝမစီးဝင်နိုင်အောင် ပညာနှင့်အပြီးသတ် ပိတ်ဆို့ပစ်ရပါမည်။ (P -85)

သတိနှင့်ပညာ အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပုံ

သတိနှင့် ပညာသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အထောက်အကူ ပြုကြပါသည်။

သတိက အာရုံကို ဦးတည်ပြီး အမှတ်ရပေးသည်။ အာရုံနှင့် စိတ်ကို ကပ်ပေးသည်။ အာရုံ ၏ သဘာဝကို မူမသိနိုင်ပေ။

ပညာက အာရုံ၏ သဘာဝသဘောအမှန်ကို သိသည်။ အာရုံနှင့်စိတ်ကို သတိက ကပ်ပေးလျှင် ပညာက အာရုံ၏ သဘာဝကို သိနိုင်စွမ်းရှိသည်။

သတိနှင့် ပညာ (၂)ခု ပူးပေါင်းပြီး အလုပ်လုပ်မည် ဆိုလျှင် မပြတ်စီးဝင်နေသော အကုသိုလ်များ ပိတ်ဆို့ပြီးသား ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

မေးခွန်း (၇)

သတိနှင့်ပညာ၊ အာရုံကို သိတတ်သော (နာမ်တရား)များ၊ အာရုံကိုမသိတတ်သော(ရုပ်တရား)များ ဘယ်မှာ ချုပ်ငြိမ်းကြသလဲ?

ထို သတိ၊ ပညာတို့ လုံးဝမပေါ်အောင် ၊ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ? ဘယ်မှာ အပြီးသတ်ချုပ်ငြိမ်းကြသလဲ?

မေးခွန်း နံပါတ် (၇) အဖြေ [အကျဉ်း]

- ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများ အားလုံး အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသောအခါ
- ဝိညာဏ် ဆိုသည့် အသိစိတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားသည့်အခါ သတိ၊ပညာ၊ ရုပ်တရား နာမ်တရား အားလုံး ချုပ်သွားပါသည်။
- ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်၌လည်း “ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပနိရောဓော” ဝိညာဏ (အသိစိတ်) ချုပ်ငြိမ်းသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် နာမ်ရုပ်တရားများသည်လည်း ချုပ်ငြိမ်းသွားပါသည်။

(P- 87)

နံပါတ် (၇) အဖြေ [အကျယ်]

“ ဝိညာဏ ပစ္စယာ နာမရူပံ၊ ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပ နိရောဓော ”

ဝိညာဏ ချုပ်ငြိမ်းအောင် မဂ္ဂင် ၈ ပါး အကျင့်တရားကျင့်ကြံ ရမည်။

ကျင့်သည်ဆိုသည့်အခါ ပထမဆုံး မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ငြိမ်းအောင် လုပ်ရမည်။

မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာချုပ်လျှင် ယင်းကို အကြောင်းပြုပြီး မိမိသန္တာန်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ကံတရားများ ချုပ်သည်

- ကံတရားများ ချုပ်လျှင် ဝိညာဏ ချုပ်မည်။
- ဝိညာဏာ ချုပ်လျှင် နာမ်တရား၊ ရုပ်တရား များ ချုပ်မည်။
- နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားများ ချုပ်လျှင် ပြင်ပနှင့်ဆက်သွယ်မှု ပြုသော အင်္ဂါရပ်များ ချုပ်မည်။
- အင်္ဂါရပ်များ ချုပ်လျှင် ဖဿ ဆက်သွယ်မှုများ ချုပ်မည်။
- ဖဿ ချုပ်လျှင် ခံစားမှု ဝေဒနာ ချုပ်မည်။

- ဝေဒနာ ချုပ်လျှင် တွယ်တာမှု တဏှာ ချုပ်မည်။
- တဏှာ ချုပ်လျှင် စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ချုပ်မည်။
- ဥပါဒါန် ချုပ်လျှင် ကမ္မဘဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားမည်။
- ကမ္မဘဝချုပ်လျှင် ဥပပတ္တိဘဝ(ဇာတိ)များ ချုပ်ငြိမ်းသွားပါမည်။
- ဇာတိချုပ်လျှင် ဒုက္ခခပ်သိမ်းချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြု ဆိုက်ရောက်သွားပါမည်။

မေးခွန်း (၈)

ကျင့်နေဆဲ(သေက္ခ)ပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျင့်ပြီးသား (အသေက္ခ)ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရုပ်/နာမ်တရားများ အပြီး သတ်ချုပ်ငြိမ်းအောင် ကျင့်သုံးသွားသော နည်းလမ်းများ (အကျဉ်းအားဖြင့်)

- (၁) ဒွါရ (၆)ပါး၊ အာရုံ (၆)ပါး ပေါ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော အာရုံတရား ကာမဂုဏ်အာရုံများ အပေါ် တပ်မက်မှု မရှိစေရန် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြင့် ကြိုးစားထိန်းရမည်။
- (၂) သမာဓိထူထောင်ပြီးလျှင် စိတ်၏ အညစ်အကြေးဖြစ်သော အကုသိုလ်စေတသိက် များကို အကုန်လုံး ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ရမည်။
- (၃) တကယ့် သဘာဝတရားများ ဘာကြောင့်ဖြစ်သည်၊ ဘာကိုအခြေခံပြီး ဖြစ်လာ၍ ဘယ်လို ပျက်သွားသည်။ ဖြစ်လာသော သဘာဝတရားများ တစ်ခုမှ မမြဲဆိုတာ သိသော အသိဉာဏ် ရလာအောင် လုပ်ရမည်။
- (၄) သတိကြီးစွာ ထားရမည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က သတိပဋ္ဌာန်သုတ်တွင် ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မ ဆိုသော အာရုံလေး မျိုးပေါ်တွင် သတိကပ်ပြီး အသိဉာဏ်နှင့် တွဲဖက်အလုပ်လုပ်သွားလျှင် ရုပ်နာမ်များ ချုပ်သောအဆင့် ရောက်သွားနိုင်ပါသည် ဟု ဟောကြားထားခဲ့ပါသည်။ (P - 90/91)

အပြီးသတ်ချုပ်ငြိမ်းအောင် ကျင့်သုံးရမည့်နည်းလမ်းများ ရှိပါသလား။ ချုပ်ငြိမ်းသွားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိပါသလား။ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်များ ကျင့်ရမည့်အကျင့် (အကျယ်အားဖြင့်)

- (၁) ‘ ကာမေသု နာဘိ ဂိဇ္ဈေယျ’ ကာမဂုဏ်အာရုံများ အပေါ်တွင် တပ်မက်မှု မရှိအောင် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ များဖြင့် ထိန်းသိမ်းရမည်။ ထိုသို့ ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် သမ္မာသတိက ညှိပေးသည်။ သမ္မာသမာဓိက သမထ အာရုံ တစ်ခုတည်း ပေါ်တွင် ငြိမ်အောင် လုပ်ပေးသည်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ က မှန်မှန်ကန်ကန် စဉ်းစားပေးသည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိက မှန်မှန်ကန်ကန် မြင်သည်။ ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်တရား (မှန်ကန်သောအကျင့်) ဖြင့် ကာမဂုဏ်အာရုံများ အပေါ်တွင် မတပ်မက်အောင် ကြိုးစားရမည်။
- (၂) ‘ မနသာ နာဝိလော သိယာ’ သမ္မာဒိဋ္ဌိက ဦးဆောင်၍ စိတ်ထဲမှ အညစ်အကြေးများ မဖြစ်စေ ရန် ဖယ်ရှားရမည်။

- (၃) ‘ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မာနံ’ သဘာဝတရားများကို အမှန် ကျွမ်းကျင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ အသိဉာဏ် ရှိအောင် လုပ်ရပါမည်။
- (၄) ကြီးစွာသော သတိအထောက်အကူ ထားရပါမည်။
ထိုသို့ မှန်ကန်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်တရားဖြင့် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်လိုက်လျှင် ရုပ်/နာမ်တရားများ အပြီးသတ် ချုပ်ငြိမ်းကာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ (P – 92/93)

အပိုင်း(၂) နိဒါန်းပိုင်း

(GK)

- ဣသိ - အိမ်ထောင်မပြုဘဲ တရားဓမ္မများကို တောထဲနေရင်း ရှာဖွေကြသူ
- ဇဠိလ - ခေါင်းတွင် ဖီးခြင်း၊ ဆီလိမ်းခြင်း မရှိပဲ ရှုပ်ထွေးဖြေရှင်း၍ မရသော ဆံပင်ဘုတ်သိုက်၊ မုတ်ဆိတ်မွေး ထူလပျစ်ရှိသူ
- ပင်္ကဒန္တ - သွားမတိုက်ဘဲနေ၍ သွားချေးထူနေသူ (P- 56)

ဣသိအဓိပ္ပါယ်

- တရားဓမ္မကို ရှာဖွေလိုက်စားသောပုဂ္ဂိုလ်များကို ရည်ညွှန်းသည်။
- တစ်ခါတစ်ရံ မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း ဣသိဟု ခေါ်သည်။
- သူတော်စင်များကို ရည်ညွှန်းပြီး ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။
- (အနာထပိဏ်သူဌေးကြီး တုသိတာနတ်ပြည်တွင် ဖြစ်သောအခါတွင် ရဟန်း၊ သံဃာများကို ဣသိသံဃ ဟု ပြောလေ့ရှိသည်) (P-57)

ဘုရားမပွင့်မီကာလ အမြင့်ဆုံးကျင့်စဉ်

ဘုရားမပွင့်မီကာလက တရားရှာဖွေသူများသည် လူ့လောကမှ ခွာရှောင်ပြီး တရားဓမ္မရှာဖွေ သမထကျင့်စဉ် ကျင့်ကြသည်။

ဗြဟ္မာဘဝသည် နိစ္စ ထာဝရ မအို မနာ မသေရသောနေရာဟု ယူဆပြီး ဗြဟ္မာဘုံကို ပန်းတိုင်ထားပြီး ကျင့်ကြပါသည်။ (P-58)

အဇိတ (အ ဇိတ) - မည်သူကမျှ အနိုင်မယူနိုင်သူ

မြတ်စွာဘုရားဟောသော Stress လျှော့ချနည်း

- အကြောင်းတရားက ထုတ်လုပ်လိက်သော အကျိုးတရားများသည် ဘယ်တော့မှ မမြဲပါ။
- အကြောင်းတရားက ဖန်တီးပြီး လုပ်ထားသော သင်္ခတရားများသည် ဘယ်တော့မှ မြဲတာ မရှိပါ။
- မမြဲတာတွေကို မြဲအောင်လုပ်ရန် မည်သူကမှ မတတ်နိုင်ပါ။ ဘာတတ်နိုင်မှာတုန်းဆိုသော အတွေးသည် Stress ကို လျှော့ချသော နည်းစနစ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ (P-63)

ဂျိန်းဘာသာဝင်တို့၏ လမ်းဆုံးပန်းတိုင်

သညာအသိစိတ်များ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသော အသညသတဘုံကို ဦးတည်ပြီး အားထုတ်ကြပါသည်။ သူတို့လမ်းဆုံးပန်းတိုင်ကို ‘မောက်ခံရ’ ဟုခေါ်သည်။ (P-64)

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ လမ်းဆုံးပန်းတိုင်

သင်္ခါရတရားများ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်ဆိုသည့် အငြိမ်းဓာတ်ကို ဆိုက်ရောက်နိုင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ပန်းတိုင်ဖြစ်သည်။

အပိုင်း(၂) ရှင်းလင်းချက်များ

အဝိဇ္ဇာက ဆိုပိတ်ထားသော အရေးကြီးသည့် အချက် (၈)ချက်

- (၁) ဒုက္ခကိုမသိခြင်း (ဒုက္ခသစ္စာ)
 - (၂) ဒုက္ခဘာကြောင့် ဖြစ်သည်ဆိုသည့် အကြောင်းတရားကို အမှန်မသိခြင်း (သမုဒယသစ္စာ)
 - (၃) ဒုက္ခများမည်သည့်နေရာတွင် ချုပ်ငြိမ်းသွားလဲဆိုသည်ကို မသိခြင်း (နိရောဓသစ္စာ)
 - (၄) ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းအကျင့်မှန်ကို မသိခြင်း (မဂ္ဂသစ္စာ)
 - (၅) အတိတ်ခန္ဓာ နှင့်ပတ်သက်ပြီး မသိခြင်း
 - (၆) အနာဂတ်ခန္ဓာ နှင့်ပတ်သက်ပြီး မသိခြင်း
 - (၇) အတိတ်၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ နှစ်ခုစလုံးနှင့်ပတ်သက်ပြီး မသိခြင်း
 - (၈) အကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ရသည်ကို မသိခြင်း (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)
- (P-72/73/74/75)

ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန် (ပါရ)သို့ ရောက်ရန် အကျင့် (အယန) (သို့)

မိမိတို့သန္တာန်တွင် ရှိနေသော အကုသိုလ်တရားများ စင်ကြယ်ချင်လျှင် ကျင့်သုံးရမည့် မှန်ကန်သော နည်းလမ်း ကျင့်စဉ်

စိတ်တွင်ဖြစ်သော အညစ်အကြေးများကို စိတ်နှင့်ပြန်ဆေးကြောလိုလျှင်

- (၁) သမ္မာ သင်္ကပ္ပ - မှန်မှန်ကန်ကန် တွေးတောခြင်း
- (၂) သမ္မာ ဝါစာ - မှန်မှန်ကန်ကန် ပြောဆိုခြင်း
- (၃) သမ္မာ ကမန္တ - မှန်မှန်ကန်ကန် လုပ်ကိုင်ခြင်း
- (၄) သမ္မာ အာဇီဝ - မှန်မှန်ကန်ကန် အသက်မွေးခြင်း
- (၅) သမ္မာ ဝါယာမ - မှန်မှန်ကန်ကန် ကြိုးစားခြင်း
- (၆) သမ္မာ သတိ - မှန်မှန်ကန်ကန် သတိရှိခြင်း
- (၇) သမ္မာ သမာဓိ - မှန်မှန်ကန်ကန် စိတ်တည်ကြည်ငြိမ်သက်ခြင်း
- (၈) သမ္မာ ဒိဋ္ဌိ - မှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်ခြင်း

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်တရားဆိုသည် စိတ်တွင်ဖြစ်သော အညစ်အကြေးကို စိတ်နှင့်ပြန်ဆေးသည့် သဘောပင်ဖြစ်သည်။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ထူထောင်ပေးခြင်းဖြင့် မိမိတို့ သန္တာန်တွင်ရှိနေသော အကုသိုလ်တရားများကို ကင်းစင်စေပါသည်။

ထို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကြောင်းများကို မသိလျှင်လည်း မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာက ပိတ်ဆို့ထားတတ်သည်။

(P-74)

ဝေဝိစ္ဆ

ဝေဝိစ္ဆ ဆိုသည့်အဓိပ္ပါယ်မှာ မစ္ဆရိယ ဖြစ်သည်။ လောကလူတို့သည် ကိုယ်သာကြီးပွားလိုသည်၊ ကိုယ့်အကျိုး ပဲ ကိုယ်ကြည့်သည်။ လူမှုရေးလုံးဝမလုပ်၊ ကိုယ့်ဝမ်းသာ ကိုယ်ရှာပြီး တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရပ်ထဲရွာထဲတွင် မထင်ရှားပဲ မြုပ်သွားရပါသည်။

မစ္ဆရိယတရားကြောင့် ဒါနကောင်းမှု မလုပ်သည့်အတွက် ယခုဘဝတွင်ရော နောင်သံသရာတွင်ပါ မြုပ်သွားသည်။ တွင်းတူးသောသူနှင့် အလားတူ၍ တွင်းနက်လေ အောက်ရောက်လေ ဖြစ်သွားသည်။

ထို့ကြောင့် ဝေဝိစ္ဆ ဆိုသော မစ္ဆရိယရှိလျှင် လောကတွင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာသော ပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်တော့ပါ။

(P-76)

ပမာဒ

ပမာဒ ဆိုသည် မေ့လျော့မှု ဖြစ်သည်။

မေ့လျော့ခြင်း ဆိုသည် ကောင်းသည့် အလုပ်လုပ်ရန် စိတ်မဝင်စား၊ ကောင်းသည့် အလုပ် ဘက်တွင် စိတ်ကူးမရှိ၊ အပျော်အပါးများနှင့် အမြဲတမ်း စိတ်ဝင်စားနေခြင်းကို ခေါ်သည်။ ထို ပမာဒ တရား လွှမ်းမိုးခံထားရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း လောကတွင် မည်သည့်အခါမျှ တောက်ပြောင် လာခြင်း မရှိပါ။ (P – 77)

ဒါနကောင်းမှု မလုပ်ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း (၂)ပါး

(၁) နှမြောခြင်း

(၂) ကုသိုလ်တရားနှင့် ပတ်သက်ပြီး မေ့နေခြင်း

ထိုအကြောင်းတရား (၂) ခုကြောင့် ဒါနမလုပ်သည့် အတွက် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် လူ့လောကတွင် လည်း ပေါ်မလာ သံသရာတွင်လည်း မြုပ်သွားသည်။

ကုသိုလ်ကောင်းမှု လုပ်သူများသည် တံတိုင်းစီသောသူကဲ့သို့ တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့်မြင့်ကာ အထက်တန်းရောက်လာသည်။ တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ အထက်တန်းကျကာ ထင်ပေါ်ကျော်ကြား လာပါသည်။ (P – 78)

သင်္ခါတဓမ္မ (အသေက္ခ = သင်္ခါတဓမ္မ)

တရားဓမ္မနှင့်ပတ်သက်ပြီး လေ့လာပြီးသောပုဂ္ဂိုလ် ရုပ်/နာမ်တရားများ၏ တကယ့်သဘာဝ ကို တွေ့အောင် ကြည့်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်

ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်

သင်္ခါတဓမ္မ လုပ်ပြီးသော၊ ရုပ်တရား/ နာမ်တရား အကြောင်းများကို ကျကျနန သိထားသော ပုဂ္ဂိုလ်

သေက္ခ

ရုပ်တရား/ နာမ်တရားများ၏ သဘာဝအကြောင်းများကို လေ့လာဆဲ/ လေ့လာနေသော ပုဂ္ဂိုလ်

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၃)

တိဿမေတ္တယျ ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

လောကတွင် တင်းတိမ်ရောင့်ရဲမှု ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘယ်သူလဲ? ရှိတာလေးနဲ့ ကျေနပ်ရောင့်ရဲသွားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘယ်သူလဲ?

ကာမဂုဏ်အာရုံများ အပေါ်တွင် အပြစ်မြင်ပြီး မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်တရား မြတ်သောအကျင့်ကျင့်နေသည့် (သို့) ကျင့်ပြီး ဖြစ်နေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိတာလေးနဲ့ ကျေနပ်ရောင့်ရဲနေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကိလေသာများကို လုံးဝဖယ်ရှားနိုင်ပြီ ဖြစ်၍ စိတ်သည် အာရုံနှင့် တွယ်ကပ်ထားခြင်း မရှိတော့ပါ။ သန္တသိတ - ရှိသမျှနှင့်ကျေနပ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ (P-101)

မေးခွန်း (၂)

ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် တုန်လှုပ်မှု၊ လှုပ်ရှားမှုကင်းပါသလဲ?

တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ စသော ကိလေသာများ အပြီးသတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်တွင် စိတ်၏လှုပ်ရှားမှုများ မရှိတော့ပါ။

(တနည်း)

(၁) ဝီတ တဏှော

တွယ်တာမှု၊ လိုချင်မှု တဏှာကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် စိတ်၏ လှုပ်ရှားမှု မရှိတော့ပါ။ စိတ်သည် ငြိမ်သက်သွားသည်။

(၂) သဒါ သတော

တဏှာကင်းသွားအောင် ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မ သဘာဝတရားများပေါ်တွင် အမြဲတမ်း သတိရှိနေရမည်။

(၃) သင်္ခါယ နိဗ္ဗူတော

ထိုသို့ သတိရှိနေပြီး အမှန်သဘာဝတရားကို သိသောအသိပညာဖြင့် ဘဝသံသရာက ပါလာသော တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန စသော ကိလေသာများ အပြီးသတ်ချုပ်ငြိမ်းသွားအောင် ငြိမ်းသတ်နိုင်လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်တွင် စိတ်လှုပ်ရှားမှုများ မရှိတော့ပါ။

(၄) သန္တိ ဣဉ္ဇိတာ

ထိုသို့ ကိလေသာများ အပြီးတိုင်ချုပ်ငြိမ်းသွားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်တွင် စိတ်လှုပ်ရှားမှုများ မရှိတော့ပဲ ငြိမ်သက် အေးချမ်းသွားမည်။

(P-108/110)

တဏှာကင်းအောင် ဘာလုပ်ရမည်နည်း။

တဏှာကင်းသွားအောင်

- အမြဲတမ်း အာရုံပေါ်တွင် ကပ်နေသည့် သတိရှိရမည်။
- သတိရှိသည့်အတွက် နောက်က အသိပညာလိုက်လာမည်။
- သတိရှိနေသည်ဆိုသည်မှာ ကာယအပေါ်မှာ၊ ဝေဒနာအပေါ်မှာ ၊ စိတ္တအပေါ်မှာ၊ ဓမ္မအပေါ်မှာ အမြဲတမ်းသတိရှိနေသူ ဖြစ်သည်။
- သတိရှိနေသည့်အတွက် တွယ်တာမှုမလာ၊ တဏှာ ကင်းသွားသည်။ (P-109)

ငြိမ်းသွားခြင်း

(ခဏနိရောဓ) သူ့ဟာသူ ငြိမ်းတဲ့အငြိမ်း

သဘာဝတရားဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် အနိစ္စတရားဖြစ်၍ သူ့ဟာသူဖြစ်လာပြီး သူ့ဟာသူ ပျက်သွားသည်။ ထိုငြိမ်းတာသည် ခဏငြိမ်းတာသာ ဖြစ်သည်။ ပေါ်လာပြီး ပျောက်သွားလျှင် နောက်ထပ် ထပ်လာဦးမည် ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းတယ်ဟု ပြောလို့မရပါ။ ခဏနိရောဓ အခိုက်အတန့်ပျောက်(ငြိမ်း)ခြင်း ဟုသာ ဆိုရမည်။

(သင်္ခါယနိဗ္ဗူတော) ငြိမ်းအောင်လုပ်လို့ ငြိမ်းတဲ့အငြိမ်း

အကြောင်းတွေကို ငြိမ်းသွား၍ အကျိုးငြိမ်းသွားခြင်းသည်သာ တကယ်ငြိမ်းတာလို့ ဆိုရပါမည်။ နောက်ထပ် ထပ်ဖြစ်စရာမရှိတော့ပဲ အပြီးသတ် ငြိမ်းသည့်အငြိမ်း ဖြစ်သည်။ သတိထားပြီး ပညာဖြင့် ငြိမ်းရသည်။ အာရုံမှာ သတိကပ်ပြီး ပညာဖြင့် ဘဝသံသရာက ကပ်ပါလာတဲ့ တဏှာ၊ မာန စသည် စိတ်လှုပ်ရှားမှုကိလေသာများကို ငြိမ်းအောင်လုပ်တာ ဖြစ်ပါသည်။ (P-109)

မေးခွန်း (၃၊ ၄၊ ၅)

အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အစွန်း ၂ ဘက်နှင့်အလယ် ထို ၃မျိုးကို အသိဉာဏ်နှင့် သိပြီး ငြိမ့်ကပ်တွယ်တာမှု ကင်းပါသလဲ?

အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မဟာပုရိသဟု ခေါ်ရပါသလဲ?

ဘဝတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်ပေးသော အရာက ဘာလဲ?

(၁) အစွန်းနှစ်ဘက်နှင့် အလယ် ထိုသုံးမျိုးကို အသိပညာဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိမြင်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မတွယ်တာတော့ပါ။ (ဇဿ၊ ဇဿသမုဒယ၊ ဇဿနိရောဓ)

(၂) ထိုသို့ သိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို မဟာပုရိသ ဟုခေါ်သည်။

(၃) ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘဝတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်ပေးတတ်သော တဏှာကို လွန်မြောက်သွားသည်။

(P-111)

ပုဏ္ဏက ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

‘ယဉ’ ဆိုသော ယဇ်ပွဲအမျိုးမျိုးတို့သည် ဘာကို အမှီပြုပြီး ပူဇော်ကျင်းပနေကြပါသနည်း။

- နတ်ဗြဟ္မာတို့၏ ဘဝများကို အားကျပြီး မိမိရထားသော ဆင်းရဲဒုက္ခများက လွတ်မြောက်ရန်
- မအို၊ မနာ၊ မသေ အသက်ရှည်ရှည်နေကြရန်
- ပြဿနာများ မရှိကြစေရန် ရည်ရွယ်ပြီး ယဇ်ပူဇော်ပွဲ အမျိုးမျိုးကို ကျင်းပနေကြ ပါသည်။

(P-127)

မေးခွန်း (၂)

နတ်များကို ယဇ်ပူဇော်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မွေးဖွားခြင်း၊ အိုခြင်းများက ထိုနည်းနှင့် လွတ်မြောက်နိုင်ပါသလား။

- လူတို့သည် လောဘဖြစ်လာပြီဆိုလျှင်
- အာသီ သန္တိ - နတ်ဗြဟ္မာတို့၏ ဘဝများကို တောင့်တကြသည်
 - ထောမ ယန္တိ - နတ်ဗြဟ္မာများကို ချီးမွန်းကြသည်
 - အဘိဇ ပန္တိ - မန္တန်များ ရွတ်ကြ၊ ကန်တော့ပွဲ အကြိမ်ကြိမ်ထိုးကြသည်
 - ကာမာဘိဇပန္တိ - မိမိတို့ လိုချင်သော လာဘ်လာဘများကို မျှော်လင့်ပြီး ပြောကြသည်
- ထိုသို့ ဘဝတွေအပေါ်တွင် သာယာမှု၊ လိုချင်မှုများ စွဲမက်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်သည် ထိုပူဇော်ခြင်းဖြင့် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ များမှ မည်သို့မျှ မလွတ်မြောက်နိုင်ပါ။
- အသက်ရှည်အောင် လုပ်လို့ မရနိုင်ပါ။

(P-130)

မေးခွန်း (၃)

နတ်များ ပူဇော်ပြီး ယဇ်ပူဇော်ခြင်း၊ မန္တန်စုပ်ခြင်းဖြင့် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း မလွန်မြောက်နိုင်လျှင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အို၊ နာ၊ သေခြင်းက လွန်မြောက်နိုင်ပါသလဲ? ****

- သင်္ခါယ လောကသို့ ပရော ပရာနိ
- ပရော ဟုဆိုသည့် မိမိခန္ဓာ၊ သူတစ်ပါးခန္ဓာ၊ မိမိသန္တာန်တွင်ရှိသော ခန္ဓာငါးပါး၊ သူတစ်ပါးသန္တာန်တွင်ရှိသော ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိရမည်။
 - ထိုသို့ သိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မည်သည့်ခန္ဓာပေါ်မှာမှ တဏှာဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်း၊ မာနဖြင့်တုန်လှုပ်ခြင်း ဆိုသော စိတ်၏ လှုပ်ရှားမှုများ မဖြစ်တော့ပါ။

- ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကို ကျင့်၍ ခန္ဓာငါးပါး အမှန်တရားကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိသွားသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည်
- သန္တော - သူ့သန္တာန်တွင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ ကိလေသာအပူမီးများ အားလုံးငြိမ်းသွားပြီ။
ကိုယ်ကျင့်တရား ပြည့်စုံ၍ ဒုစရိုက်အလုပ်များ မလုပ်တော့ပါ။
- ဝိဇ္ဇမော - ဒုစရိုက်ဆိုသော အခိုး (သို့) ဒေါသထွက်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း ဆိုသောစိတ်၏
အခိုးအငွေ့များ အကုန်ပျောက်သွားပြီ
- အနိဗ္ဗော - ဒုက္ခပေးတတ်သော ရာဂ၊ ဒေါသတရားများ သူ့သန္တာန်တွင် မရှိတော့ပါ။
- နိရာသော - မည်သည်ကိုမျှ မမျှော်လင့်တော့ပါ။
(ပုထုဇဉ်တို့၏မျှော်လင့်ခြင်း - အာသာ ဆိုသည့် တဏှာမကင်းသော
မျှော်လင့်ခြင်း၊ ဇီဝိတာသာ ဆိုသည့် အသက်ပေါ်တွင် မျှော်လင့်ခြင်း၊ ဓနသာ
ပစ္စည်းဥစ္စာပေါ်တွင် မျှော်လင့်ခြင်း စသည့် မျှော်လင့်ချက်များ ဘာမှမရှိတော့
ပါ။)

ထိုဝိပဿနာကျင့်၍ အမှန်သိသွားသောပုဂ္ဂိုလ်(ရဟန္တာ) သည် ကိလေသာများ ငြိမ်း၊
တွယ်တာမှုများ လုံးဝမလာတော့ပဲ၊ မျှော်လင့်ချက်များ မရှိတော့ပဲ၊ အပြီးသတ်ချုပ်ငြိမ်းသွားသော
ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဇာတိ၊ ဇရာကင်းသော နိဗ္ဗာန်(ဟိုဘက်ကမ်း)သို့ ဖြတ်ကူးနိုင်သည်။

အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းများမှ လွန်မြောက် နိုင်ပါသည်။

(P-131/132)

အပိုင်း (၃) နိဒါန်း

ဘုရားရှင် လက်ထက်ထဲက ထင်ရှားသော သုတ္တန်ဖြစ်ကြောင်း

ပါရာယနသုတ်ကို ပါဠိတော်အုပ်ရေ (၄၀) တွင်ပါဝင်သော စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတွင် ဖွင့်ဆိုထားသည်။

ပါရာယနဝဂ် တစ်ဝဂ်လုံးကို စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိကျမ်းတွင် အဓိပ္ပါယ် ပြည့်စုံစွာ ဖွင့်ပြထားသည်။ ပါရာယနကို ဖွင့်ဆိုသော သုတ္တန်နိပါတ် အဋ္ဌကထာထက် ပိုပြီး ပြည့်စုံသည်။

ပါရာယနသုတ်တွင် လာသော တချို့မေးခွန်း ပုစ္ဆာများ၏ ရှင်းလင်းချက်ကိုလည်း ဗုဒ္ဓလက်ထက် ရဟန်းတော်များ ဆွေးနွေးခဲ့ကြကြောင်း မှတ်တမ်းရှိ၍ ထိုသုတ္တန်သည် ဘုရားလက်ထက်တည်းက ထင်ရှားသော သုတ္တန်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်။

ဓမ္မစကြာနှင့် အနတ္တလက္ခသုတ်ဟောပြီး သိပ်မကြာခင် ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီး၏ တပည့် (ဗြဟ္မဏရသေ့) ၁၆ဦး မေးခွန်းများ ဖြေဆိုထားသော သုတ္တန်ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော် တည်ထွန်းကားလာစက သုတ္တန်ကြီးတစ်ခု ဟု ပြော၍ ရပါသည်။ (P-97)

စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်တွင် “ဝိညာဏ နိရောဓာ နာမရူပနိရောဓော” နေရာတွင် ဝိညာဏ်ကို မည်သို့ ဖြည့်စွက်မှတ်ယူရပါမည်နည်း။ (ကံတရားများချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်နာမ်များချုပ်ခြင်း)

“ဝိညာဏနိရောဓော နာမရူပ နိရောဓော” ဆိုသည့် နေရာတွင် ဝိညာဏ ဆိုသည် ဝိပါက ဝိညာဏ နှင့် ကမ္မဝိညာဏ ဟူ၍ ရှိသည်။

ကမ္မဝိညာဏ ကိုပင် စာပေတွင် အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ ဟူ၍ သုံးသည်။

စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်တွင် “ဝိညာဏဿနိရောဓေန” ဆိုသည့်နေရာတွင် ဝိညာဏ်ကို အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ ဟုဆိုသည်။ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ် ဆိုသည့် ကံအကြောင်းတရား ချုပ်ငြိမ်းမှုကြောင့် အကျိုး ဝိပါကဝိညာဏ်များလည်း ချုပ်ငြိမ်းသည်။ နာမ်ရုပ်များ အားလုံးလည်း ချုပ်ငြိမ်းပါသည်။

အကြောင်းကံနှင့်ပတ်သက်သော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ ၊ အကျိုးဆက်နှင့် ပတ်သက်သော ဝိပါကဝိညာဏ (၂)ခုစလုံး ချုပ်သွားလျှင် ဘဝတစ်ခုတွင် ရုပ်နှင့်နာမ် ပေါ်စရာအကြောင်း မရှိတော့ပါ။

သောတပတ္တိမဂ်

သောတပတ္တိမဂ် ရလာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကံများ၏ အကျိုးပေးနိုင်သော အတိုင်းအတာ တစ်ခုသည် (၇)ဘဝသာ ရှိတော့သည်။ (၇)ဘဝ ဟိုဘက်တွင် (ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုသော ကိလေသာများ ဖယ်ရှားလိုက်နိုင်၍) အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏများ ဆက်ပြီး ဖြစ်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ပါ။ (P-98)

သကဒါဂါမ်

သကဒါဂါမ် ဖြစ်သွားလျှင်လည်း ကာမရာဂဗျာပါဒများ အားပျော့သွားသည့် အတွက် တိုတောင်းသည့် ဘဝတစ်ခုတာမျှသာ ကမ္မဝိညာဏ က အလုပ်လုပ်နိုင်တော့သည်။

အနာဂါမ်

အနာဂါမ် ဖြစ်လျှင်လည်း ကာမဘုံက လုံးဝလွတ်မြောက်သွားသည်။ ကာမဘုံကို အကျိုးပေးမည့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်များ လုံးဝချုပ်သွားပြီး ရူပဘုံအရူပဘုံတွင် ထပ်ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ဘဝတွင် အကြာကြီး ကျင်လည်ခြင်းမရှိတော့ပဲ ကာမဘုံမှ လွတ်သွားသည်။

အရဟတ္တမဂ်

ရဟန္တာဖြစ်သွားပြီဆိုလျှင် အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ် ဟုဆိုသော ကံများအားလုံးချုပ်သွားသည်။ ‘ကိလေသနိရောဓေ ကမ္မနိရောဓော’ ဟု ကိလေသာက ကုန်သွားသည့်အတွက် ကံသည် ဘဝတစ်ခု ဖြစ်အောင် ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးနိုင်ခြင်း မရှိတော့ပါ။

အပိုင်း (၃) ရှင်းလင်းချက်များ

ကာမေသု ဗြဟ္မစရိယဝါ တွင်ပါရှိသော ကာမ (၂)မျိုး

(၁) ဝတ္ထုကာမ = လိုချင်စရာများ

ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အာရုံ (၅)မျိုးကို ဝတ္ထုကာမ ဟုခေါ်သည်။ ‘ကာမိယတီတိကာမော’ လိုချင်စရာများဟု ခေါ်သည်။

(၂) ကိလေသာကာမ

ထိုလိုချင်စရာများကို လိုချင်နေသော လောဘကို ကိလေသာကာမ ဟုပြောသည်။

ထိုကာမ (၂)မျိုးထဲမှ လိုချင်နေသောကိလေသာကာမကိုသာ ဖယ်ရှားရမည်။ လိုချင်စရာများ (ဝတ္ထုကာမ) ကို ဖယ်ရှားရန် မလိုပါ။

ဥပမာအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် လောကတွင် မွေးဖွားလာသဖြင့် အာရုံ (၅)ပါး ဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမ သာရှိပြီး ထိုနှစ်သက်စရာအာရုံများပေါ်တွင် တွယ်ကပ်သော တဏှာ/ လောက အပေါ်တွင် တွယ်တာသော တဏှာ မရှိသဖြင့် ကိလေသာကာမ မှကင်းလွတ်ပါသည်။ (P-103)

မြတ်စွာဘုရား၏ ဝတ္ထုကာမအပေါ် အသိအမှတ်ပြုပုံ

မြတ်စွာဘုရားသည် ဝတ္ထုကာမအပေါ် အသိအမှတ်ပြု၏။ မြတ်စွာဘုရားကို မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ် ရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် နှစ်သက်စရာအာရုံနှင့်တွေ့လျှင် အသိအမှတ်ပြုသည်။ သို့သော် တွယ်တာတပ်မက်စိတ်ဖြင့် အသိအမှတ်ပြုခြင်းတော့ မဟုတ်ပါ။ နှစ်သက်စရာအာရုံတွေ အပေါ် တွယ်တာသောတဏှာ မရှိတော့ပါ။

ဥပမာ - ပဉ္စသီခနတ်သားသည် ဣန္ဒြိယလလိုဏ်ဂူဝတွင် စောင်းတီးသီချင်းဆိုသောအခါ သူရိယဝတ္ထုသာနတ်သမီး၏အလှဂုဏ်၊ ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်၊ သံဃဂုဏ် ဓမ္မတေးများသီဆိုကြသည်။ သီချင်းနှင့် စောင်းသံပြီးသွားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားက “ပဉ္စသီခ၊ မင်းရဲ့သီချင်းသံနှင့် စောင်းက လိုက်ဖက်ပါပေတယ်” ဟု ပြောခဲ့ပါသည်။ (P-105)

ဗြဟ္မစရိယဝါ (မြတ်သောအကျင့်)

မြတ်စွာဘုရားရှင်တွင် မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ ရှိသောကြောင့် နှစ်သက်စရာ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိအတွေ့များ ကြုံတွေ့၊ သိသော်လည်း ထိုအာရုံများပေါ်တွင် နှစ်သက်တွယ်တာသောတဏှာ မရှိပါ။ အာရုံနှင့်စိတ်ကို တွယ်ကပ်ပေးသော တဏှာမရှိသည့်အတွက် မုန်းတီးမှုလည်း မရှိလာတော့ပါ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ငါသည် လောကကြီးမှာ မွေးဖွားပြီး လောကကြီးအပေါ် မြင့်တက်နေသည်။ လောကမှ အာရုံတွေနဲ့ ငါ့စိတ်ဟာ တွယ်ကပ်မှုမရှိဘူး”။

ဥပမာ - ကြာပန်းသည် ရေထဲမှာပေါက်၍ ရေမြင်ပေါ်မြင့်တက်လာသော်လည်း ကြာပန်းကြာရွက်များမှာလည်း ရေစိုခြင်းမရှိပေ။

ထို့အတူ မြတ်စွာဘုရားသည် လောကမှာ မွေးဖွားလာသော်လည်း လောကပေါ်မှာ တဏှာဖြင့် တွယ်တာမှုမျိုးမရှိပေ။ လောကမှ လွတ်ကင်းသည်။ စိတ်သည် လွတ်မြောက်နေသည်။ ထိုသို့ လွတ်ကင်းခြင်းမှာ ဗြဟ္မစရိယဝါ - မြတ်သောအကျင့်တရားကို ကျင့်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

(P - 106)

အစွန်းနှစ်ဖက်နှင့် အလယ်ဆိုတာ ဘာလဲ?

ဘဝတစ်ခုနှင့် တစ်ခု ဆက်စပ်ပေးသော (ချုပ်စပ်တတ်သော) အရာဆိုတာဘာလဲ?

ပထမရဟန်းဆွေးနွေးချက်

- ပထမအစွန်း ဆိုသည် ဖဿ၊ ဖဿ ဖြစ်ကြောင်း တရားသည် ဒုတိယအစွန်း၊ ဖဿချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သည် အလယ်ပင် ဖြစ်သည်။
- ဖဿ ဆိုသော တရားသည် သစ္စာလေးပါးထဲတွင် ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဖဿ သမုဒယာ သည် ဒုက္ခဖြစ်စေတတ်သော တဏှာ၊ အစွန်းနှစ်ခုတို့၏ အလယ်ဆိုသည် ဖဿနိရောဓ၊ ဖဿသမုဒယာလည်း ချုပ်၊ ဖဿ လည်း ချုပ်ငြိမ်းသည်။

- အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လူဖြစ်လာပြီဆိုလျှင် အာရုံနှင့်ဆက်သွယ်မှု ဖဿကို အကြောင်းပြု ပြီး ရုပ်နာမ်များ ဖြစ်နေ၍ အဓိကကျသော ဖဿ(ဒုက္ခသစ္စာ) က ပထမအစွန်း၊ ဖဿသမုဒယာ (ဒုက္ခသမုဒယာ) က ဒုတိယအစွန်း၊ အလယ်ဆိုသည် ဖဿနိရောဓာ (ဒုက္ခနိရောဓာ) ဖြစ်သည်။
- ဘဝကို ဆက်စပ်ချုပ်စပ်ပေးသော အရာသည် တဏှာဖြစ်သည်။
- ဖဿ၊ ဖဿသမုဒယ၊ ဖဿနိရောဓ၊ တဏှာ တို့၏ ချုပ်စပ်မှုများ ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိမြင် (သစ္စာလေးပါး သိမြင်) သည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုက္ခကို အဆုံးသတ်နိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။(P-115)

ဒုတိယ ရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်

- ပထမအစွန်းဆိုသည် အတိတ်၊ ဒုတိယအစွန်း ဆိုသည် အနာဂတ်၊ အလယ်ဆိုသည် ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သည်။
- အကြောင်းမှာ အတိတ်က ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို ၊ အနာဂတ် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို ၊ ပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိရမည်။ ထိုသို့ သိလျှင် လောကကြီးအပေါ်တွင် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ လိမ်းကျမှုများ မရှိတော့ပါ။
- တွယ်ကပ်မှု ဆိုသော တဏှာကို လွန်မြောက်သွားပြီဆိုလျှင် ဒုက္ခအဆုံးသတ်ပါသည် ဟု ဆွေးနွေးပါသည်။ (P-118)

တတိယရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်

- ပထမအစွန်း ဆိုသည်မှာ သုခဝေဒနာ
- ဒုတိယအစွန်း ဆိုသည်မှာ ဒုက္ခဝေဒနာ
- အလယ်ဆို သည် အဒုက္ခ မသုခ ဆိုသော ဥပေက္ခာဝေဒနာ
- သုခ ပြီးလျှင်လည်း ဒုက္ခ မလာ ၊ ဒုက္ခပြီးလျှင်လည်း သုခ မလာ ၊ သုခနှင့်ဒုက္ခ နှစ်ခုကြားတိုင် ဆင်းရဲသည်လည်း မဟုတ်၊ ချမ်းသာသည်လည်း မဟုတ်သော ဥပေက္ခာ လာသည်။
- ထိုသဘာဝတရားများကို အသိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကျကျနန သိလျှင်လည်း တွယ်တာမှု ကင်းပြတ်ပါသည်။ တဏှာက ဘဝကို ဆက်စပ်ပေးသော အရာဖြစ်၍ တဏှာလွန် မြောက်သွားလျှင် ဒုက္ခသည် အဆုံးသတ်သည်ဟု ဆွေးနွေးသည်။ (P-118)

စတုတ္ထရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်

- အဇ္ဈတ္တိ ကာယတန (၆)မျိုးက ပထမအစွန်း (ဒွါရ/ အတွင်းအာယတန)
- ဗာဟိရာ ယတန (၆)မျိုးက ဒုတိယအစွန်း (အာရုံ / အပြင်အာယတန)
- အစွန်း ၂ ခုကြားက အလယ်ဆိုသည် ဝိညာဏ (သိစိတ်) ဖြစ်သည်။
(ဥပမာ မျက်စိနှင့် အဆင်းဆုံသောအခါ မြင်သိစိတ်ပေါ်လာခြင်း)
အကြောင်းမှာ အဇ္ဈတ္တိ ကာယတန ကို၊ ဗာဟိရာယတနကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိရမည်။

ထို (၂)ခု ပေါင်းစပ်မိ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသိစိတ်ဝိညာဏ် ကိုလည်း မှန်မှန်ကန်ကန်သိမည်။ ထိုသို့ သိလျှင် အမြင်မှားမှု(ဒိဋ္ဌိ)၊ တွယ်ကပ်မှု(တဏှာ)များ ဖြစ်မလာနိုင်၊ တွယ်ကပ်ချုပ်စပ်ပေးသော တဏှာဆိုသည့် တရားကိုလည်း လွန်မြောက် သွားနိုင်ပါသည် ဟု ဆွေးနွေးပါသည်။ (P-119)

ပဏ္ဍမရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်

- ပထမအစွန်းကို ရုပ်ဟု ထင်သည်။
- ဒုတိယအစွန်းကို နာမ် ဟုထင်သည်။
- ထု ရုပ်၊ နာမ် (၂)ခု ပေါင်းစပ်လိုက်၍ သိလာသော အသိစိတ် ဝိညာဏ်သည် အလယ်ဟု ထင်ပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ နာမ်ကို သိသည်။ ရုပ်ကို သိသည်။ ဝိညာဏ် ဆိုသော အသိစိတ်ကိုလည်း သိသည်။ နာမ်ဆိုသည့် နေရာတွင် ဝိညာဏ် ကိုမှီပြီး ဖြစ်ပေါ်လာသော အသိစိတ် စေတသိက် များကို ယူရမည်။ ထို ၃ မျိုးပိုင်းခြားသိလျှင် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတွယ်ကပ်မှုများ မလာနိုင်တော့ပါ။ ထိုသို့ ပိုင်နိုင်စွာ သိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ချုပ်စပ်တတ်သော တဏှာကို လွန်မြောက်နိုင်ပါသည်။ (P-120/121)

ဆဋ္ဌမရဟန်း၏ ဆွေးနွေးချက်

- ပထမအစွန်းဆိုသည် ခန္ဓာငါးပါး (သက္ကာယ)
- ဒုတိယအစွန်းဆိုသည် ခန္ဓာငါးပါး၏ အကြောင်းတရား (သက္ကာယ သမုဒယ)
- အလယ်ဆိုသည် ခန္ဓာငါးပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု (သက္ကာယ နိရောဓ) ဖြစ်သည်။

အကြောင်းမှာ ခန္ဓာငါးပါး၏ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ များကို သိလျှင် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ တွယ်ကပ်မှုမရှိ၊ တဏှာဆိုသည့် ချုပ်စပ်တတ်သော တရားကို လွန်မြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပြီး မဟာပုရိသဟု ခေါ်နိုင်ပါသည်ဟု ဆွေးနွေးပါသည်။ (P-121)

မြတ်စွာဘုရားရှင်မှ ရဟန်း(၆)ဦးဆွေးနွေးချက်ကို အတည်ပြုပေးခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်က အားလုံး၏ဆွေးနွေးချက်များသည် သူ့နည်းနှင့်သူ မှန်ကြသော်လည်း ပထမရဟန်း ဖြေသောအဖြေကို အတည်ပြုပေးပါသည်။

တိဿမေတ္တယျ၊ ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး မေးလျှောက်စဉ်က ဖြေသောအဖြေသည် ဖဿကို ဦးတည်၊ ရည်ညွှန်းပြီး ပြောပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လောကတွင် ၆၂ပါးသော အယူဝါဒများ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိများ ပေါ်လာရခြင်းသည် အာရုံနှင့်စိတ် ဆုံသော ဖဿကြောင့်သာ ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တွယ်တာမှု၊ အမြင်အမျိုးမျိုးဖြစ်ကြမှုတို့သည်လည်း စိတ်နှင့်အာရုံ(၂)ခု ဆက်သွယ်မှုကို အကြောင်းပြုပြီး ဖြစ်ကြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ (P-123)

ခန္ဓာငါးပါးသိခြင်း (သို့မဟုတ်) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ စတုတ္ထနိပါတ်မှ သမာဓိဘာဝနာသုတ် တွင် ပါရာယနပါဠိတော်မှ ထပ်မံယူ ဟောကြားထားသော အာသဝေါတရားကုန်ကြောင်း ကျင့်စဉ်တစ်ခု

သမာဓိဘာဝနာသုတ်တွင် “သင်္ခါယ လောကသမ္ဘိ ပရောပရာနိ” ခန္ဓာငါးပါးကို သိခြင်း ဆိုသည်

- ခန္ဓာငါးပါး (ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်) တို့ကို သိခြင်း
- ခန္ဓာငါးပါး (ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်)တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းတရားကို သိခြင်း
- ခန္ဓာငါးပါး (ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်)တို့၏ ချုပ်ကြောင်းတရားကို လည်းသိခြင်း
- ထိုသို့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိမှသာလျှင် မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး အာသဝေါ တရား ကိလေသာများကို ဖယ်ရှားနိုင်ပါမည်။
- ကိလေသာများ ပယ်သတ်နိုင်လျှင် ဘဝခန္ဓာတို့ကို ဖြစ်စေသော ကံများကုန်သွားပါမည်။
- ကံများကုန်သွားလျှင် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း များကို ကျော်လွှားနိုင်ပါမည်။ (P-133)

အာသာ၊ တဏှာ၊ ဇေယျ တို့၏ တူညီချက်နှင့် ထူးခြားချက်များ

တူညီချက်

အာသာ၊ တဏှာ၊ ဇေယျ တို့၏ တူညီချက်မှာ လောဘဖြစ်သည်။

ထူးခြားချက်

အာသာ = မရသေးခင်တောင့်တနေခြင်း၊ မျှော်လင့်နေခြင်း

တဏှာ = လောကကြီးကို ခွာမရအောင်အစေးကဲ့သို့ တွယ်ကပ်တတ်၊ ချုပ်စပ်တတ်သော တရား

ဇေယျ = တောင့်တချက်ကို နှုတ်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနေခြင်း

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၄)

မေတ္တာပူဇော်ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

လောကတွင် လူတိုင်း ရှောင်လွှဲမရအောင် ကြုံတွေ့နေရသော ရေတွက်၍ မရနိုင်သော ဒုက္ခများ ဖြစ်လာခြင်းသည် မည်သည့်အခြေခံပြီး ဖြစ်လာပါသနည်း။

ယေကေစိ လောကသို့ မနေကရှုပါ။ ဥပဓိနိဒါနာ ပဘဝန္တိ ဒုက္ခာ

လောကတွင် ဒုက္ခမျိုးစုံ ဖြစ်လာခြင်း၊ ဒုက္ခများ၏ မြစ်ဖျားခံရာ အကြောင်းရင်းမှာ ဥပဓိကို အခြေခံပြီး ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ယော ဝေ အဝိဒ္ဓါ ဥပဓိ ကရောတိ၊ ပုနပျုန် ဒုက္ခ မုပေတိ မန္တော

အဝိဇ္ဇာများ လွှမ်းမိုးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အသိဉာဏ်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်

(၁) တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ စသော ကိလေသာ၊ ဒုစရိုက်စသော ကံ ဟူသည့် ဥပဓိများကို ပြုလုပ်မိတတ်၍ ဒုက္ခတွင်း နစ်နေကြသည်။

(၂) ထိုသို့ ဥပဓိများ ပြုလုပ်မိတတ်သည့် အတွက် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဘဝခန္ဓာများ ရလာကြပြီး အို၊နာ၊သေ ကြမည်။ ထိုသို့သေပြီးနောက် ဘဝခန္ဓာပြန်ထပ်ဖြစ်ပြီး ပြန်၍ အို၊နာ၊သေ ကြရ ပြန်သည်။ ထိုသို့ ထပ်တလဲလဲ ဒုက္ခရောက်နေကြသော သတ္တဝါများ အများကြီး ရှိကြပါသည်။

တဿာ ပဇာနံ ဥပဓိ န ကယိရာ

ထို့ကြောင့် အသိဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ထိုဒုက္ခများဖြစ်နေခြင်း၊ ဒုက္ခဖြစ်ပေါ်ခြင်း အကြောင်းရင်းသည် ဥပဓိကြောင့်ဟု ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီး မိမိတို့သန္တာန်တွင် ဥပဓိတရားများ မပြုလုပ် မိစေရပါ။

(P-153/157/158)

မေးခွန်း (၂)

ဖြတ်ကျော်ရန် အလွန်ခဲယဉ်းလှသော ‘ဩဃ’ ဆိုသော ဒီလှိုင်းကြီးများ အရှိန်အဟုန်နှင့် တိုက်ခိုက် စီးဆင်းလာလျှင် မည်သည့်နည်းစနစ်ဖြင့် ဖြတ်ကူးရပါမည်နည်း။

ဩဃကို ဖြတ်ကျော်နိုင်မည့် သေချာသောတရားမှာ မဂ္ဂင်(၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရား ပင်ဖြစ်သည်။

- သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ သီလမဂ္ဂင် (၃)ပါး အခြေခံပြီး
- မှန်မှန်ကန်ကန်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း (သမ္မာဝါယာမ)
- မှန်ကန်သည့် သတိစွမ်းအားများရှိခြင်း (သမ္မာသတိ)
- မှန်ကန်သည့် သမာဓိစွမ်းအားများရှိခြင်း (သမ္မာသမာဓိ)

ဟူသော သမာဓိမဂ္ဂင်(၃)ပါး ဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်ရပါမည်။

- ထို့နောက် မှန်မှန်ကန်ကန်နားလည်ခြင်း (သမ္မာဒိဋ္ဌိ)
- မှန်မှန်ကန်ကန်တွေးတောခြင်း (သမ္မာသင်္ကပ္ပ)

ပညာမဂ္ဂင်(၂)ပါး ဖြင့် ဆက်လက်ပွားများ အားထုတ်ရပါမည်။

ထိုစွမ်းရည်သတ္တိများသည် မိမိသန္တာန်တွင်ရှိသော်လည်း လေ့ကျင့်ယူရန် လိုအပ်သည်။
ထိုသို့ အာရုံနှင့်စိတ်ကို လေ့ကျင့်နိုင်လျှင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်တရားသည် တစ်ညီတည်း
ဆောင်ရွက်လာပြီဆိုလျှင် မှန်ကန်သော အသိဉာဏ် (မဂ်ဉာဏ်) တစ်ခုရလာမည်။
မဂ်ဉာဏ်အဆင့်ဆင့် ရရှိလာလျှင် အလွန်ပြင်းထန်သော ဝဲဩဇာကြီး ကိုကျော်ဖြတ်ပြီး၊
နိဗ္ဗာန်ဟူသော တစ်ဘက်ကမ်းသို့ တက်လှမ်းနိုင်ရပါမည်။
နိဗ္ဗာန်ဆိုသည့် တစ်ဘက်ကမ်းသို့ တက်လှမ်းနိုင်ရန်အတွက် အလွန်ခိုင်ခံ့သော မဂ္ဂင်ယာဉ်
ကြီးစီးပြီးသွားမှသာ ဝဲဩဇာ လေးဖြာကို ဖြတ်ကျော်နိုင်ပါမည်။
ထိုသို့ မှန်ကန်သော အသိတရားဖြင့် သိရှိထားရပါမည်ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားထား
ခဲ့ပါသည်။ (P-163/164/165)

(ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ၊ သောကာ၊ ပရိဒေဝ) ထပ်တလဲလဲ မွေးရခြင်း၊ အိုရခြင်း၊ ရလာသောဘဝတွင်
စိုးရိမ်ငိုကြွေးရခြင်းများကို ဘယ်လို ဖြတ်ကျော်ရမည်နည်း။ ***

(၁) ယံကိဉ္စိ သမ္မဇောနာသိ၊ ဥဒ္ဓံ အဇော တိရိယဉ္ဇာပိ မဇ္ဈေ၊
သံသရာဝဋ်က လွတ်ရန် ဥဒ္ဓ (အထက်-အနာဂတ်)၊ အဇော (အောက်-အတိတ်)၊ တိရိယံ
(အလယ်- ပစ္စုပ္ပန်) မှ အရာများကို သိရမည်။ အတိတ်ခန္ဓာဖြစ်စေ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာဖြစ်စေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ
ဖြစ်စေ၊ ခန္ဓာတို့၏ (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ) သဘာဝကို သိမြင်အောင် အားထုတ်ရပါမည်။

ဧတေသု နန္တိန္ဒ နိဝေသနဉ္စ၊
ထိုသဘာဝတရားများကို အမှန်မြင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုခန္ဓာများပေါ် တွယ်တာမှု
(နန္တိ) ဆိုတာ မရှိတော့ပါ။ ထိုခန္ဓာတို့အပေါ်တွင် နန္တိဆိုသော (နှစ်သက်ခြင်း တဏှာ) နိဝေသန
(အမြင်မှားခြင်း - ဒိဋ္ဌိ)၊ ဝိညာဏ ဆိုသော ဘဝဖြစ်စေသည့် ကမ္မဝိညာဏ်ကို ဖယ်ရှားရမည်။

ပနန္တေ ဝိညာဏံ ဘဝေန တိဋ္ဌေ၊
ထိုသို့ ကံနှင့်ကိလေသာ နှစ်မျိုးကို ဖယ်ရှားပစ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် ဘဝေနတိဋ္ဌေ - ဒုက္ခများ
ဖြစ်ပေါ်စေရာ (သို့) သံသရာဝဲဩဇာကြီးထဲမှာ မျောပါသွားမည့် ဘဝမျိုး မရနိုင်တော့ပါ။

(၂) ဧဝံ ဝိဟာရီ သတော အပ္ပမတ္တော၊ ဘိက္ခု စရံ ဟိတွာ မမာယိတာနံ။ ဇာတိဇရံ သောကပရိဒ္ဓဝဉ္စ၊
ဣဓေဝ ဝိဒ္ဓါပဇ္ဇေယျ ဒုက္ခံ။

ယခုဟောကြားသည့်အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးပြီး သတိကြီးစွာထားကာ ကုသိုလ်
တရားများ ပေါ်တွင် မမေ့မလျော့ကြိုးစားအားထုတ်မည်ဆိုလျှင်

- နှစ်သက်စရာအာရုံများကို တွယ်တာတတ်သော တဏှာအားလုံး ဖယ်ရှားပြီးသား ဖြစ်သွား
ပါမည်။ တဏှာကုန်လျှင် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ သောကာ၊ ပရိဒေဝ စသောဒုက္ခများသည်လည်း
အားလုံးကုန် သွားပါမည်။

ထို့ကြောင့် ယခုဘဝမှာတင် ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် လက်တွေ့ကျင့်သုံးပြီး ဒုက္ခဖြစ်စေမည့်
ကိလေသာနှင့်ကံကို ဖယ်ရှားပစ်ရပါမည်။ (P-166/169/171)

အပိုင်း(၄) နိဒါန်းပိုင်း

မြတ်စွာဘုရားတရားတော်မြတ်လမ်းဆုံးပန်းတိုင်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ပန်းတိုင်

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားတော်မြတ်လမ်းဆုံးပန်းတိုင်မှာ ဝဋ်ဒုက္ခအားလုံး (ကိလေသာဝဋ်+ ကမ္မဝဋ်+ ဝိပါကဝဋ်) ကို အဆုံးသတ်နိုင်ရေး ဖြစ်သည်။

အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဟု ဆိုသော သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲမှ လွတ်ကင်းသောနေရာ ရောက်ရှိ ရေးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ပန်းတိုင်ဖြစ်သည်။ (P-137)

သိခြင်းနှင့် မြင်ခြင်း

သိခြင်းသည် ပညာဉာဏ်၏ လက္ခဏာ -

မြင်ခြင်းသည် ပညာဉာဏ်၏ အစွမ်း

ဉာဏ်ဆိုသည် သိသည်၊ မြင်သည် အကောင်းအဆိုး အကြောင်းအကျိုးကို ခွဲခြားသိမြင်တတ်သည်။

(P-144)

အနုပဿနာ

အနု - အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်၊

ပဿနာ - ရှုမြင်ခြင်း၊ အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ဉာဏ်နှင့်ရှုမြင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) (P-145)

အနု - ကျော်စွာ

ပဿနာ - မှန်ကန်သောနည်းအတိုင်း သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ကြည့်တတ်မြင်တတ်ခြင်း

မေတ္တဂူ ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ခေါ်ဝေါ်သော အသုံးအနှုန်း

ဘဂဝါ - ဘဂဝါဂ္ဂီတာ ကျမ်းအရ လေးစားရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ အလွန်မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဘုန်းရှင်၊ ကံရှင်၊ ပါရမီရှင်

- ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရ ‘ဘဂဝါတိ ဂုရု’ ဟုဖွင့်ဆိုသည်။ (P-148)

ဘုရားရှင်ကို မည်သို့ ယုံကြည်ထားပါသနည်း။

မေတ္တဂူ ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီးက မြတ်စွာဘုရားရှင်အား

ဝေဒဂူ - အသိဉာဏ်၏ လမ်းဆုံးရောက်နေသူ

(ပညာ) အသိဉာဏ်ဖြင့် အဆုံးတိုင်သိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အရာရာကိုသိမြင်နိုင်စွမ်းရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်

ဘာဝိတတ္ထ(သမာဓိ) - လေ့ကျင့်ထားသော စိတ်ဓာတ်ပိုင်ရှင်(စိတ်ဓာတ်ကြံ့ခိုင်၊ လှုပ်ရှားမှုမရှိ)

(p-149)

အပိုင်း (၄) ရှင်းလင်းချက်များ

ဥပမိအဓိပ္ပါယ်

ဥပ + မိ = ဒုက္ခဖြစ်စေတတ်သောအရာများ ၊ ဒုက္ခ၏ တည်ရာ အကြောင်းတရားများ

စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်လာ ဥပမိ (၁၀)မျိုး (အကျယ်)

- (၁) တဏှာ - တွယ်တာမှု တဏှာရှိနေလျှင်လည်း ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း
- (၂) ဒိဋ္ဌိ - မှားယွင်းသော အယူအဆ၊ မမှန်ကန်သောအမြင်များ
- (၃) ကိလေသာ - စိတ်ကိုညစ်ညူးစေတတ်သော လောဘ၊ ဒေါသများ
- (၄) ကံ - နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ပြုလုပ်နေသော (ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ)တို့ဖြင့် ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်နေသော စေတနာကံတရားများ
- (၅) ဒုစရိုက် - ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် တို့ဖြင့် မကောင်းသော အကျင့်များ (ပြုလုပ်/ပြောဆို/ကြံစည်ခြင်း)
- (၆) အာဟာရ - အာဟာရလေးမျိုးရှိသည့်အနက် စားစရာအစာသည်လည်းဒုက္ခဖြစ်စေခြင်း
- (၇) ပဋိဃ - စိတ်ထဲတွင် မခံချင်၊ ဒေါသဖြစ်ခြင်း
- (၈) ဓာတ်ကြီးလေးပါး - ကံကမ္မဇာတိပေးလိုက်သော ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ကောဠာသများ
- (၉) အဇ္ဈတ္တိကာယတန (၆)ပါး - မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်
- (၁၀) ဝိညာဏကာယ (၆)ပါး - မြင်သိစိတ်၊ ကြားသိစိတ်၊ နံသိစိတ်၊ လျက်သိစိတ်၊ ထိသိစိတ်၊ တွေးသိစိတ် (P-153-156)

အကျဉ်းအားဖြင့် ဥပမိတရား ၃ပါး

ဒုက္ခဖြစ်စေသော အကြောင်းအခြေခံ ဥပမိကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြောလျှင်

- ကိလေသာ - ကိလေသာကလည်း ဒုက္ခဖြစ်စေသည်
- ကံ - ကိလေသာအခြေခံသည့် ကံကလည်း ဒုက္ခဖြစ်စေသည်
- ခန္ဓာ - ခန္ဓာသည်လည်း ဒုက္ခဖြစ်စေသည်

(ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ၊ ဒုက္ခများ ရှိလာမည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခဖြစ်စေပါသည်။

ဩဃ အဓိပ္ပါယ်

ဩဃ ဆိုသည်မှာ အရှိန်အဟုန်နှင့် စီးဆင်းလာသော၊ တက်လာသော ဒီလှိုင်းကြီးများကို တင်စားပြီး သုံးသော စကားလုံးဖြစ်သည်။

ထို ဩဃဆိုသော ဒီလှိုင်းကြီးများနှင့် ကြုံလျှင် ဖြတ်ကူးရန် အလွန်ခက်ခဲပါသည်။ (P-160)

ဩဇာ (၄)မျိုး

- ကာမောဇာ - နှစ်သက်စရာ၊ လိုချင်စရာ အာရုံများကို လိုချင်နေသော လောဘ
- ဒိဋ္ဌောဇာ - မတူကွဲပြားသော ဘာသာအယူအဆများ တွင် သူမှန်တယ်၊ ငါမှန်တယ် စသည် ဖြင့်ထင်မြင်ယူဆခြင်း
- ဘဝေါဇာ - တရားထူး၊ တရားမြတ်ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည် ရောက်မည်၊ ရူပ/အရူပဈာန်ရမည် ဆိုလျှင်လည်း ရထားသောဘဝကို နှစ်သက်ခြင်း
- အဝိဇ္ဇောဇာ - သိသင့်သိထိုက်သော သစ္စာလေးပါးစသည်ကို မသိခြင်း (P-161)

ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အမှန်မြင်သော ယုံကြည်မှုကို အခြေခံခြင်း

- ဗုဒ္ဓဘာသာသည် တခြားဘာသာများနှင့် မတူပါ။
- အခြားဘာသာများက ယုံကြည်မှုကို အခြေခံသည်။
- ဗုဒ္ဓဘာသာက မှန်မှန်ကန်ကန်နားလည်မှုကို အခြေခံသည်
- သမ္မာဒိဋ္ဌိ အမှန်မြင်မှုကို အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်သည်။
- ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ယုံကြည်မှုဆိုသည်မှာ ကိုယ်တိုင်သိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပြီး ဆုံးဖြတ်ထားခြင်းမျိုးသာ ဖြစ်သည်။
- “ဒဿန မူလိကာ သဒ္ဓါ” အမှန်မြင်မှုအပေါ် အခြေခံထားသော ယုံကြည်မှု ဖြစ်သည်။

(P-165)

ဩဇာလှိုင်းများ ဖြတ်ကျော်သည့်နည်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တိုင်သိခြင်း

အနီတိဟံ - န ဤတိဟံ

ဩဇာလှိုင်းများ ဖြတ်ကျော်သည့်နည်းစနစ်ဖြစ်သော တရားများကို

- သူများဆီက တစ်ဆင့်ကြားလာခြင်း မဟုတ်
- ထိုအစဉ်အလာအနေနှင့် ပြောတာလည်းမဟုတ်
- စာထဲပါ၍ ပြောခြင်းလည်းမဟုတ်
- အကြောင်းအကျိုး ဆီလျော်သည်ဟု တွေးတောဆင်ခြင်ပြီး ပြောတာလည်း မဟုတ်ပါ

အမှန်မှာ (အတ္တပစ္စက္ခ)

- ကိုယ်တိုင်သိပြီး၊ ကိုယ်တိုင်ကျင့်ပြီး ဟောသည်
 - (သယံ အဘိညာ သစ္စိကတွာ ပဝေဒေမိ)
- ကိုယ်တိုင်ထူးခြားသောဉာဏ်နှင့် တွေ့ရှိ၊ သိရှိပြီးမှ ဟောခြင်းဖြစ်ပါသည်။(P-162/163)

ရုပ်ခန္ဓာနှင့်ပတ်သက်၍ရှုမြင်ခြင်း (သို့) ခန္ဓာ (၅)ပါးကို ရှုမြင်ခြင်း

ရုပ်ခန္ဓာကြီးသည် အတိတ်ခန္ဓာ (အခေါ)ဖြစ်စေ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာ(ဥဒ္ဓ) ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ(တိရိယံ)၊ မည်သည့်ခန္ဓာပင် ဖြစ်စေ

ထိုရုပ်ခန္ဓာသည်

- နေတံမမ - ငါ့ဟာလည်း မဟုတ်
- နေသောဟမသ္မိ - ငါဖြစ်တာလည်း မဟုတ်
- နေသောမေအတ္တာ - ငါ၏အတ္တလည်း မဟုတ်

သူ့သဘာဝအတိုင်း (မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ အစိုးမရ) ဖြစ်နေသည့် အရာသာဖြစ်သည် ဟု ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် မှန်ကန်စွာ သိမြင်ရမည်။

ထိုနည်းတူ ရုပ်သာမက ဝေဒနာ (ခံစားချက်)၊ သညာ(စိတ်၏မှတ်သားမှု)၊ သင်္ခါရ (စေ့ဆော်မှု)၊ ဝိညာဏ (အသိစိတ်)များ အပေါ်လည်း ငါမဟုတ်ဘူးဟု မှန်မှန်ကန်ကန် သိမြင်ရမည်။

ထိုသို့ ခန္ဓာ(၅)ပါး အပေါ်တွင် (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ)ဖြင့် မှန်မှန်ကန်ကန် သိမြင်လာသောအခါ ခန္ဓာအပေါ် အပြစ်မြင်ပြီး နှစ်သက်တွယ်တာခြင်း (နန္ဒီ)ကို ဖယ်ရှားနိုင်ပါမည်။

ဥပမာ (၁) လူတစ်ယောက် ထမင်းအလွန်ဆာနေချိန် ဟင်းမျိုးစုံနှင့် ပြည့်စုံလှသော ထမင်းပိုင်း ကြီးဖြင့် ဧည့်ခံသောကြောင့် စားရန်လက်လှမ်းပြီးမှ ထမင်းပန်းကန်ထဲတွင် မစင်၃တုံး တွေ့လိုက်၍ ထမင်းကို စားချင်စိတ် ကုန်သွားသကဲ့သို့

ဥပမာ (၂) စူပါမားကတ်တွင် နှစ်သက်သော အထည်ဆင်လေးကို ဝယ်မည်ဟု လှည့်ပတ် စစ်ဆေးကြည့်သောအခါ မီးလောင်ပေါက်လေး(၃)ပေါက် ပါလာ၍ အထည်ကို စိတ်ပျက်ပြီး မယူသကဲ့သို့

ထို့အတူ ခန္ဓာ(၅)ပါး (ရုပ်၊နာမ်) အပေါ်တွင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်လိုက်သောအခါ (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ) များ သိမြင်လိုက်ရ၍ ခန္ဓာအပေါ်စိတ်ပျက်ပြီး နှစ်သက်တွယ်တာခြင်း လိုချင်မှု (နန္ဒီ) မရှိတော့ပါ။ (P-167/168/169)

သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရန် ဖယ်ရှားရမည့်တရားများကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားရာတွင် မည်သည့်တရား မည်သည့်နေရာတွင် ဟောသည်ဖြစ်စေ တစ်ထပ်တည်းကျကြောင်းကို မေတ္တဂူအား ဟောကြားပုံနှင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို နှိုင်းယှဉ်ပြပါ။

မေတ္တဂူအား ဟောကြားချက်

လူတို့သည် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိများ လိုချင်ကြသည်။ ကိုယ်လုပ်လျှင် ရမည်ဆိုသော အထင်နှင့် ကံတရားကို လုပ်လာကြ၍ ထိုကံတရားများကို ဖယ်ရှားပစ်ရမည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က နန္ဒီဟူသော တဏှာ၊ နိဝေသန ဟူသော ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိညာဏ ဟူသော ဝိပါက ဝိညာဏ်များကို ဖယ်ရှားပစ်ရမည်။ ထိုသို့ ကံနှင့်ကိလေသာ (၂)မျိုးကို ဖယ်ရှားပစ်လိုက်ခြင်း အားဖြင့်

ဒုက္ခများ ဖြစ်ပေါ်စေရာ (သို့မဟုတ်) သံသရာဝဲဩဇာကြီးထဲတွင် မျောပါသွားမည့် ဘဝမျိုး မရနိုင် မရောက်နိုင်တော့ပါဟု မေတ္တာဂုရုသေကြီးအား ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အတိတ်အပိုင်းနှင့်ကြည့်လျှင်

အဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရကို ဖယ်လိုက်လျှင် ဝိညာဏ်ဆိုသည် မလာတော့ပါ။

အဝိဇ္ဇာ ဆိုသည် ကိလေသာဥပဓိ၊ သင်္ခါရ ဆိုသည် ကမ္မဝိညာဏဥပဓိ၊ ဟူ၍ ကံနှင့်ကိလေသာ နှစ်ခုပေါင်း၍ ဘဝကို တည်ဆောက်နေသည်။ ထိုကံနှင့် ကိလေသာကို ဖယ်ရှားပစ်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဘဝ မလာတော့ပါ။

ထိုနေရာတွင် သင်္ခါရကို စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိအရ ကမ္မဝိညာဏဟု မှတ်ရပါမည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပစ္စုပ္ပန်အပိုင်းနှင့်ကြည့်လျှင်

တွယ်တာတတ်သော တဏှာ ဖယ်လိုက်လျှင် တဏှာကုန်လျှင် ဥပါဒါန်လည်း ကုန်သွားမည်။ ဇာတိလည်း ကုန်သွားမည်။ ဇရာ၊ သောကာ၊ ပရိဒေဝများလည်း ကုန်သွားသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နှင့် မြတ်စွာဘုရားဟောသည်မှာ ဘယ်နေရာပဲဖြစ်ဖြစ် တစ်ထပ်တည်းဖြစ်သည်။ (P-171)

ဘဝနှင့်ဆက်စပ်ပြီး အာရုံတို့၌ကပ်ငြိတတ်သော တရားများ

သင်္က ကပ်ငြိမှုဆိုသည် တွယ်တာမှု တဏှာတစ်ခုတည်းသာ မဟုတ်ပါ။

- (၁) ဒေါသ သင်္က - မုန်းသည့်စိတ်နှင့် ကပ်ငြိခြင်း
- (၂) ရာဂ သင်္က -
- (၃) မောဟ သင်္က - အမှန်မသိခြင်းကြောင့် ကပ်ငြိခြင်း
- (၄) မာန သင်္က - အရည်အချင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ထင်မြင်မှုနှင့် ကပ်ငြိခြင်း
- (၅) ဒိဋ္ဌိ - မှားယွင်းသော အတွေးနှင့်ကပ်ငြိခြင်း
- (၆) ကိလေသာ - စိတ်၏အညစ်အကြေးများ နှင့် ကပ်ငြိခြင်း
- (၇) ဒုစ္စရိတ - မကောင်းသော အကျင့်ဝါသနာဖြင့် ကပ်ငြိခြင်း (P-174,175)

ဩဇာကို ဖြတ်ကျော်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်များ (ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်)

လောကကြီးတွင် မည်သည့်အရာကိုမျှကြောင့်ကြမစိုက်တော့ဘဲ တွယ်တာမှု မရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဩဇာလေးဖြာကို ဖြတ်ကျော်ပြီး တစ်ဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်ကို တက်လှမ်းပြီးသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။

ဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော မဂ်ဉာဏ်ကို တည်ထောင်၍ မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာကို ဖယ်ရှားပြီး အသိဉာဏ်နှင့် လမ်းဆုံးကို ရောက်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်(ရဟန္တာ)သည် မည်သည့်ဘဝကို ဖြစ်စေ၊ ဘဝတွေ အပေါ်တွင် တွယ်တာမှု၊ ကပ်ငြိမှုများ မရှိတော့ပါ။ (P-174)

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၅)

ဓာတက ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

ရာဂ၊ဒေါသ၊မောဟ၊မာန်မာန ဆိုသော ကိသောအပူများ ငြိမ်းစေရန် မည်သို့ ကြိုးစား အားထုတ် ၊ လိုက်နာကျင့်သုံး ရပါမည်နည်း။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အဖြေ

(၁) “တေနဟာ တပွဲ ကရောဟိ (၂) ဣဓေ နိပကော သတော (၃) ဣတော သုတွာန နိဗ္ဗေသံ သိက္ခေ နိဗ္ဗာနမတ္တဇနော။”

(၁) မိမိစိတ်တွင် ရှိသောအပူများ၊ ရာဂများ၊ ဒေါသများ၊ မောဟများ ငြိမ်းချမ်းချင်လျှင် သူ့ဟာသူ ဘယ်တော့မှ ငြိမ်းမည် မဟုတ်ပါ။ အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်ရပါလိမ့်မည်။

အာတပွ ဆိုသည် သာမန်ဝီရိယမျိုးမဟုတ်ပါ။ လောကလူသားများ နေ့စဉ်နှင့် အမျှ စားဝတ် နေရေး ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းထက် အဆပေါင်းများစွာ ကြိုးစား၍ နိဗ္ဗာန်ရရန် အားထုတ် ခြင်းဖြစ်သည်။ မကြိုးစားဘဲ ဘာမှမရပါ။

(၂) ကြိုးစားအားထုတ်ပြီဆိုလျှင် နိပကော- ဆင်ခြင်ဉာဏ်၊ ရင့်ကျက်သောအသိဉာဏ် ရှိရန်လို သည်။ သတော - ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မ ဆိုသော သတိပဋ္ဌာန်အာရုံ (၄)မျိုး ပေါ်တွင် အာရုံစိုက် သတိထားရမည်။

(၃) ထိုသို့ မှတ်သားပြီး နောက်တွင် မိမိ၏ သန္တာန်တွင်ရှိသော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မာန်မာန ဆိုသော အပူများ ငြိမ်းဖို့ရန်အတွက် ကြိုးစားအားထုတ်ရမည်ဟု လမ်းညွှန်ချက်ပေးကာ ဟောကြားခဲ့ ပါသည်။

(P-195/202)

မေးခွန်း (၂)

လူပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တွင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ မာန်မာန စသောကြောင့်ကြမှုများ ဘာမျှ မရှိဘဲ သူတော်ကောင်းစိတ်ဓာတ်နှင့် နေသော ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်မျိုးရောက်အောင် မည်သို့ ကျင့်ရမည်ကို သံသယပျောက်အောင် ဟောကြားပေးပါ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏အဖြေ

မည်သည့်လောကတွင်ဖြစ်စေ သံသယရှိနေသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သံသယရှိမြဲ ရှိနေသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ကို သံသယကင်းအောင်၊ သံသယက လွတ်အောင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ပင် လုပ်ပေးနိုင်ပါ။ သံသယက လွတ်အောင် မိမိဘာသာ လုပ်ရ၊ ကျင့်ရပါမည်။

သံသရာဝဋ်က လွတ်ရန်အတွက် နိဗ္ဗာန်ဆိုသည့် မြင့်မြတ်သော တရားဓမ္မကို ကိုယ်တိုင်သိအောင်ကြိုးစားရမည်။ ထိုသို့ ကြိုးစားမှသာ သံသရာဝဋ်က လွတ်ပြီး အခက်အခဲများ ကျော်လွှားနိုင်ပါမည်ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင် ဖြေကြားခဲ့ပါသည်။ (P-207/208)

မေးခွန်း (၃)

ရာဂ၊ ဒေါသ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခများ အားလုံးက လွတ်ငြိမ်းသွားသည့် နိဗ္ဗာန်တရားကိုသိရန် ဟောကြားပေးပါ။ (သို့မဟုတ်) ပုဏ္ဏက၊ မေတ္တာ၊ ဓောတက၊ ရသေ့တို့အား တူညီသော ဟောကြားချက် (သို့မဟုတ်) ကောင်းကင်ကြီးသည် ဘာနှင့်မှ ငြိတွယ်မှုမရှိသကဲ့သို့ ယခုဘဝမှာပင် ရုပ်နာမ်တရားများအပေါ် တွယ်တာမှုမှ လွတ်မြောက်အောင် ကြိုးစားအား ထုတ်ရမည့် တရားကို ဟောကြားပေးပါ။ ***

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏အဖြေ

(က) ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟကို ငြိမ်းစေကြောင်းဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်တရားကို ဟောကြားပေးမည်။ ထိုတရားသည် အသိဉာဏ်နှင့်သာ ရှုကြည့် မြင်နိုင်မည့်တရား ဖြစ်သည်။

(ခ) ထိုတရားကို တဆင့်ကြားပြီး ပြောသော၊ အစဉ်အလာအရ ဟောသော တရားမျိုး မဟုတ်ပါ။ ကိုယ်တိုင်သိမြင်ပြီး ဟောကြားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ထိုသို့ တရားကိုသိမြင်ပြီးလျှင် မိမိသန္တာန်တွင် သတိကိုထူထောင်ပြီး ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်မည်ဆိုလျှင် လောကကြီး ပေါ်တွင် တွယ်တာမှုအားလုံးကို လွန်မြောက်ပါလိမ့်မည်။ ထိုသို့ တွယ်တာမှုများကို လွန်မြောက်ပြီဆိုလျှင် စိတ်နှလုံးအေးချမ်းသွားပါလိမ့်မည်။

(ဃ) သံသရာမှလွတ်မြောက်ရန်ကျင့်စဉ်

- “ယံ ကိဉ္စိ သမ္ပဇာနာသိ” သိစရာအာရုံများ၊ ရုပ်တရား နာမ်တရားများ အားလုံးကို ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် သိရန်လိုသည်။

- ထိုအသိဖြင့် အတိတ်က အရာကိုလည်း သိသည်။ အနာဂတ် လာမည့် အရာကိုလည်း သိသည်။ ပစ္စုပ္ပန်ကိုလည်း သိသည်။ သဘာဝတရားဆိုသည် ရုပ်နှင့်နာမ် ဟုလည်း မှန်မှန်ကန်ကန် သိလာသည်။

- ထိုသို့ သိလိုက်ပြီ ဆိုသည်နှင့်တပြိုင်နက် အာရုံပေါ်ကပ်ငြိစေတတ်သော တဏှာ၊ အမြင်မှားသော ဒိဋ္ဌိ၊ ကိလေသာများ၊ မာန ဆိုသည့်လောကတွင်ဖြစ်တတ်သည့် သဘာဝတရားများ ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိသွားပြီး

- မည်သည့်ဘဝကိုမှ တွယ်တာမှု မရှိတော့ပါ။

တွယ်တာမှုများ လုံးဝကုန်ဆုံးသွားပြီး လွန်မြောက်နိုင်ပြီဆိုလျှင် နိဗ္ဗာန်ရပြီ ဖြစ်ပါသည်။

(P-209/210/212)

အပိုင်း (၅) နိဒါန်းပိုင်း

စောတက ပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တင်စားသော အခေါ်အဝေါ်

- (၁) ကြီးမြတ်သော ရှင်ရသေ့ မဟေသိ ဟူသောစကားလုံးဖြင့် တင်စားခေါ်ဝေါ်ပါသည်။
မဟေသိ ဆိုသည် မဟာ+ ဣသိ အင်မတန်မြင့်မြတ်သော ဣသိပုဂ္ဂိုလ်၊ ထူးခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်၊
တရားဓမ္မကို ရှာဖွေသော ပုဂ္ဂိုလ်
- (၂) သမန္တ စက္ခု - အရာခပ်သိမ်းကို အားလုံးမြင်နိုင်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ် (P-187)

မာဏဝ အသုံးအနှုန်း

မာဏဝ ဆိုသည် သတ္တဝါကိုလည်း သုံးသည်။ လူငယ်လူရွယ်များကိုလည်း ခေါ်သည်။ (P-179)

မဂ္ဂင် (၈)ပါးနှင့်ပတ်သက်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ နောက်ဆုံးဩဝါဒ

- မဂ္ဂင် (၈)ပါး မရှိသော သာသနာ၊ မဂ္ဂင်(၈)ပါး မရှိသော လမ်းစဉ်သည် ဘယ်သောအခါမျှ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းစဉ်မဟုတ်ပါ။
- မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်ကို ကျင့်နိုင်မှသာ သောတာပန် ဖြစ်နိုင်သည်။ သကဒါဂါမ် ဖြစ်နိုင်သည်။ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်သည်။
- မဂ္ဂင် (၈)ပါး မရှိသော သာသနာတွင် ထိုသို့အဆင့်ရှိသော ရဟန်းမျိုး ဘယ်တော့မှ မပေါ်နိုင်ပါ ဟု နောက်ဆုံး တပည့်ခံသော သုဘဒ္ဒပုရဗိုဇ်ကြီးအား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် မဂ္ဂင်(၈)ပါးနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ဆုံးဟောကြားခဲ့ပါသည်။ (P-183)

နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် လမ်းကို ဘာနှင့်တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းထားသနည်း။

နိဗ္ဗာန်သို့ သွားသောလမ်းကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာ သင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာ အာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဆိုသော မဂ္ဂ(၈)မျိုးနှင့် တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ မဂ္ဂဆိုသည် လမ်း ဖြစ်ပါ သည်။ (P-183)

နိဗ္ဗာန်သွားမည့် ယာဉ်ကို စီးနေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်

(P- 184)

မဂ္ဂင် (၈)ပါးအကျင့်ကို မိမိသန္တာန်တွင် ဖြစ်အောင်၊ တိုးတက်လာအောင်၊ တစိုက်မတ်မတ် ပွားများအားထုတ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်သွားနေသော၊ နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းပေါ်ကို လျှောက် လှမ်းနေသော၊ တနည်းအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သွားမည့် ယာဉ်ကို စီးနေသောပုဂ္ဂိုလ်ဟု ပြောလို့ရပါမည်။

သောတပတ္တိမဂ် ဆိုသည်

သောတပတ္တိမဂ် ဆိုသည်မှာ မဂ္ဂင်(စ)ပါးကို ခေါ်ပါသည်။ သောတပတ္တိမဂ် အဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားသော မဂ္ဂင်(စ)ပါးထက် သကဒါဂါမိမဂ် အဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားသော မဂ္ဂင်(စ)ပါးက ပိုပြီးအားကောင်းပါသည်။

တစ်ဖန် အနာဂါမိမဂ် အဖြစ်ဖွဲ့စည်းထားသော မဂ္ဂင်(စ)ပါး က ပိုအားကောင်းပြန်သည်။

အရဟတ္တမဂ် အဖြစ် ဖွဲ့စည်းသော မဂ္ဂင်(စ)ပါးမှာ အားအပြည့်ဆုံး၊ အစွမ်းအထက်ဆုံး မဂ္ဂင်ဖြစ်သွားသည်။

- ထိုမဂ္ဂင်များသည် ဝိပဿနာဉာဏ် စဖြစ်လာသောအချိန်ကတည်းက စတင်လာသည်ဟု ပြောရပါမည်။ ဝိပဿနာကို ပုဗ္ဗဘာဂမဂ် ဟု ခေါ်သည်။
- ပုဗ္ဗဘာဂမဂ် ဆိုသည်မှာ မဂ်စိတ်ဖိုလ်စိတ်၏ ရှေ့ပိုင်းတွင် ဖြစ်သော မဂ္ဂင်(စ)ပါးကို ပြောသည်။
- မဂ္ဂ ဆိုသည် ထို(စ)ခု ပေါင်းပြီး ခေါ်လိုက်သော နာမည်သာဖြစ်၍ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အဆင့်အတန်းချင်း အရည်အသွေးချင်း ကွာခြားသည်။ (P- 184)

မဂ္ဂင်(စ)ပါးကို ပထမဆုံးနှင့် နောက်ဆုံး ဟောသောအချိန်

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပထမဦးဆုံး တရားဦးမဇ္ဈစကြာ ဟောစဉ်ကလည်း မဂ္ဂင်(စ)ပါးနှင့် ဟောခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆုံးအချိန် သုဘဒ္ဒကို ဟောသည့်အခါတွင်လည်း မဂ္ဂင်(စ)ပါးနှင့် ဟောခဲ့ပါသည်။ (P-186)

အပိုင်း (၅) ရှင်းလင်းချက်များ

ဓောတကရသေ့ကြီးအား မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြားချက်မှာ အာတပ္ပ

အာတပ္ပဆိုသည် သာမန်ဝီရိယမျိုးမဟုတ်ပါ။ လောကလူသားများ နေ့စဉ်နှင့် အမျှ စားဝတ် နေရေး ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းထက် အဆပေါင်းများစွာ ကြိုးစား၍ နိဗ္ဗာန်ရရန် အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှ “အာတာပီ”

ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ တွင်ပါရှိသော အာတာပီဆိုသည် ပူပန်စေတတ်သောစိတ်ကို ဖိနှိပ်ပြီး ကိလေသာများကို ပူပြင်းခြောက်သွေ့သွားစေနိုင်သော လုံ့လမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ ပေါ့ပေါ့လျော့လျော့ လုပ်တတ်သော လုံ့လမျိုး မဟုတ်ဘဲ အပြင်းအထန်ကြိုးစား အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ (P-190)

‘ဇာဂရိယာနု ယောဂ’ နိုးနိုးကြားကြား တရားအားထုတ်သည် ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

နိုးနိုးကြားကြား တရားအားထုတ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ နေ့အခါတွင် လုပ်ရန်

နေ့အခါတွင် စင်္ကြန်သွားလိုက်၊ထိုင်လိုက်ဖြင့် တစ်နေကုန် မိမိစိတ်ထဲတွင် မြင်သည့်အာရုံ ကြားသည့်အသံ၊ နံသည့် အနံ့၊ လျှာနှင့်လျက်ရသည့် အရသာ၊ ခန္ဓာကိုယ်နှင့်ထိတွေ့သည့် အထိအတွေ့၊ စိတ်ထဲက စိတ်ကူးအာရုံများအပေါ်တွင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟများ မဖြစ်အောင် ဖယ်ရှားပြီး စိတ်ကို ဆေးကြောနေရမည်။

“အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ” ဆိုသည် ကုသိုလ်စိတ်ကို ပိတ်ဆို့ဟန့်တားတတ်သည့် နီဝရဏတရားများ၊ အကုသိုလ်တရားများ ကနေ စိတ်ကိုစင်ကြယ်အောင် လုပ်ခြင်းသည် တရား အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ညကိုလည်း သုံးပိုင်းပိုင်း၍ ပုရိမယာမ် (ပထမယာမ်) (ညနေ ဖြောရီမှ ၁၀နာရီအထိ) တွင် စင်္ကြန်သွားလိုက် ထိုင်လိုက်ဖြင့် စိတ်ထဲတွင် အကုသိုလ်များ မဖြစ်အောင် ကောင်းမြတ်သော အာရုံ တစ်ခုပေါ်တွင်လေ့ကျင့်ပြီး သမာဓိသတိ၊ ဉာဏ်စွမ်းအားများနှင့် ကိလေသာဝင် လာလျှင် တွန်းထုတ် ဖယ်ရှားရန် ကြိုးစားရမည်။

မဇ္ဈိမယာမ် (အလယ်ယာမ်) (ည ၁၀နာရီ မှ ၂ နာရီအထိ) အချိန်တွင် ခန္ဓာကိုယ်ကို အနားယူ ရန် (၄)နာရီလောက် အိပ်စက်ပါ။ ထိုသို့ ခေတ္တခဏ အပန်းဖြေအနားယူချိန်တွင် နာရီပြန် ၂ ချက် လောက်ဆို ထမည်ဆိုသည့် စိတ်နှင့် ကိုယ်ထရမည့် အချိန်လေး မှတ်သားပြီး အိပ်ရပါမည်။

(၄)နာရီလောက် အိပ်စက်ပြီးသည့်အခါ ပစ္ဆိမယာမ် (နောက်ဆုံးယာမ်) (မနက် ၂ နာရီမှ ဖြောရီ အထိ) တွင် စောစောထ၍ အရင်အတိုင်းပင် ထိုင်လိုက် စင်္ကြန်သွားလိုက်နှင့် စိတ်ထဲတွင် ရှိ သော ကိလေသာတရား အကုသိုလ်တရားများကို တွန်းထုတ်ရမည်။

ထိုသို့ နေ့အခါတွင်ရော ညညဉ့်ဦးယံ(၃)ပိုင်းလုံးမှာရော ကိလေသာများ မိမိစိတ်ထဲတွင် မဖြစ်အောင် ဟန့်တားနေ၊ တားဆီးနေခြင်း၊ ဖြစ်လာလျှင် တွန်းထုတ်ခြင်းကို “ဇာဂရိယာနုယောဂ” နိုးနိုး ကြားကြား/ သတိဝီရိယဖြင့် တရားအားထုတ်ခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။ (P-191,192,193)

အတ္တ ကိလ မထ

အကျိုးမရှိဘဲနှင့် ခန္ဓာကိုယ် အပင်ပန်းခံခြင်း၊ ဆောင်းရာသီတွင် ရေသွားချိုးခြင်း၊ နေပူပြီဆို သည့်အချိန်တွင် မီးပုံအလယ် ဝင်ပြီးထိုင်ခြင်း၊ အပူတိုက်ခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဆူးပုံပေါ်တွင် အိပ်ခြင်း၊ ဆောင့်ကြောင့် ထိုင်နေခြင်းမျိုးများက ဘာအကျိုးမှ မဖြစ်ပါ။

စိတ်ထဲမှ ကိလေသာများကို မတွန်းထုတ်ဘဲနဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ဘယ်လောက်ထိအောင် ခံနိုင်သလဲ ဆိုသည့်အပေါ် လေ့ကျင့်နေခြင်းသည် မှားယွင်းသော လေ့ကျင့်မှုဟု ခေါ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် အလောင်းကိုယ်တိုင် ကျင့်ခဲ့သည်။ ဒုက္ခ - တကယ့်ကိုဆင်းရဲသည်။ အနရိယော - အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များက ဒါမျိုးမလုပ်ပါ။ အနတ္တ သံဟိတော - တကယ်ရလဒ်ကလည်း ကောင်းကျိုးမရပါ။ ထိုအကျင့်မျိုးများကို အတ္တကိလမထ ဟုခေါ်ပါသည်။ (P- 193)

မဂ္ဂင် (၈)ပါးဖြင့် တရားအားထုတ်ခြင်း/ ကိလေသာများတွန်းထုတ်ခြင်း

မှန်ကန်သော အကျင့်နှင့် ကိလေသာများကို ကြိုးစားပြီး တွန်းထုတ်နေခြင်းကို တရားအားထုတ်ခြင်းဟု ခေါ်သည်။

မိမိခန္ဓာကိုယ်တွင် ကြည့်လျှင်

- ကိုယ်နှင့်နှုတ်တွင် အကုသိုလ်မဖြစ်အောင်၊ ဖြစ်လာသော အကုသိုလ်များကို တိုက်တွန်းရန် သီလမဂ္ဂင် (၃)ပါး (သမ္မဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ) ဖြင့် လေ့ကျင့်ရမည်။
- စိတ်ထဲ ဖြစ်လာတာတွေမဖြစ်အောင် သမာဓိမဂ္ဂင်(၃)ပါး (သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ)၊ ပညာမဂ္ဂင်(၂)ပါး (သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ) ဖြင့် ရှုမှတ်နေရမည်။
- ထိုသို့ ကိုယ်နှင့်နှုတ်ကို အရင်ပြင်ဆင်ပြီးသောအခါ စိတ်ထဲတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကုသိုလ် နီဝရဏများကို တွန်းထုတ်၊ သန့်ရှင်းဖြူစင်အောင် လုပ်ခြင်းသည် တရားအားထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(P-194)

ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါး အလုပ်လုပ်ပုံ

- ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါး ပွားပြီဆိုလျှင် စောင့်ကြည့်ရမည့် သတိက အလွန်အရေးကြီးသဖြင့် သတိသဗောဇ္ဈင်ကို ထိပ်ဆုံးကထားသည်။
- ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါး ပွားသည့်အခါတွင် စိတ်ဓာတ်ကျနေလား (သို့) စိတ်အားသိပ်တက်လွန်းနေသလားဟု မိမိစိတ်၏ အခြေအနေကို သတိဖြင့် အမြဲတမ်း စောင့်ကြည့်ရမည်။

စိတ်လှုပ်ရှားမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဗောဇ္ဈင် (၃)ပါး**(သို့) စိတ်ဓာတ်ကျနေသည့်အခါ ပွားရမည့် ဗောဇ္ဈင် (၃)ပါး**

စိတ်လှုပ်ရှားမှုနှင့် ပတ်သက်သော ဗောဇ္ဈင် (၃)ပါးတွင်

- ဓမ္မဝိစယ ဆိုသည် ဆင်ခြင်စူးစမ်းနေသဖြင့် လှုပ်ရှားမှုရှိသည်
- ဝီရိယ ဆိုသည် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေခြင်းဖြစ်၍ လှုပ်ရှားမှုရှိသည်
- ဝီတိ ဆိုသည်လည်း လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ဖြစ်နေ၍ ကြိုးပမ်းချက်၊ လှုပ်ရှားမှု ရှိနေသည်။
- တရားအားထုတ်ရန် စိတ်ဓာတ်ကျသွားလျှင် ဓမ္မဝိစယ၊ ဝီရိယ၊ ဝီတိဗောဇ္ဈင် (၃)ပါးဖြင့် စိတ်အားပြန်တက်အောင် လုပ်ရမည်။

စိတ်ဓာတ်တက်ကြွနေလျှင် ပွားများရမည့် ဗောဇ္ဈင် (၃)မျိုး

စိတ်ဓာတ်တက်ကြွနေလျှင်

- ပဿဒ္ဓိ ဆိုသည့် ငြိမ်းအေးငြိမ်းသက်ခြင်း
- သမာဓိ ဆိုသည် တည်ငြိမ်သွားခြင်း
- ဥပေက္ခာ ဆိုသည် Balance ဖြစ်နေခြင်း ဟူသော ပဿဒ္ဓိ၊ သမာဓိ၊ ဥပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင် (၃) မျိုး ပွားများပြီး လျော့ချပေးရပါမည်။

ဗောဇ္ဈင် ပွားသည်ဆိုသည် အချိန်တိုင်းပွားရမည် မဟုတ်ပါ။

(P-197/198)

ဓမ္မမှတ်ကျောက်

ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံသည် ဘယ်သူဘာပေးပေး၊ ထွက်လေဝင်လေ ရှုခိုင်းတာပဲ မှတ်မှတ်၊ ဗိုက်မှတ်မှတ်၊ ဘယ်မှတ်မှတ်၊ ငယ်ထိပ်မှတ်မှတ်၊ ခန္ဓာကိုယ် တစ်နေရာရာ မှတ်ခြင်းသည် ကာယာနုပဿနာ ပင်ဖြစ်သည်။

မည်သည့်နည်း မှန်သည် ငြင်းရန်မလိုပါ။

လောဘ ဒေါသ နည်းသွားလား၊ မနည်းဘူးလား သည် ဓမ္မမှတ်ကျောက်ပင် ဖြစ်သည်။

ကိုယ်လုပ်၍ သမာဓိရလာပြီဆိုလျှင် မှန်သည်။ အကုသိုလ်များ လျော့သွား၍ ကုသိုလ်များ တက်လာလျှင် မှန်သည်။ (P-198)

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှ ကာယပေါ်တွင်ရှုမှတ်ခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ကာယာနုပဿနာတွင်

(က) ရုပ်ခန္ဓာ၌ ရုပ်/နာမ်တရားဟူ၍ ထွက်လေ၊ ဝင်လေမှတ်ရန်၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါး မှတ်ရန် တိုက်ရိုက်ဟောထားခဲ့ပါသည်။

(ခ) ကာယပေါ်တွင်ရှုမှတ်နေသောအခါ လုပ်ရမည့်အရာ

အာတာပီ - ကိုယ်လုပ်ပြီဆိုသည့် အာရုံပေါ်တွင် ကြိုးစားမှုရှိရမည်

သမ္ပဇာန - အကဲခတ်တတ်ရမည်

သတိမာ - သတိထားတတ်ရမည်။

(ဂ) တရားမှတ်နေစဉ် ပယ်ရမည့်အရာ (၂)ချက်

- ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿ

- အဘိဇ္ဈာ - ရှုမှတ်နေသည့် အာရုံပေါ်တွင် လိုချင်တပ်မက်ခြင်း လောဘ(တဏှာ)

- ဒေါမနဿ - မကျေနပ်မှု ဒေါသ၊ နီဝရဏတရားများ တို့ကို ဖယ်ရှားရမည်။

ဒေါသဖြစ်လျှင် ဒေါမနဿ လာပါလိမ့်မည်။

(P-200)

တရားအားထုတ်ချိန် ဖြစ်သည့် အဘိဇ္ဈာ

- တရားအားထုတ်နေသောအချိန်တွင် တဏှာနှင့်သဘောကျနေလျှင် အဘိဇ္ဈာ ဖြစ်သည်။ (မနောဒုစရိုက်တွင်ပါသော အဘိဇ္ဈာ မဟုတ်ပါ)

- တရားအားထုတ်နေစဉ် အဘိဇ္ဈာဆိုသည် အာရုံကို ရှေးရှုကာ လောဘနှင့်တွေးနေ ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

- သဘောကျလျှင် ကိုယ်ကြိုက်သည့် အာရုံကို တပ်မက်နေသော တဏှာ၊ လောဘဖြစ်လာကာ အဘိဇ္ဈာ ဖြစ်သွားသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း (သို့မဟုတ်) လောကတွင် တဏှာတည်းဟူသော အရှုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းနိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ စွမ်းရည်နှင့်နည်းလမ်း

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းကြီးကို ဖွင့်ဆိုသည့်အခါ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောထားသော ဇဋ္ဌာသုတ်ကို ယူပြီး ဖွင့်ဆိုခဲ့ပါသည်။

လောကကြီးတွင် တဏှာဆိုသည့် အရှုပ်အထွေးကြားတွင် နေနေကြရသဖြင့် အရှုပ်ကိုရှင်းရန် သီလေ ပတိဋ္ဌာယ - သီလပေါ်တွင် ရပ်တည်ရမည်

သပညော - စဉ်းစားဉာဏ်ရှိရန် လိုအပ်သည်။ ပညာရှိမှ အလုပ်တစ်ခုသည် အောင်မြင် နိုင်မည်

စိတ္တံ ပညဉ္ဇဘာဝယံ - သမာဓိနှင့်ဝိပဿနာပညာကို တိုးတက်အောင် လုပ်ရမည်။

ထိုသို့အားထုတ်နိုင်ရန်

အာတာပီ - ကိုယ်ရှုမှတ်နေသည့် အာရုံပေါ်တွင် ကြိုးစားမှုရှိရမည်။

နိပကော - ရင့်ကျက်သော အသိဉာဏ်ပညာရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ (P-201)

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် လမ်းညွှန်ပြသော ဖြစ်ကြောင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် လမ်းပြပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်သည်။

တုမေဟိ ကိစ္စံ အာတပုံ - သင်တို့ ကိုယ်တိုင်သာ ကြိုးစားရမည်။

အက္ခာတာရော တထာဂတာ - ဘုရားဆိုတာ လမ်းမှန် ကိုသာ ဟောပေးနိုင်သည်။

ဥပမာ - ရာဇဂြိုဟ်သို့ သွားရာလမ်းကို ကောင်းကောင်းသိသူသည် တစ်ယောက်ယောက်က ရာဇဂြိုဟ်ပြည် သွားသည့်လမ်းကို ပြပါဟု မေး၍ ညွှန်ပြလိုက်သော်လည်း ထိုသူက လမ်းမှန်အတိုင်း မသွား၍ မရောက်လျှင် ညွှန်ပြသူ၌ အပြစ်မရှိသကဲ့သို့

ဘုရားရှင်သည် နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ဟောသည်။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းလမ်း မဂ္ဂင်စပါး ကိုလည်း ညွှန်ပြပေးထားသည်။ သို့သော် ကိုယ်တိုင် ကျင့်ကြံအားထုတ် ကြိုးစားမှုမရှိလျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်ရှိနိုင်ပါ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကယ်တင်သူမဟုတ်၊ လမ်းညွှန်ပြသော ဖြစ်ပါသည်။

(P-204/205)

သံသရာဝဋ်မှလွတ်အောင်၊ သံသယများကင်းအောင် ကိုယ်တိုင်သာလုပ်ရန် ကျင့်ရန် ဓမ္မပဒမှ အခြား သုတ္တန်တစ်ခု၌ ဟောကြားချက်

အတ္တနာဟိ ကတံ ပါပံ၊ အတ္တနာ သံကိလိဿတိ

- ကိုယ်မဟုတ်တာလုပ်လျှင်၊ ကိုယ်ပဲညစ်ပတ်မည်

အတ္တနာ အကတံပါပံ၊ အတ္တနာဝ ဝိသုဇ္ဈတိ

- ကိုယ်ကောင်းတာလုပ်လျှင် ကိုယ်ပဲ စင်ကြယ်မည်

သုဒ္ဓ အသုဒ္ဓိ ပစ္စတ္တံ

- ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဆိုသည် အသီးသီး လုပ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့်သာ ဆိုင်သည်
နာညော အညံ့ ဝိသောဓယေ

- ဘယ်သူကမှ ဘယ်သူ့ကို လုပ်ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ

ဥပမာ (မိဘများက သားသမီးများကို ကျောင်း ကောင်းကောင်းထားပေးရုံသာ တတ်နိုင်၍ ပညာရရန်
ကိုယ်တိုင်ကြိုးစားခြင်း) (P-207)

တွယ်တာမှုတဏှာမှ လွတ်စေရန် ရုပ်တရားနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည့်စုံသောအတွေ့ (၃) မျိုး

(၁) ရုပ်တရားများနှင့် ပတ်သက်လျှင် သဘာဝလက္ခဏာရှုထောင့်မှ ကြည့်ပြီး ရုပ်တရားဟု သိရ
မည်။

- ပထဝီ(ပျော့ခြင်း/မာခြင်း)၊ တေဇော (ပူခြင်း/အေးခြင်း)၊ ဝါယော (တွန်းကန်/လှုပ်ရှား)၊
အာပေါ (ဖွဲ့စည်း/ယိုစီး) ဟူသော သဘာဝလက္ခဏာကိုကြည့်ပြီး ရုပ်တရားကို တွေ့ရပါမည်။

(၂) ထိုရုပ်တရားများ ဘာကြောင့်ဖြစ်သည်ဆိုသည့် ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း တွေ့မည်။

(၃) ဘာကြောင့်ချုပ်သွားသည် ဆိုသည့် ချုပ်ကြောင်းတရားကိုလည်း တွေ့မည်။

ထိုသုံးမျိုး တွေ့ပြီးဆိုလျှင် တရားဓမ္မနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြည့်စုံသည့်အတွေ့ ဖြစ်သည်။
ပထဝီရုပ်တရား မတွေ့ပဲနှင့် ပထဝီ(ရုပ်တရား) ဘာကြောင့် ဖြစ်သည် ဆိုသည်ကို တွေ့နိုင်စရာ
အကြောင်းမရှိပါ။

ထိုကဲ့သို့ ကိုယ့်သန္တာန်တွင် ဖြစ်လာသော ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် တို့၏
ဆိုင်ရာ (သဘာဝတရားများ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း) ကိုသိလာခြင်းသည် မှန်ကန်သောအသိပင်
ဖြစ်သည်။ (P-212/213)

နိဗ္ဗာန အဓိပ္ပါယ်

နဝါန - တွယ်တာမှု၊ ဘဝတစ်ခုနှင့်တစ်ခုကို တွယ်ပေးထားသော တဏှာ၏ လွတ်မြောက်သော
နေရာ၊ တဏှာ အလှမ်းမမှီသောနေရာ

တဏှာသင်္ခါယ - တဏှာကုန်သည့်နေရာ

နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလိုက်နိုင်သည်နှင့်

- တွယ်တာမှုများ လုံးဝပျောက်သွားသည်
- ကိလေသာများလည်း ကုန်သွားသည်
- ကံတရားများလည်း အကျိုးပေးနိုင်ခြင်း မရှိတော့ပါ
- စိတ်နှလုံး ပူလောင်စေတတ်သော (လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ)နှင့် ကိလေသာများ မလာ တော့ပါ။
- ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် အလွန်ငြိမ်းချမ်းသွားမည်။ (P-216)

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သေခြင်းအပေါ်ရှုမြင် ဆင်ခြင်ပုံ

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်

- (နာဘိ နန္ဒာမိ မရဏံ နာဘိ နန္ဒာမိ ဇီဝိတံ) နေချင်တာလည်းမရှိ၊ သေချင်တာလည်း မရှိပါ။
- သဘာဝတရားကို သဘာဝဟုသာ မြင်သည်။
- အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လောဘမရှိတော့၍ သေချင်တယ်ဆိုတာ မရှိတော့
- စိတ်တည်ငြိမ်သွားပြီ
- ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘာဝအတိုင်းဆိုသည်ကို သဘောပေါက်သွားပြီ ဖြစ်သည်။ (P-217)

အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားများကို ဝင်လေထွက်လေနှင့် သိရှိခြင်း

ဝင်လေထွက်လေကို သဘာဝတရားဖြင့်သိရှိခြင်း

ထွက်လေဝင်လေ အာရုံကပ်ပြီး အသက်ကိုရှူရှိုက်ထုတ်လိုက်သော အချိန်လေးတွင်

- သတိထားမိသော လေသည် သဘာဝတရားတစ်ခု (ရုပ်)
 - လှုပ်ရှားခြင်း၊ ရွေ့လျားခြင်း သဘောကို တွေ့ရမည်။
 - ထိုလေ ထိသွားသော နှာသီးဖျားသည် သဘာဝတစ်ခု
 - လေနှင့် နှာသီးဖျား ဆုံလိုက်သောအချိန် ထိမှန်းသိသော အသိသည် သဘာဝတစ်ခု (နာမ်)
- ထို သုံးမျိုးသိခြင်းသည် သဘာဝတရားကို သိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဝင်လေထွက်လေကို ရုပ်နာမ်ဖြင့် သိရှိခြင်း

- ထိုလေ၏ လှုပ်ရှားသော သဘောသည် ဝါယော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်
 - နှာသီးဖျားသည် ကာယပသာဒရုပ်
- လေနှင့်နှာသီးဖျားသည် သိနိုင်သော စွမ်းအားမရှိပါ။
- ထိုနှစ်ခုဆုံသောကြောင့် ဖြစ်လာသည့် ကာယဝိညာဏ်စိတ်ကသာ သိနိုင်သည်။
- ထိုသို့ မြင်ခြင်းသည် ရုပ်နာမ်ကို သိမြင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဖြစ်ခြင်း/ပျက်ခြင်းကို သိခြင်း

ထိုသဘာဝကိုသိမြင်ပြီးသော အခါ

- ရှူလိုက်သောလေသည် ပြန်ထုတ်သောအချိန် သူမဟုတ်တော့ပဲ ရှူလိုက်သောအခိုက်မှာပင် ပျက်စီးသွားသည်။
- နောက်ထပ်ရှူလိုက်ထုတ်လိုက်သည့်အချိန် ဖြစ်ပေါ်လာသော လေ၊ ထို လေ ထိသောနေရာ၊ ထိမှန်း သိလိုက်ခြင်းသည် နောက်တစ်ခု
- တစ်ခုနှင့်တစ်ခုသည် အချိန်တိုလေးအတွင်းမှာ ပေါ်လာပြီး ပျောက်သွားသည်။

ထိုသို့ သိမြင်လာပြီဆိုလျှင် ဖြစ်လာတာကိုလည်း သိသည်။ ပျက်သွားတာကိုလည်း သိသည်။ ထိသိစိတ်လေး ဘာကြောင့် ပေါ်လာရသလဲ၊ ဘာကြောင့် ပျက်စီးသွားသည်ကိုလည်း သိလိုက်ရပါမည်။

ထိုသို့ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရုပ်နမာသင်္ခါရများ အားလုံး သိလိုက်ပြီ ဆိုလျှင်

- တွယ်တာကပ်ငြိစေတတ်သော (တဏှာ) အမြင်မှားခြင်း (ဒိဋ္ဌိ) စသော ကိလေသာများ ၊ မာနများ ကို တွယ်တာခြင်း မရှိတော့ပါ။
- တွယ်တာမှုများ ကုန်ဆုံးလွန်မြောက်နိုင်လျှင် နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ (P-214/215)

အရူပဈာန်များ

အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန် - ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာဈာန်များ အကုန်ကျော်လွှား၍ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော အာကာသပညတ်ကို အာရုံပြုခြင်း

ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန် - အာကာသကို အာရုံပြုသည့် စိတ်ကိုအာရုံပြုခြင်း
(အာကာသနဉ္စာ ယတနဈာန်စိတ်)

အာကိဉ္စညာယတနဈာန် - ပထမအရူပစိတ်မရှိခြင်း ဘာမှမကျန်တော့ခြင်း နတ္ထိဘာဝကို အာရုံပြုခြင်း

(P-215/216)

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၆)

ဥပသီဝ ရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

အင်မတန်အရှိန်အဟုန်ပြင်းလှသော ဩဇာကြီးကို (ဆရာသမား (သို့) မှီစရာအာရုံတရားမရှိပဲ) မဖြတ်နိုင်သောကြောင့် ဆရာသမား(သို့) တစ်စုံတစ်ခုအာရုံကို မှီပြီး ဩဇာကြီးကို ဖြတ်ကျော်လို့ ရသော နည်း ကို ပြောပေးပါ။ *****

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အဖြေ

အာကိဉ္ဇညံ ပေက္ခမာနော သတိမာ

- (၁) သတိထားလိုက်ပါ။ ဥပသီဝ၏ ဈာန်အဆင့် (၈)ဆင့်ရှိရာ (၇)ဆင့် ရရှိထားပြီး ထိုရရှိထားသော အာကိဉ္ဇဈာန်ကိုပဲ ပြန်ရှုပါ။ ပြန်ကြည့်လိုက်သောအခါ ထိုဈာန်သည် အကြောင်းတရားများက စုပေါင်းပြုလုပ်ထားသော သင်္ခတတရားမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိုသင်္ခတ တရားမှန်သမျှ မမြဲ၊ ပျက်စီးခြင်း သဘောရှိသည်။ ထိုအနေအထားကို မြင်အောင်ကြည့်ပါ။

နတ္ထိတိ နိဿာယ တရသုဠာဗံ

- (၂) ထိုအာကိဉ္ဇညဈာန်ကိုပဲ ဝိပဿနာရှုပြီးလျှင် ထိုဝိပဿနာဉာဏ်ကို အားပြုပြီး မဂ်စိတ်ဖိုလ်စိတ် ပေါ်အောင်လုပ်ပြီး ဩဇာကို ဖြတ်ပါ။
ထိုသို့ ဖြတ်ကျော်လိုက်လျှင် ကိလေသာများ ဖယ်ရှားပြီး ဖြစ်သွားလိမ့်မည်။ ဖယ်ရှားနိုင်လိမ့်မည်။

ကာမေ ပဟာယ ဝိရတော ကထာဟိ၊ တဏှက္ခယံ ၊ နတ္ထ မဟာ ဘိပဿ

- (၃) မြတ်စွာဘုရားရှင်က အဝိစကားတွေ မပြောတော့ပဲ မိမိကျင့်ကြံအားထုတ်၍ ရရှိထားသော ဈာန်တရားပေါ်တွင် (ဓမ္မရာဂ၊ဓမ္မနန္ဒိ)ဖြင့် တွယ်တာမှုကို ဖယ်ရှားပါ။ တွယ်တာမှုများ အားလုံးကုန်သွားသော နိဗ္ဗာန်ကို မြင်အောင်လုပ်ပါ။
ထိုသို့ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်မှသာ တဏှာကုန် ၊ အာသဝေါများကုန်ကာ အရှိန်အဟုန် ပြင်းသော ဩဇာကို ဖြတ်ကျော်နိုင်ပါမည်။

(P-234/236)

မေးခွန်း (၂)

ထိုအာကိဉ္ဇာစာကို မပျက်မစီး ထာဝရ ရထားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်သည် အာကိဉ္ဇာတုံတွင် အကြာကြီး တည်နိုင်ပါမည်လား?

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏အဖြေ

ထိုအာကိဉ္ဇာညာယဘုံတွင်ပင် မဟာကပ် ဖိသောင်းထိတည်နေပါမည်။

ပုထုဇဉ်ဘဝဖြင့် အရူပဘုံ (အာကိဉ္ဇာဘုံ)ရောက်လျှင်

- စိတ်ချည်းရှိသည်ဘုံ ဖြစ်သည့်အတွက် တရားနာရန် နားမပါ။
- တရားနာခွင့်မရလျှင် ဝိပဿနာပွားရန် ထိုးထွင်းသိနိုင်သော အသိဉာဏ် မရရှိနိုင်ပါ။
- ထို့ကြောင့် ထိုအရူပဘုံကို ပုထုဇဉ် ဘဝနှင့်ရောက်လျှင် အထက်ဘုံများလည်း မတက် လှမ်းနိုင်ပဲ၊ သက်တမ်းကုန်လျှင် လောကကြီးထဲ ပြန်ရောက်လာကာ ကံအားလျော်စွာ သံသရာလည်ရ ပါလိမ့်မည်။

သောတာပန်ဘဝဖြင့် (အာကိဉ္ဇာဘုံ) ရောက်လျှင်

- အာကိဉ္ဇာညာယတနစာကို ကိုရပြီးနောက် သောတာပန် ဖြစ်ပြီးတော့မှ အရူပဘုံရောက်လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အရိယာအဖြစ်နှင့် ဘဝအဆုံးသတ်မည် ဖြစ်သည်။
- သောတာပန်ဖြစ်ပြီးမှ ရောက်သွားလျှင် စိတ်ရှိအသိဉာဏ်ရှိ သည့်အတွက် ဝိပဿနာဉာဏ် အလေ့အကျင့် ရနေသည့်အခါ
- ဝိပဿနာဉာဏ်က စိတ်ကို စိတ်နှင့်ပြန်ရှုပြီး သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ ဖြစ်မည်။
- ထိုသို့ ချုပ်ငြိမ်းသွားနိုင်သည်။

မေးခွန်း (၃)

အာကိဉ္ဇာညာယဘုံတွင် မပျက်မစီး ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း နေပြီးလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိညာဏ်စိတ်ကလေး ပျက်စီးသွားဦးမှာလား၊ သူ ရှိထားသော ဘဝကနေ သူသေရဦးမှာလား?

အာကိဉ္ဇာညာယဘုံတွင် မပျက်မစီး ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်း နေပြီးလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိညာဏ်စိတ်ကလေး ပျက်စီးသွားရပါဦးမည်။ သူရရှိထားသော ဘဝကနေ သေရပါဦးမည်။

သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ဖြစ်၍ ထိုဘုံရောက်သည့်အခါ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်များ ဆက်ကျင့်၍ နာမကာယဟု ခေါ်သော နာမ်တရားအပေါင်းမှ လုံးဝလွတ်မြောက်သွားပြီ (အရိယာဖြစ်သွားပြီ) ဆိုလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ် သေလျှင် ဘယ်ရောက်သွားပါမည်နည်း။

ဖယောင်းတိုင်ပေါ်တွင် မီးတောက်မီးလျှံကလေး ရှိပါသည်။ ထိုမီးလျှံကလေးကို လေတိုက်၍ ငြိမ်းသွားသောအခါ ထိုငြိမ်းသွားသော မီးတောက်ကလေး ဘယ်ရောက်သွားသည်ဟု ပြောမရနိုင်ပါ။ မီးတောက်လေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြောစရာ မကျန်ပါ။

ထိုကဲ့သို့ပင် သံသရာဝဋ်က လွတ်ရန် ဝိပဿနာကျင့်စဉ် တစ်ခုကျင့်၍ ရူပကာယ၊ နာမကာယ ကနေ လွတ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်သည် သေသွားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် စုတိစိတ်ကလေးကျ ပြီးငြိမ်းသွားပြီး ပြောစရာမကျန်တော့ပါ။ (P-242)

မေးခွန်း (၄)

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ချုပ်ပျောက် သွားတာလား (သို့) ဘာမှ မရှိတော့သည့် အရာလား၊ (သို့) ထာဝရမြဲတဲ့ အနေအထား အဖြစ် မည်သည့်အခါမျှ မပျက်စီးတော့တာလား။

အတ္တဂံတဿ န ပမာဏ မတ္တိ

ရုပ်နာမ်တရားတို့ ချုပ်သွားပြီ ဆိုတည်းက သတ္တဝါဟူ၍ တိုင်းတာပြစရာ ဘာမှမရှိတော့ပါ။ ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီ ဆိုသည့်နေရာတွင် အတိုင်းအတာတစ်ခု လုပ်ပြစရာ ဘာမှ မရှိတော့ပါ။

ယေန နံ ဝဇ္ဇံ တံ တဿ နတ္ထိ

ချုပ်ငြိမ်းသွားသည့်အရာကို ဘာဟူ၍ ပြောဖို့ရာ မရှိတော့ပါ။

သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု သမူဟတေသု

သဘာဝတရားများ အားလုံး မရှိတော့၊ ခန္ဓာ၊ အာယတနများ၊ ဓာတ်များ မရှိတော့ပါ။

သမူဟတာ ဝါဒပထာပိ သဗ္ဗေ

ပြောစရာအချက်အလက်များ တစ်ခုမျှ မရှိတော့ပါ။

ဥပမာ

လူဟု ပြောဖို့ရန် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်ဟူသော ခန္ဓာငါးပါးကို အကြောင်းပြု ပြီး ပြောရသည်။ ထိုခန္ဓာငါးပါးမရှိတော့ဘူး ဆိုလျှင် ဘာနှင့်မျှ ပြောလို့မရတော့ပါ။

ဥပမာ

သစ်ပင်ဟု ပြောဖို့ရန် အရွက်၊ အကိုင်း၊ အခက်၊ အမြစ်၊ ပင်စည်ဟူ၍ ရှိမှသာ ပြောနိုင်ပါသည်။ ထို့အတူပင် သတ္တဝါဟု ပြောဖို့ရန် ကိလေသာ၊ ခန္ဓာ၊ ကံတရားများ ရှိရပါမည်။ ကိလေသာ၊ ခန္ဓာ၊ ကံတရားများ ချုပ်သွားပြီဆိုလျှင် ဘာနှင့်မျှ ပြောစရာမရှိတော့ပါ။ (P-245/246/247)

အပိုင်း(၆) နိဒါန်းပိုင်း

ဥပသီဝရသေ့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားချက်

သမန္တစက္ခု - အရာခပ်သိမ်း မြင်တတ်သော မျက်စိရှိသည့် အရှင်မြတ်

ဥပသီဝ ရရှိထားသော ဈာန်အဆင့်

ဥပသီဝရသေ့သည် သမထကျင့်စဉ် ကျင့်ထားပြီး ဈာန်အဆင့် (၈)ဆင့် ရှိသည့်အထဲတွင် (၇)ဆင့် ပေါက်မြောက်ပြီးသား ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။

ထိုခေတ်က သမထတရားများ ပေါက်ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိကြပါသည်။ ကသိုဏ်းရုပ်ပေါ်တွင် အခြေခံပြီး သမထကျင့်စဉ်များ ကျင့်ကြပါသည်။

ထိုဥပသီဝရသေ့ကြီးသည် ရူပဈာန်(၄)ဆင့်၊ အရူပဈာန်(၃)ဆင့် ထိအောင် ရရှိပြီးဖြစ်ပါ သည်။ ဘာမျှမရှိတော့သော ပထမအရူပဈာန်ကို အာရုံပြုပြီး ကျင့်သဖြင့် (အာကိဉ္ဇာညာယတနဈာန်) ရရှိထားခြင်း ဖြစ်သည်။ (P -219)

တဏှာကို ပင်လယ်နှင့် ဥပမာပေးထားခြင်း

“နတ္ထိ တဏှာ သမာနဒီ” မြတ်စွာဘုရားရှင်က တဏှာကို သာမန်ဖြစ် မဟုတ်ပဲ ပင်လယ်နှင့် ဥပမာပေးထားပါသည်။ တဏှာဆိုသည် ဘယ်တော့မှ လိုဘပြည့်သည်မရှိပါ။ မပြည့်နိုင်တာကြီးကို ဖြည့်နေကြရပြီး အမြဲတမ်းလိုနေတတ်သည်။ လူတို့၏ စိတ်ဓာတ်များမှာလည်း တဏှာကို မဖြည့်ဆည်း နိုင်သည့်အခါ အားမလိုအားမရဖြစ်၊ မကျေမနပ်ချက်များ များလာကြပါသည်။

ကာမစ္ဆန္ဒနှင့် ဗျာပါဒ

ထို့ကြောင့် ကာမစ္ဆန္ဒနှင့် ဗျာပါဒကို တွဲထားကြသည်။ ကာမစ္ဆန္ဒ က ကိုယ်လိုချင်တာ ရလျှင်ရ၊ မရလျှင် စိတ်ထဲအလိုမကျ မှုများ ဖြစ်လာတတ်သည်။

ယနေ့ခေတ်တွင် စိတ်ဖိစီးမှုများ ပိုများသည်။ လုပ်ငန်းတစ်ခု ဆုံးရှုံးသွားလျှင် ပိုပြီး stress များသည်။ တိုးတက်သောနိုင်ငံများတွင်လည်း ပိုပြီး stress များသည်။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပဲ တိုးတက်နေသည့်အတွက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စင်ကြယ်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ဂရုမစိုက် ကြတော့ပေ။

အာကိဉ္ဇာညာယတနဈာန်

အာကိဉ္ဇာန - ဘာမှ မကျန် ၊ နတ္ထိကိဉ္ဇိ - နည်းနည်းလေးမှ မကျန်

ပထမ အရူပစိတ်မရှိတော့သည့် အခြေအနေတစ်ရပ်ကို အာရုံပြုပြီး ရရှိထားသော သမာဓိ ဖြစ်သည်။ (P-230)

အပိုင်း(၆) ရှင်းလင်းချက်များ

အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်အား ဝိပဿနာရှုခြင်း

- ဝိပဿနာ ရှုတော့မည်ဆိုလျှင် နိတ္တိဘာဝ ပညတ် ဖြစ်နေသည့် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ အာရုံကို ရှု၍မရပါ။ ဝိပဿနာက တကယ်ရှိတာကိုသာ ရှုရပါသည်။
- ဝိပဿနာ၏ အာရုံသည် တကယ်စစ်မှန်သော ပရမတ္ထတရား၊ ရုပ်၊ နာမ် တရားသာ ဖြစ် သည်။
- ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာရှုမည်ဆိုလျှင် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်၏ အာရုံကို မရှုပဲ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန် ကိုသာ ရှုရပါမည်။
- ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် သတိကြီးစွာထားပြီး ပြန်ကြည့်လိုက်လျှင် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန် ထဲတွင် ပါဝင်သော စိတ်၊စေတသိက်များ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ ဆိုသည်များမှာ တစ်ခုမှ မမြဲပါ။ အကြောင်းကနေ ဖန်တီးထားသော သင်္ခတ တရားမျှသာဖြစ်သည်။
- သင်္ခတတရား မှန်လျှင် အနိစ္စသဘောတရား၊ မမြဲသော သဘောတရားများ ဖြစ်သည်။ ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိပြီဆိုလျှင် ပျက်ခြင်းသဘောရှိသည်မှာ မြေကြီးလက်ခတ် မလွဲဧကန် ဖြစ်သည်။
ထိုသဘောကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်အား ဝိပဿနာရှုမှတ်ရပါမည်။
ထိုသို့ ရှုမှတ်ပါက အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို အမှီပြုပြီး မဂ်စိတ်၊ဖိုလ်စိတ်များ ပေါ်လာပါမည်။

(P-235)

ဓမ္မရာဂ၊ ဓမ္မနဒ္ဓိ

မိမိကျင့်ကြံအားထုတ်ထားသော တရားအပေါ်တွင် အတွယ်အတာရှိနေသေးလျှင် အလွန် သိမ်မွေ့သော တဏှာဖြစ်၍ ဓမ္မရာဂ၊ ဓမ္မနဒ္ဓိဟု ခေါ်သည်။

ဓမ္မရာဂ ရထားသော ဝိပဿနာတရားအပေါ်တွင် တွယ်နေခြင်း သဘောကျနေခြင်းဖြင့် မစွန့်လွှတ်နိုင်သေးလျှင် အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရစေနိုင်သော ဝိပဿနာဘက်ကို မရောက် တော့ပဲ လမ်းဆုံးနေနိုင်သည်။

(P-236,237)

မဇ္ဈိမနိကာယ် အဂ္ဂိဝဇ္ဇသုတ်မှ ရှင်းလင်းချက်

မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို

- ဥပ္ပဇ္ဇတိ - သံသရာမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောလို့မရပါ
 - န ဥပ္ပဇ္ဇတိ - မဖြစ်ဘူးလို့လည်း ပြောလို့မရပါ
 - ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ န စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - တချို့ဖြစ် တချို့မဖြစ်ဟုလည်း ပြော၍မရပါ
 - နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ၊ န နဥပ္ပဇ္ဇတိ - လုံးဝ မဖြစ်ဘူး ၊ မဖြစ်ဘူး မဟုတ်ဘူး ဟူ၍လည်း ပြော၍ မရပါ
- ဥပမာ

မီးဖိုတစ်ခုဖိုထားလျှင် မီးတောက်လေးရှိ၍ ထိုမီးတောက်လေးငြိမ်းလိုက်လျှင် ငြိမ်းသွားသော မီးသည် မည်သည့်အရပ်မျက်နှာရောက်သွားသည်ဟု ပြော၍မရပါ။ ငြိမ်းသွားသည်ဟုပဲ ပြောလို့ရပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ပင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟု ပညတ်၍ရသော ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် ဟူသော ခန္ဓာ ၅ပါး အကြောင်းပြုပြီး ပြောပါသည်။

သတ္တဝါဟု ပြော၍ရသော ခန္ဓာငါးပါးငြိမ်းသွားပြီဆိုလျှင် ဘာနှင့်မျှ ပြော၍မရတော့ပါ။ ပြောစရာ မရှိတော့ပါ။

ရတနသုတ်ကို ကိုးကား၍ ကိလေသာကို ပါယ်ခြင်းဖြင့် ကံများချုပ်ငြိမ်းသွားပုံ

ရတနသုတ်မှ မြတ်စွာဘုရားရှင် ရှင်းလင်းချက်

- ခိဏံ ပုရာဏံ - ကံဟောင်းတွေလည်း မရှိတော့ပါ
- နဝ နိတ္ထိ သမ္ဘဝံ - ကံအသစ်တွေလည်း ဖြစ်ခြင်း မရှိတော့ပါ
- ဝိရတ္တ စိတ္တာ ယတိကေ ဘဝသ္မိံ - ဘဝမှာတွယ်တာတယ်ဆိုတဲ့ တဏှာလည်း မလာတော့ပါ
- အဝိရုဠိ ဆန္ဒာ - ဘဝအသစ် ဆက်ဖြစ်စေမည့် ဆန္ဒတွေ၊ တဏှာဆိုသည့် ဖြစ်ချင်တာတွေလည်း တိုးတက် ဖြစ်မလာတော့ပါ
- ခိဏ ဗီဇေ - ဘဝမှာ မွေးဖွားဖို့အတွက် မျိုးစေ့တွေလည်း ကုန်သွားပြီ
- နိဗ္ဗန္တိ မိရာ ယထာယံ ပဒီပေါ - မီးတောက်ကလေး ငြိမ်းသွားသလို ငြိမ်းသွားပြီ

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၇)

နန္ဒရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်းများ

မေးခွန်း (၁)

လောကတွင် မုနိဟုခေါ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များအများကြီးရှိရာ ထိုသူများအားလုံးကို မုနိဟု ခေါ်နိုင်ပါသလား။ အသိဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်(သို့)ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ အစားခြိုးခြံသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုပဲ မုနိဟုခေါ်ရမည် လား။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏အဖြေ

လောကတွင်

- ‘န ဒိဋ္ဌိယာ’ အမြင်တစ်ခုရှိရုံမျှနှင့်
- ‘န သုတိယာ’ ကောင်းသောအကြား ဗဟုသုတ ရှိရုံမျှနှင့်
- ‘န ဉာဏောန’ သမထကျင့်စဉ်ကို သမာပတ်များ အောင်မြင်ပြီး ဈာန်အဘိဉာဏ် များရခြင်း စသည်လောက်နှင့်
- မုနိဟု မပြောနိုင်ပါ။ တကယ့်ပညာရှိများက ထိုလောက် အခြေအနေ မျိုးလေးနှင့် မုနိ ဟု မခေါ်ပါ။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က အမြင့်ဆုံး မုနိ ဟု ခေါ်သော ပုဂ္ဂိုလ် ‘ဝိသေနိကတွာ’ ဆိုသည်မှာ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော ကိလေသာ မာရ်စစ်သည်များကို ဖယ်ရှားပြီး

- ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟများ ကင်းပြီး
- နောက်ဆုံး အတွယ်အတာများ လုံးဝကင်းပြတ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၊
- ကိလေသာအာသဝေါ ကင်းစင်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များကိုမှ မုနိဟု ခေါ်ရပါမည်။

(P-278/279)

မေးခွန်း (၂)

သာမဏ၊ ဗြဟ္မဏ တို့သည် စင်ကြယ်မှုများ အတိုင်း ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အစားအဝတ်ခြိုးခြံပြီး ပင်ပန်းကြီးစွာ ကျင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ များမှ လွန်မြောက်နိုင်ပါသလား။

(P-285)

မြတ်စွာဘုရားရှင်အဖြေ

ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်များ၊ အစာကို ခေါင်းခေါင်းပါးပါးကျင့်ခြင်း၊ အခြားခေါင်းပါးသည့်အကျင့်ဘာကိုပဲကျင့်ကျင့် ထိုအကျင့်များနှင့် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ ကို လုံးဝမလွန်မြောက်နိုင်ပါ။

မေးခွန်း (၃)

ခေါင်းပါးသောအကျင့်ကျင့်သူများ မလွန်မြောက်နိုင်လျှင် ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကမှ 'ဩဇာတိဏ္ဏ'နှင့် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ တို့မှ ကျော်လွှားလွတ်မြောက်နိုင်ပါမည်နည်း။ ***

(၁) အမြင်အကြားနှင့်လည်းကောင်း၊ အလေ့အထတစ်ခု စွဲစွဲမြဲမြဲ ဆောက်တည်သည့်အကျင့်နှင့် လည်းကောင်း၊ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လည်းကောင်း၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတို့မှ လွတ်မြောက်နိုင်သည် စင်ကြယ်နိုင်သည်ဟူသော မှားယွင်းသောအတွေးများကို ဖယ်ရှားရမည်။

(၂) - မိမိသန္တာန်တွင်ဖြစ်နေသော အာရုံဖပါးတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တဏှာ၏ သဘောကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိသည်။

- ထိုတဏှာ၏ မမြဲသော သဘာဝတရားများကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။

- ဆုံးဖြတ်ထားသည့်အတိုင်း ထိုတဏှာကို မိမိစိတ်ထဲတွင် မဖြစ်အောင် ဖယ်ရှားပစ်နိုင်သည်။

- ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွင် ကာမသဝ၊ ဘဝါသဝ၊ ဒိဋ္ဌာသဝ၊ အဝိဇ္ဇာသဝ၊ ဆိုသည့် စီးဝင်နေမှုများ မလာတော့ပါ။

(၃) ထိုသို့ ကိလေသာ အာသဝေါများ သူ့သန္တာန်တွင် စီးဝင်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ် သာလျှင် ဩဇာတိဏ္ဏ(ဩဇာ ရေအလျဉ်းကြီး) ကို ဖြတ်ကျော်နိုင်သူ၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ(ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ) ကို လွန်မြောက်နိုင်ပါသည်။

(P-286/289/290)

အပိုင်း(၇) နိဒါန်းပိုင်း

နန္ဒရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားချက်

မုနိ - ထိုခေတ်တွင် မုနိဆိုသည် အသိပညာရှိသော၊ ထက်မြက်သော သူတော်စင်များကို ခေါ်သည်။

သက္ကာယ၊ သက္ကာယ နိရောဓော

သက္ကာယ ကို အပါရ ဒီဘက်ကမ်း ဟု ခေါ်သည်။ သက္ကာယ နိရောဓ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ပါရ ဟိုဘက်လမ်း ဟုခေါ်သည်။

အပါရ ဟူသော ဒီဘက်ကမ်းတွင် သက္ကာယဆိုသော ခန္ဓာရှိနေသည်။ ခန္ဓာရှိနေသည့်အတွက် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ များရှိနေသည်။ ဒီဘက်ကမ်းနေသော ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း အိုနာ၊ သေ ဘေးဒုက္ခ များက လွတ်သည်လို့ မရှိပါ။

ထို အို၊ နာ၊ သေ ဘေးဒုက္ခများက လွတ်ရန် ပါရ ဟူသော ဟိုဘက်ကမ်း သို့ ကူးကြရပါမည်။

(P-256)

နိဗ္ဗာန်နှင့်အလှမ်းကွာအောင် လုပ်နေသော ရေပြင်ကြီးတွင် မျောပါနေကြပုံ

နိဗ္ဗာန်နှင့်အလှမ်းကွာနေအောင် လုပ်နေသော ရေပြင်ကြီးမှာ ကာမောဃ၊ ဘဝေါဃ၊ ဒိဋ္ဌောဃ၊ အဝိဇ္ဇောဃ ရေလှိုင်းကြီးများနှင့် ပြည့်နေသော ရေပြင်ကြီးဖြစ်ပါသည်။

ကာမောဃဖြင့် မျောပါမှု(ကာမဂုဏ်အာရုံများအပေါ်တွယ်တာမှု)

- မျက်စိက လှတာမြင်လျှင် တပ်မက်ကြ၊ ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်း
- နားကလည်း နှစ်သက်စရာအာရုံကို ရှာတတ်ကာ အသံနှင့်ပျော်မွေ့ပြီး နေတတ်ကြခြင်း
- အနံ့နှင့်ပတ်သက်လျှင်လည်း အမွှေးအကြိုင်မျိုးစုံနှင့် လူတွေ၏ စိတ်မှာမျောပါခြင်း
- လျှာ က ရသတဏှာနှင့်မျောပါနေတတ်ခြင်း
- ခန္ဓာကိုယ်အထိအတွေ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗနှင့် မျောပါနေခြင်း
- စိတ်ကူးစိတ်သန်းနှင့် မျောပါနေခြင်းလည်း ရှိတတ်ကြသည်။

ကာမောဃကို ဖြတ်ကျော်ရန်

မျက်စိက လှတဲ့အဆင်းမကြည့်၊ နားက နှစ်သက်စရာအသံ နားမထောင်၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် တို့သည်လည်း နှစ်သက်စရာအာရုံများ မခံစားတော့ပဲ ဈာန်တရားနှင့် နေမည်ဆို လျှင် ကာမောဃကို ဖြတ်ကျော်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ဘဝေါဃနှင့် မျောပါပုံ

ကာမောဃ မှ ကျော်လွှားလာနိုင်သော်လည်း ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံ (သို့) ဈာန်တရားများနှင့် ပတ်သက်ပြီး တရားဓမ္မပေါ်တွင် တွယ်တာသော ကာမရာဂ၊ ကာမနန္ဒီ ဆိုသည်နှင့်ဆက်၍ မျောပါ ပြန်ပါသည်။ တဏှာမှ မလွတ်သေးသမျှ ကာမောဃနှင့် မျောလျှင်မျှော၊ မမျောလျှင် ဘဝေါဃနှင့် မျောပါ မည်။

ဒိဋ္ဌောဃနှင့် မျောပါခြင်း

အတွေးမှား၊ အထင်မှား၊ အမြင်မှားများ လူတွေတွင်ရှိနေတတ်၍ ဒိဋ္ဌောဃဟု ခေါ်သည်။ လူတို့တွင် ငါဆိုတာရှိနေတယ် ၊ ငါ့ဟာဆိုတာ ရှိနေတယ် ၊ ငါလုပ်ချင်တိုင်း ဖြစ်တယ်ဆိုသော အတွေးမှား၊ အထင်မှား၊ အမြင်မှားများ ရှိနေတတ်ခြင်းကို ဒိဋ္ဌောဃ ဟုခေါ်သည်။

ထိုအယူဝါဒများ စွဲမြဲလာပြီး ကိုယ့်ဟာမှအမှန်၊ တခြားဟာအမှားဆိုပြီး အယူဝါဒ စွဲလန်းမှုများနှင့် အာဒါနဂ္ဂါဟီ - စွဲစွဲမြဲမြဲ ဆုပ်ကိုင်သည်

ဒုပ္ပဋိ နိဿဂ္ဂီ - စွန့်လွှတ်ဖို့ရန်ခက်သည် ဆိုလျှင် ဒိဋ္ဌောဃဟု ခေါ်၍ ထိုအယူဝါဒ လှိုင်းလုံးကြီးတွေ ထဲ မျောတတ်ကြပြန်ပါသည်။

အဝိဇ္ဇောဃနှင့်မျောပါခြင်း

နောက်ဆုံး ထို မျောပါခြင်းများ လျော့ပါးသွားပြီဆိုလျှင်တောင်မှ ကိုယ့်ကိုယ်ကို မသိခြင်း၊ ကိုယ့်ရဲ့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရား သဘာဝများကို မသိခြင်း၊ စစ်မှန်သော အကြောင်း တရားများကို မသိခြင်း၊ အမှန်မသိဘဲနှင့် အမှားကိုသိနေခြင်း၊ လုပ်သင့်တာကို မလုပ်သင့်ဘူး မြင်နေ ခြင်း၊ မလုပ်သင့်တာကို လုပ်သင့်တယ်ဟု မြင်နေခြင်းဆိုသည့် အဝိဇ္ဇောဃထဲ မျောပါသွားပြန်ပါ သည်။

(P-260/265/266)

မြတ်စွာဘုရားရှင်ဖွင့်ဆိုသောဗြဟ္မဏ

ဗြဟ္မံ အာဏတီတိ ဗြဟ္မဏော - ဗေဒကျမ်းများကို သင်ကြားရွတ်ဖတ်သောပုဂ္ဂိုလ် (P-273)

ဗြဟ္မဏ ဆိုသော စကားလုံးကို အဆင့်မြင့်ပုဂ္ဂိုလ်များအား ရည်ညွှန်းသောအခါ

‘ဗာဟိတ ပါပ’ မကောင်းမှုများ၊ အကုသိုလ်များကို တွန်းလှန်ဖယ်ရှားထားသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်

သာမဏ

‘ပါပေ သမေတီတိ သမဏော’ မကောင်းသောစိတ်ဓာတ်များ၊ ညစ်နွမ်းသောစိတ်ဓာတ်များကို ငြိမ်းသွားအောင် ဖယ်ရှားပစ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊

မုနိ အကြောင်းနှင့်အကျိုး၊ အကောင်းနှင့်အဆိုးကို ခွဲခြားသိမြင်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်

ပါရဆိုသော နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် သတ်သတ်လွတ်စားပြီး ကျင့်၍ ရ/မရ

သတ်သတ်လွတ်စားသည် ဆိုသည့် ရည်ရွယ်ချက် မှန်ကန်ရန် လိုအပ်သည်။

တိရစ္ဆာန်များကို သနားခြင်း၊ သူတို့ဒုက္ခများကို သနားခြင်း၊ ကြောင့် သူတို့အသားကို မစားတော့ဘူး၊ ရှောင်သည်ဆိုလျှင် ရည်ရွယ်ချက် အလွန်ကောင်းသည်။ မေတ္တာ၊ ကရုဏာနှင့် ရှောင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့သော် သတ်သတ်လွတ်စားခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်သည့် အကျင့်ဟု အောက်မေ့လျှင် မှားပါသည်။ (P-274)

အစားနှင့်ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသောတရား

အစားစားခြင်းဆိုသည်

- (၁) ပျော်ဖို့ စားတာ မဖြစ်စေရပါ
- (၂) ခန္ဓာကိုယ် တောင့်တင်းရန် စားခြင်း မဖြစ်စေရပါ
- (၃) မြူးထူးရန်
- (၄) လှပဖို့ရန် စားခြင်း မဖြစ်စေရပါ။

ခန္ဓာကိုယ်ကြီး တည်တံ့ပြီး အလုပ်လုပ်နိုင်ရန်၊ ရောဂါမဖြစ်အောင် အသက်ရှည်တည်တံ့ဖို့ရန် သာ စားရပါမည်။ (P-275)

အကုသိုလ်မှန်သမျှ အပါယ်ရောက်စေနိုင်ပါသလား

အကုသိုလ် မှန်သမျှ အပါယ်ကို ရောက်စေနိုင်သည်။ သို့သော် ရောက်စေနိုင်သော အင်အား ရှိမှ ရောက်စေတတ်သည်။ အကုသိုလ်ကို အပါယဂမနီယ နှင့် အပါယအဂမနီယ' ဟု ခွဲပေးထားသည်။

အပါယ်ပို့လောက်အောင် ပြင်းထန်လျှင်တော့ အပါယ်ရောက်မည် သို့သော် အကုသိုလ်မှန်သမျှသည် အပြစ်ရှိပြီး မကောင်းသောအကျိုးကို ပေးသည်မှာ သေချာမှတ်ရပါမည်။ (P-277)

အပိုင်း(၇) ရှင်းလင်းချက်များ

မာရ်စစ်သည် (၁၀)ပါး

တရားဓမ္မကျင့်သုံးပြုဆိုလျှင် အခက်အခဲများကို တိုက်ပွဲဝင်ရသည့် အနေအထားမျိုး ရောက်သည့်အတွက် ကိလေသာမာရ် စစ်သည်ဟု စကားလုံးသုံးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ကာမအာရုံ - လိုချင်စရာအာရုံများကို လိုချင်နေသော ကိလေသာ ကာမများကို ကျော်လွှား ဖယ်ရှားရခြင်း

အရတိ - တရားဓမ္မကျင့်သောအခါ ကောင်းသောအကျင့်တရားတွင် မပျော်မွေ့၊ ပျင်းစိတ်ဝင် လာခြင်း

ခုပ္ပိပါသ - ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း

တောင့်တ၊ တမ်းတခြင်း - အနေအထိုင်၊ အစားအသောက်တွက်ကောင်းသောအရာများ မျှော်လင့် ခြင်း

ထိနမိဒ္ဓ - တရားထိုင်နေစဉ် အိပ်ချင်လာခြင်း

ဘီရု - တစ်ယောက်တည်း နေရာမှာ ကြောက်လာခြင်း

ဝိစိကိစ္ဆာ - မိမိကိုယ်ကိုရော၊ အားထုတ်နေသည့် တရားအပေါ် ဖြစ်နိုင်ပါ့မလား၊ နိဗ္ဗာန်ရောက် နိုင်ပါ့မလား အတွေးဝင်လာခြင်း

မက္ခ၊ ထမ္မ - ငါကြိုးစားလို့ ရလာတာဟု ကျေးဇူးမသိတတ်တော့ခြင်း မက္ခ၊ ငါတရားထူးတရား မြတ်များ ရလာပြီဟု မာန်တက်လာခြင်း ထမ္မ၊

လာဘသက္ကာရ - လာဘ်လာဘ သက္ကာရ၊ အကျော်အစော လိုချင်ခြင်း

အတ္တုတ္တံသန ပရဝုတ္တန - တရားတွေတက်ပြီး အသိဉာဏ်ရင့်ကျက်လာသောအခါ ကိုယ့်ကိုယ်ကို မြှောက်ပင့်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးအား ရှုတ်ချလာခြင်း (P-279/284)

အာဟာရဓန သုဒ္ဓိ

အစာကိုခြိုးခြိုးခြံခြံ ကျင့်ခြင်းဖြင့် ကိလေသာများက စင်ကြယ်နိုင်သည်ဟု အယူအဆရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လမ်းစဉ်အတိုင်း ကျင့်ခြင်း

သံသာရ သုဒ္ဓိ

တစ်ချို့ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် သံသရာထဲတွင် အမျိုးစုံဖြစ်ပြီး သွားလျှင် စင်ကြယ်နိုင်သည်ဟု ယူဆခြင်း (P-285)

ဩဃ တိဏ္ဍ

ထိုသို့ ရူပတဏှာကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွင် ကိလေသာ အာသဝေါများ သူ့သန္တာန်တွင် အာရုံ(၆)ပါးလုံးမှ စီးဝင်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မရှိတော့ပါ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် ဩဃ တိဏ္ဍ အခက်အခဲများ ကျော်လွှားပြီး၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ ကို လွန်မြောက်နိုင်သည်။ သာမန်ကျင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များ မကျော်လွှားနိုင်ပါ။

ရူပတဏှာကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရူပတဏှာနှင့် ပတ်သက်၍ တဏှာဆိုတာ စီးဝင်မလာတော့ပါ။ တဏှာ စီးဝင်မလာလျှင် ဒေါသလည်း စီးဝင်မလာ၊ မောဟလည်း စီးဝင်မလာတော့ပါ။ မှားယွင်းသော အမြင်ဆိုသည့် ဒိဋ္ဌိလည်း စီးဝင်မလာတော့ပါ။

ထိုသဘာဝတရား(ကိလေသာ)များသည် မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တို့တွင် စီးဝင်မလာတော့လျှင် အာသဝေါကင်းသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လာမည်။ ဩဃတိဏ္ဍ(ဩဃ ရေအလျဉ်ကြီး) ကို ဖြတ်ကျော်နိုင်သူ၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ(ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ) ကို လွန်မြောက်နိုင်ပါသည်။

ပရိညာ

ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိခြင်း၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်း မကျန်ရအောင် သိသောအသိမျိုး

ပရိညာ (၃)မျိုး

- (၁) ဉာတ ပရိညာ - သိစရာတရားများကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိခြင်း
- (၂) တိရဏ ပရိညာ - အသိတိုးလာ၍ ဆုံးဖြတ်ပြီးသိခြင်း
- (၃) ပဟာန ပရိညာ - မိမိ၏သန္တာန်တွင် မဖြစ်ရအောင် တွန်းလှန်ဖယ်ရှားပြီး သိခြင်း

ဉာဏ် ပရိညာ

တဏှာနှင့်ပတ်သက်ပြီး

- မျက်စိက အဆင်းအာရုံကိုမြင်ပြီး လိုချင်တပ်မက်ခြင်း ရူပတဏှာ
- အသံအပေါ် တပ်မက်ခြင်း သဒ္ဒတဏှာ
- အနံ့အပေါ် တပ်မက်ခြင်း ဂန္ဓတဏှာ
- အရသာအပေါ် တပ်မက်ခြင်း ရသတဏှာ
- အထိအတွေ့အပေါ် တပ်မက်ခြင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ
- စိတ်ထဲတွင် ပေါ်လာသော အာရုံတစ်မျိုးမျိုးကို တပ်မက်ခြင်း ဓမ္မတဏှာ

ထိုကဲ့သို့ အာရုံ (၆)မျိုးတွင် ဖြစ်ပေါ်သော တဏှာ(၆)မျိုးကို ရူပတဏှာ၊ သဒ္ဒတဏှာ စသည်ဖြင့် တဏှာများကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိခြင်းကို ဉာဏ်ပရိညာ ဟု ခေါ်သည်။

တိရဏ ပရိညာ

ကိုယ်တိုင်သိလိုက်သော ရူပတဏှာ သည်လည်း မမြဲ

- ရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ဓမ္မတဏှာ ဆိုသည်လည်း မမြဲဘူး ဆိုသည်ကို အသိဉာဏ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်သည်
- ကိုယ်တိုင်သိသည်
- ဘယ်အရာမှ တည်မြဲနေတာ မရှိဘူးဟု စိတ်က ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကို တိရဏ ပရိညာ ဟု ခေါ်သည်။

ပဟာန ပရိညာ

သိထားသည့်အတိုင်း ထိုတဏှာကို မိမိစိတ်ထဲတွင် မဖြစ်အောင် ဖယ်ရှားနိုင်ခြင်း၊ တွန်းလှန် နိုင်ခြင်းကို ပဟာနပရိညာ ဟု ခေါ်သည်။

ရူပတဏှာ ပရိညာ (၃)မျိုး

ရူပဉာဏ် ပရိညာ

ရူပတဏှာ ဆိုသည်ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိခြင်း

ရူပ တိရဏ ပရိညာ

ရူပတဏှာ၏ မမြဲသော သဘာဝတရားများကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း

ရူပ ပဟာန ပရိညာ

ဆုံးဖြတ်ထားသည့်အတိုင်း ရူပတဏှာကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ခြင်း

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၈)

ဟေမက ရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်း

မိမိတို့ သန္တာန်တွင် ရှိသော (တွယ်တာမှု၊ လိုချင်မှု၊ တပ်မက်မှု) တဏှာများကို ဖျောက်နိုင်သော၊ ဖယ်ရှားနိုင်သော တဏှာကို လွန်မြောက်ဖို့ ကြိုးစားနိုင်သော ကျင့်စဉ်တရားကို ဟောပြောပေးပါ။ ***

မြတ်စွာဘုရားရှင် အဖြေ

လောကတွင်

- မြင်ထားသော အာရုံ
 - ကြားထားသော အာရုံ
 - နှိပ်စားထားသော အာရုံ၊ လျှက်ထားသော အာရုံ၊ ထိတွေ့ထားသော အာရုံ
 - စိတ်ကူးထဲတွင် ပေါ်လာသောအာရုံ
- ထိုနှစ်သက်စရာအာရုံများပေါ်တွင်
- ဆန္ဒဆိုသော လိုချင်မှု နှင့် ရာဂဆိုသော တပ်မက်မှုများကို ပယ်ဖျောက်နိုင်အောင် ကြိုးစားကျင့်ရမည်။

ထိုကျင့်နိုင်သောအကျင့်သည် ဘယ်သောအခါမျှ မပြောင်းလဲသော၊ ထာဝရခိုင်မြဲသော နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားပင်ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က နိဗ္ဗာန် သဘောကို သိရှိနားလည်ပြီးလျှင် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရားကို သတိကြီးစွာထားပြီး မမြဲသော၊ ဆင်းရဲသော၊ ကိုယ်မပိုင်သော သဘောကို အသိဉာဏ်ဖြင့် သိရမည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ကျင့်ရမည်။

သတိကြီးစွာထားပြီး ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်လိုက်လျှင် ယခု အားထုတ်သည့်ဘဝမှာပဲ ရာဂအပူ၊ ဒေါသအပူ၊ မောဟအပူ၊ ကိလေသာအပူမီးများ ငြိမ်းသွားပြီး တစ်ကယ့်ကို ငြိမ်းချမ်းသည့် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သွားမည်။

ထိုသို့ စိတ်ထဲတွင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော အပူငြိမ်းမှသာ ‘ဥပသန္တ’ တစ်ကယ်ကို ငြိမ်းချမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါသည်။

(P-306/308)

တောဒေယျ ရသေ့ကြီးမေးခွန်း

မေးခွန်း (၁)

လိုချင်စရာများ အပေါ်တွင် လိုချင်သော တဏှာမရှိ၊ တွယ်တာမှု ပူလောင်မှု တဏှာလည်း သူ့သန္တာန်တွင် မရှိ၊ သံသယအားလုံးကိုလည်း ကျော်လွှားပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လွတ်မြောက်သောသူ ဟု ပြောနိုင်ပါသလား?***

- ကာမဂုဏ်အာရုံနှင့် ပတ်သက်သော လိုချင်စရာများ အပေါ်တွင် လိုချင်သော တဏှာ မရှိ
 - တွယ်တာမှု ပူလောင်မှု တဏှာလည်း သူ့သန္တာန်တွင် မရှိ
 - ယုံမှားတွေးတောမှု သံသယများ အားလုံးလည်း မရှိတော့
- ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ လွတ်မြောက်မှုသည် “ဝိမောက္ခ” လုံးဝလွတ်မြောက်မှု တကယ့်လွတ်မြောက်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကိလေသာအားလုံး ကုန်ခန်းသွားသော ရဟန္တာ၏ လွတ်မြောက်မှုဟု ပြောနိုင်ပါသည်။

မေးခွန်း (၂)

“ဝိမောက္ခ” လွတ်မြောက်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တွယ်တာမှု မရှိတော့သော်လည်း၊ တောင့်တမှု ရှိပါသေးလား။ တဏှာကပ္ပ၊ ဒိဋ္ဌိကပ္ပ ထိုအတွေးများကို ဖျောက်ပြီး တကယ့်မုနိ အစစ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။***

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏အဖြေ

‘နိရောသသော သောနစ အာသသာနော’

- တဏှာ မရှိဘူးဆိုလျှင် မတောင့်တတော့ပါ။
- တဏှာကင်းသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် တောင့်တမှု(အာသာ) မရှိတော့ပါ။
- ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ရှိထားသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း သမာပတ္တိဉာဏ်နှင့် မှားယွင်းသော အတွေးများ၊ တဏှာတွေး၊ ဒိဋ္ဌိတွေးများ မတွေးတော့ပါ။
- ထိုသို့ မတွေးပဲ မှန်မှန်ကန်ကန် သိသောကြောင့်
- မည်သည်ကိုမှ ကြောင့်ကြမှု မရှိတော့ဘဲနှင့် ဘဝအပေါ်မှာ တပ်မက်မှု ကင်းသွားသည်။
- သူသည် တကယ့် မုနိအစစ်ဖြစ်ပါသည်။

ကပ္ပရသေ့ကြီး၏မေးခွန်း

သံသရာပင်လယ်ကြီးထဲတွင် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း၊ လှိုင်းလုံးများ လွှမ်းမိုးလာပြီ ဆိုလျှင် မြုပ်မသွားအောင် အားကိုးစရာ ရပ်တည်ရမည့် ကျွန်းကို မည်သို့ တည်ဆောက်ရပါမည်နည်း။***

အကိဉ္ဇ - ကြောင့်ကြပူပန်မှု၊ ရာဂ၊ဒေါသ၊မောဟ၊ကိလေသာ စိတ်အညစ်အကြေးများ၊ ဒုစရိုက်ကံ များ မရှိတော့လျှင်

အနာဒါန - အာရုံများပေါ်တွင် စွဲပိုက်ထားသော တဏှာများ မရှိတော့လျှင်

ထိုသို့ ဖယ်ရှားပယ်သတ်ပြီးသူသည် အားကိုးစရာကျွန်း(ဓမ္မဒီပါ)ကို တည်ဆောက်ပြီးသူ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကျွန်းဆိုသည် နိဗ္ဗာန်ကိုပဲ ပြောခြင်း ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်ဆိုသော ကျွန်းသည် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းများ အဆုံးသတ်ရာ ဖြစ်၍ အို၊နာ၊သေ သဘာဝတရားများ လွှမ်းမိုးမှုကို မခံရသော နေရာပင် ဖြစ်သည်။ (P-325/326)

ဇေတုကဏ္ဍိ ရသေ့ကြီး၏မေးခွန်း

အသိဉာဏ်နည်းပါးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကို ‘သန္တိပဒ’ဟုဆိုသော တကယ်ငြိမ်းချမ်းသည့် အဆင့် ရောက်အောင် မည်သို့လုပ်ရပါမည်နည်း။***

ကာမေသု ဝိနယ ဂေဓံ

- ကာမဂုဏ်အာရုံများပေါ်တွင် တွယ်တာသော တဏှာ (ကိလေသာ) မှန်သမျှ ပယ်ရမည်။

နေက္ခမ္မံ ဒဠ္ဗု ခေမတော

- ထိုသို့ပယ်ရာတွင် ကာမဂုဏ်အာရုံများ၏ အပြစ်ကိုမြင်ပြီး ကာမဂုဏ်အာရုံများက ထွက်ခွာ ရာဖြစ်သော (နေက္ခမ္မ)သည် အန္တရာယ်ကင်း (ငြိမ်းချမ်းသည်) ဟု မြင်ပြီး ကြိုးစားအားထုတ် ရမည်။

ဥဂ္ဂဟိတံ နိရတ္တံ ဝါ

- ကာမဂုဏ်အာရုံများနှင့် ပတ်သက်ပြီး စိတ်ထဲတွင် တဏှာနှင့်စွဲမှတ်ထားသော၊ ဒိဋ္ဌိနှင့်စွဲမှတ် ထားသော၊ မာနနှင့် စွဲမှတ်ထားသော မှားယွင်းသည့် အထင်အမြင်မှားများကို စွန့်ရန်လိုပါသည်။

မာ တေ ဝိဇ္ဇိတ္ထကိဉ္ဇနံ

- ထိုသို့စွန့်ပြီးလျှင် သဘာဝတရားများ မိမိသန္တာန်တွင်ရှိနေသော ရုပ်နာမ်တရားများ ပေါ်တွင် ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း မရှိစေရပါ။

- ရုပ်နာမ်များ ပေါ်တွင် တွယ်တာမှု လုံးဝကင်းအောင် လုပ်ရမည်။

- ရုပ်နာမ်များပေါ်တွင် တွယ်တာမှုလုံးဝကင်းသွားလျှင် အာသဝေါတရားများ စီးဝင်မလာ တော့ပါ။

- အာသဝေါတရားများ စီးဝင်မလာလျှင် သေခြင်းတရား ကိုယ့်သန္တာန်တွင် မဖြစ်တော့ပါ။ ဟု ဇေတုကဏ္ဍိအား ရှင်းလင်းဖြေကြားခဲ့ပါသည်။ (P-332/336/337)

အပိုင်း(၈) ရှင်းလင်းချက်များ

ဧတုကဏ္ဍိ ရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားသည့် ဂုဏ်ရည်

အကာမကာမိ - ကာမစိတ်များ ကင်းသော၊ ကာမဂုဏ်အာရုံများကို မလိုသော၊
ဖယ်ရှားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်

ဩဃာတိဂံ - သံသရာဝဲဩဃကြီးကို ကျော်ဖြတ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ် (P-328)

ကပ္ပ(၂)မျိုး

တဏှာ ကပ္ပ - ကိုယ်သိထားတဲ့အသိကို အခြေခံပြီး တဏှာနှင့်တွေးသော အတွေး
ဒိဋ္ဌိ ကပ္ပ - ဒိဋ္ဌိနှင့် တွေးသောအတွေး (သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များတွင် ဒိဋ္ဌိအတွေး မရှိတတ်ပဲ ဈာန်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဖြစ်တတ်ပါသည်)

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် အခြားဘာသာတို့ မတူကွဲပြားပုံ

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် ဆိုသည်မှာ အရင်ဖြစ်ခဲ့သော ဘဝပေါင်းများစွာကို မြင်နိုင်ခြင်း၊ သိနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်တွင် ပုဗ္ဗေနိဝါသနုဿတိနှင့် ပတ်သက်၍ တော်တော်ရှည်ကြာ လှမ်းမြင်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အကန့်အသတ် မရှိအောင် ကြည့်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ရှိသည်။

အခြားဘာသာများတွင် ကျင့်သော၊ ဘုရားသာသနာနှင့် မတွေ့ဆုံကျင့်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာလေးဆယ် ဟိုဘက်ကျော်ပြီး မသိနိုင်ပါ။ (အကန့်အသတ်ရှိ)

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် မရှိ၍ သူတို့အသိဉာဏ်က အားပျော့နေသဖြင့် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ မြင်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (P-308)

မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ရဟန္တာတို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ် ကွာခြားပုံ

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်မှာ ဘဝပေါင်း၊ ကမ္ဘာပေါင်း၊ အကန့်အသတ် မရှိ ကြည့်နိုင်ပါသည်။ အကန့်အသတ် မရှိရုံတင်မကပဲ စုတိပဋိသန္ဓေခေါင်းစီးနှင့် လည်း ကြည့်စရာ မလိုပါ။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များသည် စုတိပဋိသန္ဓေ ခေါင်းစီးနှင့် ကြည့်ရပါသည်။ စုတိပဋိသန္ဓေ ဆိုသည် သေသည့်စိတ်နှင့် မွေးသည့်စိတ် ထိုနှစ်ခုပေါ်တွင် လျှောက်ပြီး ကြည့်ရသည်။ ပဋိသန္ဓေမြင်လျှင် စုတိ မြင်သည်။ စုတိမြင်လျှင် ဟိုဘက် ပဋိသန္ဓေ မြင်သည်။

ပုဗ္ဗနိဝါသနဿတိနှင့် နောက်ကြောင်းပြန်ကြည့်ရင်း မိစ္ဆာအယူဝါဒ ဖြစ်ရခြင်း

အချို့သော သာသနာပ(ဈာန်၊ အဘိညဉာဏ်ရသော) ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကိုယ့်ဘဝကိုယ် နောက်ကြောင်း ပြန်ကြည့်လိုက်သောအခါ စုတိပဋိသန္ဓေ စိတ်ကလေးနှင့် ဦးတည်ပြီးသွားသောအခါ စိတ်အစဉ် ပြတ်တောက်သွားသော နေရာကို သွားတွေ့သည်။ ထိုကွက်လပ်ကြီးမှာ အလွန် ကြီးလွန်းသဖြင့် ကျော်၍ မကြည့်နိုင်သောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များမှာ မိစ္ဆာအယူဝါဒ ဖြစ်သွားရပါသည်။ ဟိုဘက်ကို သူကြည့်လို့မရတော့သောအခါ “ငါ့ဘဝ၊ အဲ့ဒီကမှ စခဲ့တာ၊ ဒီအရင်က ငါမရှိသေးဘူး” ဟူသော အတွေးဝင်လာသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို နာယူမိသော အဘိညဉာဏ်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ထိုသို့ ပြတ်တောက်သွားသည့် အချိန်သည် အသညသတ်ဘုံတွင် ဖြစ်နိုင်သည်ကို သဘောပေါက်သည်။ ထိုကွက်လပ်ကို ကျော်၍ ကြည့်နိုင်သော အဘိညဉာဏ်စွမ်းအားရှိခဲ့လျှင် ဟိုဘက် စုတိပဋိသန္ဓေစိတ်အစဉ်ကို ဆက်တွေ့နိုင်ပါသည်။

ပညာကပ္ပိ

- ဈာန်သမာပိတ်မှ ရရှိသော သမာပိတ်ပညာနှင့် ဆိုလျှင် ဘဝတဏှာ (ရူပတဏှာ+ အရူပတဏှာ) အတွေး၊ ဒိဋ္ဌိအတွေးများကို ရရှိစေနိုင်ပါသည်။
- ထိုသို့ သမာပိတ်ပညာနှင့် ရရှိသော တဏှာအတွေး၊ ဒိဋ္ဌိအတွေးများ ကို ပညာကပ္ပိ ဟု ခေါ်ပါသည်။
- ထိုအတွေးများကို ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်မှ ဖျောက်နိုင်ပါသည်။
- ထိုအတွေးများကို ဖျောက်နိုင်မှ တကယ့်မုနိ အစစ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ (P-321)

ဘယ်လိုလူသည် တဏှာအတွေး၊ ဒိဋ္ဌိအတွေး မတွေးတော့ဘူးလဲ။

နိရောသသော သော န စ အာသသာနော

- တဏှာကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တောင့်တမှု မရှိတော့ပါ။
- ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ရှိထားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း သမာပိတ်ဉာဏ်နှင့် ရသော မှားယွင်းသော အတွေးများ မတွေးတော့ပါ။
- ထိုအတွေးမှားများ ဖျောက်နိုင်ပြီး မှန်မှန်ကန်ကန် သိသောကြောင့် ကြောင့်ကြမှု၊ တွယ်တာမှု မရှိတော့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တကယ့် မုနိအစစ် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိကိုယ်သာ အားကိုးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မကြာခဏဟောကြားချက်(ဓမ္မဒီပါ)

အတ္တဒီပါ ဘိက္ခဝေ ဝိဟရထ၊ အတ္တသရဏာ အနညသရဏာ။

မိမိကိုယ်သည်သာလျှင် မိမိရဲ့ ရပ်တည်ရာကျွန်းကြီးဖြစ်တယ်၊ တစ်ခြားသူတွေဟာ ကိုယ်ရဲ့ ရပ်တည်ရာကျွန်းမဟုတ်ပါ။

ဓမ္မဒီပါ ဓမ္မသရဏာ အနညသရဏာ၊

တရားသည်သာလျှင် တကယ့်ကျွန်းကြီးဖြစ်တယ်၊ သံသရာထဲမှာ သွားလို့ရှိရင် တရားပဲ အားကိုးစရာရှိတယ်၊ တခြားအားကိုးစရာမရှိပါ။ (P-323)

အနောက်တိုင်းလူတို့ ဖွင့်ဆိုသော အတ္တဒီပ၏ အဓိပ္ပာယ်သည် မှန်ကန်မှုရှိမရှိ

အနောက်တိုင်းလူတစ်ချို့သည် အတ္တဒီပါ ဆိုတဲ့စကားလုံးကို ဒီပ- ဆီမီး၊ အတ္တ - အတ္တ အတ္တဒီပ - အတ္တတည်းဟူသော ဆီမီးလို့ ဘာသာပြန်ကြသည်။ မှန်ကန်မှုမရှိသော ဘာသာပြန်မှုဖြစ်သည်။

အတ္တ (၂)မျိုး

- ကိုယ့်ကိုကို ရည်ညွှန်းသော နာမ်စားအနေနှင့်သုံးခြင်း
- အတွေးအခေါ် မိစ္ဆာဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ သုံးခြင်း

ကိုယ့်ကိုယ်ကိုသာ ကိုးကွယ်ရာဟူသည် အတွေးအခေါ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အတ္တကို ရည်ညွှန်းခြင်းလား

“အတ္တာဟိ အတ္တနော နာထောဏေ ဟိ နာထော ပရောသိယာ” ကိုယ့်ကိုယ်ကို သာလျှင် ကိုးကွယ်ရာဟု ဆိုခြင်းသည် အတွေးအခေါ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အတ္တကို ရည်ညွှန်းတာ မဟုတ်ပါ။

ဓမ္မဒီပါ တရားကို အားကိုးရန် ရည်ညွှန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မပဒတွင်လည်း ပါရှိသော စိတ်နှလုံးအေးငြိမ်းစေသည့် နည်းစနစ်

အတိတ်က ဖြစ်ခဲ့သော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရများပေါ်တွင် တွယ်တာနေသော တဏှာကို ခြောက် အောင်လုပ်ရမည်။ ဆက်မတွယ်ရပါ။

အနာဂတ် သင်္ခါရတရားများပေါ်တွင်လည်း ကြောင့်ကြမှု မထားရပါ။

ပစ္စုပ္ပန်တွင် ကိုယ်ကြုံတွေ့နေရသည့် အာရုံတို့အပေါ်တွင်လည်း ငါ့ဟာမဟုတ်ဘူးဆိုသော အမြင်နှင့် လွှတ်ထားရပါမည်။ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိနှင့်လည်း မသိမ်းပိုက်ပဲ လွှတ်ထားရပါမည်။

ထိုသို့ အတိတ်ကအရာကိုလည်း လွှတ်ထား၊ အနာဂတ်ကိုလည်း မမျှော်လင့်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှာ လည်း မစွဲလန်းဘူးဆိုလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ‘ငြိမ်းချမ်းသောပုဂ္ဂိုလ်’ ဖြစ်ပါသည်။

ကာမနှင့် နေက္ခမ္မ ကွာခြားပုံ

ကာမ - နှစ်သက်စရာ၊ လိုချင်စရာ အာရုံများကို လိုချင်နေခြင်း

နေက္ခမ္မ - လိုချင်မှုများကို ဖယ်ရှားပစ်ခြင်း လိုချင်မှု ကာမများထဲမှာ ထွက်ခွာနေခြင်း၊ ရှောင်ရှားခြင်း

သန္တိငြိမ်းချမ်းခြင်းဆိုသည်/ အဆင့်မြင့်ဆုံး နေက္ခမ္မ

သန္တိ(ငြိမ်းချမ်းခြင်း)ဆိုသည် နှစ်သက်စရာအာရုံများ၊ လိုချင်သော ကိလေသာကာမများမှ ရှောင်ခွာ၊ ထွက်ခွာ လိုချင်မှုများ ဖယ်ရှားပစ်နိုင်သော နေက္ခမ္မသဘောပင် ဖြစ်သည်။

- ကာမဂုဏ်အာရုံများကို ရှောင်၍ ရဟန်းပြုလိုက်ခြင်း
- သမထကျင့်စဉ် ကျင့်၍ ပထမဈာန်ရခြင်း
- ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေကနေ အပြင်ကို ထွက်သွားနိုင်သော နိဗ္ဗာန်အထိ ရောက်ခြင်း

ဟု နေက္ခမ္မ အဆင့်ဆင့် ရှိပါသည်။

နေက္ခမ္မဆိုသည့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရန် ကာမဂုဏ်အာရုံများပေါ်တွင် မက်မောသော တဏှာကို ဖယ်ရှား ပစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားများနှင့် သံသရာထဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်သော အဆင့်အမြင့်ဆုံး နေက္ခမ္မသည် နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်သည်။

ထိုနေရာသည် အို၊ နာ၊ သေ ဘေးအန္တရာယ်များ ကင်းဝေးရာဖြစ်၍ တကယ်ငြိမ်းချမ်းရာ သန္တိ ဖြစ်ပါသည်။

ပိုင်းခြားသိရမည့်အရာနှင့် ပယ်ရမည့်အရာ

မျက်စိဖြင့် မြင်ရသည့် အာရုံ၊ နားက ကြားရသည့်အသံ၊ နှာခေါင်းကရသည့် အနံ့၊ လျှာက ရသည့် အရသာ၊ ခန္ဓာကိုယ်က ထိတွေ့ရသော အထိအတွေ့များအပေါ်တွင် တွယ်တာခြင်း တဏှာ၊ မုန်းတီးခြင်း ဒေါသ၊ တွေဝေခြင်း မောဟ များ မဖြစ်စေရပါ။

စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊ မျက်စေ့၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်များ၊ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အထိအတွေ့၊ ဝိညာဏ်စိတ် တို့သည် ဖယ်ရှားရမည့်အရာ မဟုတ်ပဲ ပိုင်းခြားပြီး ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် သိရမည့် အရာများဖြစ်သည်။

(သစ္စာလေးပါးနှင့် ပြောလျှင် သိရမည့် ဒုက္ခသစ္စာ)

ကာမအာရုံများပေါ်တွင် တွယ်တာသောတဏှာနှင့် မုန်းတီးသောဒေါသကိုသာ ပယ်ရပါမည်။

(P-331)

ရုပ်နာမ်တရားများနှင့် ပတ်သက်၍ န တုမှကသုတ် မှ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟောကြားချက်

ချစ်သားရဟန်းတို့ ရုပ်တရားသည် မင်းတို့ဟာ မဟုတ် သိမ်းပိုက်မကြနဲ့၊ လွှတ်ထားလိုက်

မင်းလွှတ်ထားလိုက်မယ်ဆိုရင် ချမ်းသာမယ်

လွှတ်မထားပဲ ဆုပ်ကိုင်ထားမည်ဆိုလျှင် ဒုက္ခရောက်နေမည်

သဘာဝတရားများ ကိုယ့်သန္တာန်တွင် ရှိသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားများနှင့် ပတ်သက်ပြီး
ကြောင့်ကြမှု မရှိစေရပါ။

ဥပမာ။ ။ ဇေတဝန်ကျောင်းထဲတွင်ရှိသော မြက်များကို မြက်ရိတ်သမား လာရိတ်လျှင်
ကိုယ့်စိတ်ထဲ မခံစားရပါ။ မြက်ရိတ်တယ်ပဲ ခံစားရမည်။ ရဟန္တာဖြစ်သွားလျှင်လည်း ကိုယ့်ထိသော်
လည်း ကိုယ်လို့ သတ်မှတ်တာမရှိတော့သည့်အတွက် မခံစားရ။ တွယ်တာမှု၊ မုန်းတီးမှု၊ ဆန့်ကျင်မှု
များ မလာတော့ပါ။

(P-334)

ပါရာယနဒေသနာ
အပိုင်း(၉)

ဘဒြာဝုဓ ရသေ့ကြီး၏ မေးခွန်း

အားလုံးအတွက် သံသရာဝဋ်မှလွတ်ကင်းနိုင်သော တရားဓမ္မကို ဟောကြားပေးပါ။***

‘အာဒါနတဏှံ ဝိနယေထ သဗ္ဗံ’

(၁) အာဒါနတဏှာ - အရာရာကို စွဲလန်းသိမ်းပိုက် ရယူတတ်သော တဏှာမှန်သမျှ ပယ်စွန့်ဖို့ ကြိုးစားရမည်။

‘ဥဒ္ဓိ အဓော တိရိယဉ္ဇာပိ မဇ္ဈေ’

(၂) အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ပင်ဖြစ်စေ (သို့) အောက်ဘုံ၊ အထက်ဘုံ၊ အလယ်ဘုံ များကပင်ဖြစ်စေ (သို့) ချမ်းသာသုခ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခပင်ဖြစ်စေ မည်သည့်အရာကိုမှ တွယ်တာမှု တဏှာ မထားရ၊ အားလုံးကို စွန့်လိုက် ရမည်။

‘ယံ ယဉ္ဇိ လောကသ္မိံ မုပါဒိယန္တိ၊ တေနေဝ မာရော အန္ဓေတိ ဇန္တိ’

(၃) အတွယ်ရှိသည့်နေရာတွင် ခန္ဓာရောက်လာမည်။ အစွဲရှိသည့်နေရာတွင် သတ္တဝါများရှိသည်။ သတ္တဝါများ၏နောက် ခန္ဓာသည် ရောက်လာတတ်သည်။ မည်သည့်နေရာစွဲစွဲ စွဲသည့်နေရာ သွားဖြစ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် အစွဲအကုန် ဖြုတ်ရမည်။

‘တေသ္မာ ပဇာနိန ဥပါဒိယေထ၊ ဘိက္ခု သတော ကိဉ္ဇနံ သဗ္ဗလောကေ။’

အာဒါနသတ္တေ ဣတိပေက္ခမာနေ၊ ပဇံ ဣမံ မစ္စုဓေယျ ဝိသတ္တံ’

- (၄) - စွဲနေပြီဆိုလျှင် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း ဆိုတာက ဘယ်တော့မှ မလွတ်ပါ။
 - အစွဲမပြတ်သေးသမျှ အို၊ နာ၊ သေရဦးမည်။
 - ကမြင်းနီခန္ဓာကိုယ်ကဲ့သို့ ဘယ်လောက်သေးသေး၊ ဆင်ခန္ဓာကိုယ်ကဲ့သို့ ဘယ်လောက် ကြီးကြီး စွဲသည့်နေရာ ခန္ဓာလာမည်။ ခန္ဓာရှိနေသေးသမျှ မည်သည့်နေရာဘဲ ဖြစ်ဖြစ် သေမည်ပင်ဖြစ်သည်။
 - ရှိသမျှခန္ဓာသည် နောက်ဆုံးတွင် အို၊နာ၊သေ ကင်းသောခန္ဓာ မရှိပါ။
 - ထို့ကြောင့် အစွဲ ကို ဖြုတ်နိုင်ရမည်။
 သို့မှသာ သံသရာဝဋ်က လွတ်ကင်းနိုင်ပါမည်။

(P-348/349/350/351/352)

ဥပယုဂ်သေကြီး၏ မေးခွန်း

မေးခွန်း(၁)

မသိမှုအဝိဇ္ဇာ ဆိုသည်ကို ဖြိုချဖျက်ဆီးနိုင်သော အကောင်းဆုံး အမြင့်ဆုံး အညာဝိမောက္ခကို ရှင်းပြပေးပါ။

အညာဝိမောက္ခ ဆိုသည်

- (၁) ပဟာနံ ကာမတ္တန္တာနံ
နှစ်သက်စရာ၊ လိုချင်စရာ အာရုံများကို လိုချင်နေသည့် တဏှာကို ဖယ်ရှားခြင်း
- (၂) ဒေါမနဿန စူဘယံ
ဝမ်းနည်းကြေကွဲမှု ဒေါမနဿ၊ မုန်းတီးရှုရှာမှု ဒေါသများကို ဖယ်ရှားခြင်း
- (၃) ထိနဿ စ ပနုဒနံ
ကောင်းသည့်ဘက် အလုပ်လုပ်ရမှာ စိတ်ထက်သန်မှု၊ အားတက်မှု မရှိသော စိတ်၏ တွန့်ဆုတ်မှု၊ စိတ်၏ ပျော့ညံ့မှုများကို ဖယ်ရှားနိုင်ခြင်း
- (၄) ကုက္ကုစ္စာနံ နိဝါရဏံ
စိတ်ပူပန်ခြင်း ကုက္ကုစ္စကို ဖယ်ရှားခြင်း
- (၅) ဥပေက္ခာ သတိသံသုဒ္ဓိ
စတုတ္ထဈာန် ရလာသည့်အခါ တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက်၏ စွမ်းအားကြီးထွားလာသည့် အတွက် သတိစင်ကြယ်လာသည်။ ထိုအနေအထားမျိုးဖြင့် စတုတ္ထဈာန်၏ အရည်အသွေး ဥပေက္ခာကို ရရှိလာပြီး သုခ၊ ဒုက္ခမှ လွတ်သွားခြင်း
- (၆) ဓမ္မတက္က ပူရေဇဝံ
တရားနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကြံစည်ခြင်း၊ ဝိပဿနာကျင့်စဉ် အားထုတ်ခြင်းတို့တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့သည် ရှေ့ပြေးရှေ့ဆောင် ဖြစ်သည်။ ထို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်တရားကို ကျင့်နိုင်ခြင်း
- (၇) အဝိဇ္ဇောယ ဘဘောဒနံ
မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာကို လုံးဝဖောက်ခွဲဖျက်ဆီး ပစ်နိုင်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရှိခြင်း
အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သည် အကောင်းဆုံး၊ အဆင့်မြင့်ဆုံး၊ အညာဝိမောက္ခ ဖြစ်ပါသည်။

မေးခွန်း (၂)

လောကကြီးကို ဘာက ချည်နှောင်ထားပါသနည်း။

လောကကြီးကို နှစ်သက် တွယ်တာမှု နန္ဒီဆိုသော တဏှာရာဂ က ချည်နှောင်ထားပါသည်။

မေးခွန်း (၃)

အာရုံပေါ်တွင် မည်သည်က ကျက်စားနေပါ သနည်း။

အာရုံပေါ်တွင်

ကောင်းသည့်အတွေးများ

- ကာမဝိတက် - ကာမဂုဏ်အာရုံနှင့်ပတ်သက်သော အတွေးများ
- ဗျာပါဒဝိတက် - ဒေါသအတွေးများ
- ဝိဟိံသာဝိတက် - သတ်ဖြတ်လိုသော အတွေးများ

မကောင်းသည့်အတွေးများ

- နေက္ခမ္မ ဝိတက် - တရားနာရန်၊ ရိပ်သာဝင်ရန် စသည့် ကောင်းသောအတွေးများ
 - အဗျာပါဒ ဝိတက် - မေတ္တာပို့ခြင်း၊ အများအတွက် ကူညီလိုသော အတွေးများ
 - အဝိဟိံသာ ဝိတက် - အများကောင်းကျိုးရအောင် ဆောင်ရွက်လိုသော အတွေးများ
- စသော အတွေးများ ကျက်စားနေပါသည်။

မေးခွန်း (၄)

ဘာကို ဖယ်ရှားရင် နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်မည်နည်း။

တဏှာကို ဖယ်ရှားလိုက်နိုင်မှ တကယ့်ငြိမ်းချမ်းမှု နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဖြစ်လာနိုင်ပါမည်။

မေးခွန်း (၅)

ဘယ်လို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်မှ ကမ္မဝိညာဏ လို့ခေါ်သော ကံတရားသည် အပြီးသတ် ချုပ်သွားပါမည်နည်း။***

- မိမိ အဇ္ဈတ္တတွင် ဖြစ်သော အာရုံမှာပင် ဖြစ်စေ၊
- ဗဟိဒ္ဓတွင် ဖြစ်သော အာရုံမှာပင် ဖြစ်စေ
- ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝေဒနာဆိုသည့် ခံစားမှုအားလုံးပေါ်တွင် တွယ်တာမှု၊ မြတ်နိုးမှု၊ ကြိုက်နှစ်သက်မှု မရှိအောင်
- ကျင့်ကြံအားထုတ်မည်ဆိုလျှင်
- ကိလေသာ ကံတရား၊ ကမ္မဝိညာဏ်၊ အဘိသင်္ခါဝိညာဏ် များ အားလုံး အပြီးသတ် ချုပ်ငြိမ်းပါမည်။ (ဝေဒနာရှုထောင့်မှ ဖြေလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

ပေါသာလရသေ့ကြီး၏မေးခွန်း

အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ရထားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်သည် မည်သို့ဖြစ်ပါသနည်း။***

ငါဘုရားသည် အင်မတန်ဆန်းကြယ်သော၊ သိမြင်နားလည်ရန် ခက်ခဲသော သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်တို့၏ တည်ရှိရာ ဘုံဌာန၊ ဝိညာဏဌာတိ (၇)ပါးတို့ကို သိမြင်နားလည်ပြီး ဖြစ်သည်။

အာကိဉ္ဇညာယတန ဗြဟ္မာကြီး၏ အနေအထား၊ ထိုဘုံသို့ ရောက်ရှိဖြစ်ကြောင်း ကံတရား၊ ရှိတတ်သော သံယောဇဉ်တရားများ၊ လွတ်မြောက်မှု မလွတ်မြောက်မှု အားလုံးကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိသည်။

အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ရရှိထားသော လူ့ပြည်မှ လူသားဈာန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်

- ထိုဈာန်စိတ်ထဲတွင် ရှိသော စိတ်၊ စေတသိက်၊ နာမ်တရားများ (ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်၍ဖြစ်သော ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်) တို့ကို
- မမြဲသော သဘော၊ ဆင်းရဲသော သဘော၊ မစိုးပိုင်သည့် သဘော (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ) ဟူသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမှတ်ပွားများလိုက်လျှင် ဝိပဿနာဉာဏ် အဆင့်ဆင့် မဂ်ဉာဏ် အဆင့်ဆင့်မှ နောက်ဆုံး အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရရှိကာ ရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အာကိဉ္ဇညာ ယတနဘုံသို့ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ပြီးမှ

- ရောက်ရှိ ပဋိသန္ဓေနေသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း မိမိ၌ရှိသော နာမ်ခန္ဓာ (၄)ပါး (ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်) တို့ကို (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ) ဟူသော ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ဆက်လက်ရှုမှတ်ပွားများလိုက်လျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်အဆင့်ဆင့်၊ မဂ်ဉာဏ်အဆင့်ဆင့်မှ နောက်ဆုံး အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရရှိကာ ရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ (P-371/372)

မောဃရာဇ၏ အမေးကို ဖြေဆိုခြင်း

လောကကြီးကို မည်သို့ ရှုမြင်လျှင် သေခြင်းတရားမှ လွန်မြောက်/လွတ်မြောက်နိုင်ပါမည်နည်း။***

(၁) အမြဲတမ်း သတိရှိပြီးလျှင် လောကဟုခေါ်သော ခန္ဓာ (၅)ပါး၊ အာယာတန၊ဓာတ် သဘာဝ တရားများကို သုညဟု မြင်အောင်ကြည့်ပါ။

(၂) ထိုသို့ ခန္ဓာ(၅)ပါးကို သုညဟု မြင်အောင်ကြည့်နိုင်လျှင် အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ များကို ဖယ်ရှားနိုင်ပါလိမ့်မည်။

(၃) ထိုအရာကို ဖယ်ရှားနိုင်လျှင် သေခြင်းကို ကျော်လွှား လွန်မြောက်နိုင်ပါမည်။

ထိုသို့ ကျင့်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား သေမင်းက မမြင်တွေ့နိုင်၊ သေခြင်းမှာ လွတ်မြောက်နိုင်ပါမည်။

(P-375/376)

ပိကီယ၏ အမေးကို ဖြေဆိုခြင်း

ယခုဘဝမှာပင် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ တို့မှလွတ်မြောက်သည့် ကျင့်စဉ်တရားကို သိလိုပါသည်။***

- (၁) ရုပ်တရားတို့က ဒုက္ခပေးနေတာကို မြင်အောင်ကြည့်ပါ။ ထိုသို့မြင်လျှင် ရုပ်တရားများသည် သတ္တဝါများကို ဘယ်လောက်နှိပ်စက်သည်ကို သိရပါမည်။ ထို့ကြောင့် မမေ့လျော့ပဲ ထိုရုပ်တရားများ နောက်မရဖို့ရန် ကြိုးစားရမည်။
- (၂) နောင်ဘဝ မဖြစ်ဖို့ရန်အတွက် ရုပ်တရားကြီးကို လိုချင်သော တဏှာကို ဖယ်ရန် ကြိုးစားရပါမည်။
- (၃) တဏှာ၏ လွှမ်းမိုးမှုခံနေရသော လူတို့သည် ထိုတဏှာကြောင့် ပူလောင်မှုများဖြစ်ပြီး၊ နောက်ဆုံးတွင် အိုမင်းရင့်ရော်သွားကြသည်။
- (၄) ဇရာတရား၏ နှိပ်စက်ခံနေရသော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုကြည့်ပြီး နောက်တစ်ခါ ဘဝများ မဖြစ်ရအောင် မမေ့မလျော့ ကြိုးစားပြီး တဏှာကို ပယ်ပါ ဟု ဟောကြားထားခဲ့ပါသည်။

ပိကီယအား ရဟန္တာဖြစ်အောင် ထပ်မံဟောကြားသောတရား

ပိကီယရသေ့ကြီးနှင့် ဗာဝရီပုဏ္ဏားရသေ့ကြီး တွေ့ဆုံနေသည့်အချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မှ ရောင်ခြည်တော်လွှတ်ပြီး

- ပိကီယ မင်းမှာ သဒ္ဓါစွမ်းအားတွေ ရှိပါတယ်
- ဝတ္တလီ ဟာ သဒ္ဓါစွမ်းအားတွေကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်သွားသလို
- ဘဒြာဝုဓ ဟာလည်း သဒ္ဓါစွမ်းအားတွေကြောင့် ရဟန္တာဖြစ်သွားရတယ်
- မင်းမှာလည်း သဒ္ဓါစွမ်းအားတွေရှိတယ်

ဒါကြောင့် သဒ္ဓါစွမ်းအားတွေတိုးမြှင့်ပေးပါ။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေနှင့် ပတ်သက်ပြီး သဒ္ဓါစွမ်းအားများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်အောင် ကြိုးစားပါ။

- ထိုသို့ ကြိုးစားလျှင် သေခြင်းတရားကို ကျော်ဖြတ်နိုင်လိမ့်မည်။ ဟု ဟောကြားလိုက်သော အခါ ပိကီယသည် ရဟန္တာဖြစ်သွားပါသည်။ ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးသည်လည်း အနာဂါမ် ဖြစ်သွားပါသည်။

(P-386)

အပိုင်း(၉) ရှင်းလင်းချက်များ
ဘဒြာဝေ ရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဂုဏ်ရည်များ တင်စားခြင်း

- (၁) ဩကဉ္စဟံ - ခန္ဓာ ၅ပါးအပေါ်မှာ တွယ်တာသော တဏှာကို ပယ်ပြီးသော မြတ်စွာဘုရား
- (၂) တဏှာစိတ္တံ - ပူဆာတောင့်တခြင်းဆိုသော တဏှာကိုလည်း ဖြတ်တောက်ပြီးသော မြတ်စွာဘုရား
- (၃) အနေဇံ - စိတ်လုပ်ရှားမှု ကိလေသာများ မရှိတော့သော မြတ်စွာဘုရား
- (၄) နန္ဒိဉ္ဇဟံ - နှစ်သက်မှု တဏှာကို ဖယ်ရှားပြီးသော မြတ်စွာဘုရား
- (၅) ဩဃတိဏ္ဏံ - ကာမောဃ၊ ဘဝေါဃ၊ ဒိဋ္ဌောဃ၊ အဝိဇ္ဇောဃ၊ စသောအခက်အခဲများ အားလုံးကို ဖြတ်ကျော်ပြီးသော မြတ်စွာဘုရား
- (၆) ဝိမုတ္တံ - ငြင်းခုံစရာများ၊ အကုသိုလ်များ မရှိတော့သော မြတ်စွာဘုရား
(ဧကင်္ဂဒဿိနော - တစ်စိတ်တစ်ဒေသလောက်သိ၍သာ ငြင်းကြသည်။ အကုန် သိမြင်လျှင် ငြင်းစရာမရှိတော့ပါ။)
- (၇) ကပ္ပဉ္စဟံ - တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ နှင့်တွေးသော အတွေးများ မရှိတော့သော မြတ်စွာဘုရား

ဥဒယရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားသော ဂုဏ်ရည်

- (၁) ဈာယံ - ဈာန်တရားများ အားလုံးရပြီးသော
- (၂) ဝိရဇမာသိနံ - ကိလေသာမြူများ၊ အညစ်အကြေးများ ကင်းပြီးသောသူ
- (၃) ကတကိစ္စ - လုပ်စရာများ အားလုံး လုပ်ပြီးသူ
- (၄) အနာသဝ - မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် တို့မှ ကိလေသာ အာသဝများ ယိုစီးဝင်ရောက်လာမှု မရှိတော့သောသူ
- (၅) ပါရဂူ သဗ္ဗဓမ္မာနံ - တရားခပ်သိမ်းပေါ်တွင် ပါရဂူမြောက် တစ်ဖက်ကမ်းပေါက်အောင် သိသောသူ (P-354)

ဥဒယရသေ့ ရရှိထားသော ဈာန်အဆင့်

ဥဒယရသေ့သည် သမထကျင့်စဉ်ကျင့်၍ ၊ ရူပဈာန် ထဲတွင် အမြင့်ဆုံး စတုတ္ထဈာန်အထိ ရရှိထားသော သူဖြစ်သည်။ (P-354)

ပေါသလာ၏ ဘုရားရှင်အား ဂုဏ်ပြုချီးမွမ်းခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်

- (၁) အတိတ်ကို ပြောနိုင်သည်။
- (၂) စိတ်လှုပ်ရှားမှုများ ကင်းသည်။
- (၃) သံသယများ လုံးဝမရှိပါ။
- (၄) တရားခပ်သိမ်း၏ လမ်းဆုံး အထွတ်အထိပ်ကို သိသူဖြစ်သည်။

ပေါသလ ရသေ့ကြီး၏ ရရှိထားသောစွန့်အပ်ခြင်း

ဥပသီဝရသေ့ကဲ့သို့ အာကိဉ္ဇညာယတနစွန့် ရရှိထားသောသူ ဖြစ်သည်။

မောဃရာဇရသေ့ကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တင်စားချက်

အဘိကန္တ ဒဿာဝီ - အလွန်နှစ်သက်စရာကောင်းသော ဓမ္မအမြင်များ ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်

“ရူပံ ဘိက္ခဝေ န တုမှာကံ၊ တံ ပဇဟေယ” ချစ်သားတို့ ရုပ်တရားကြီးက သင်တို့ဟာ မဟုတ်ဘူး။ အဲ့ဒီ ရုပ်တရားကြီးကို စွန့်လိုက်ကြဟု ဆိုရာတွင် ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို စွန့်ခိုင်းခြင်း ဖြစ်ပါသလား။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ရူပံဘိက္ခဝေ န တုမှာကံ၊ တံ ပဇဟေယ” ချစ်သားတို့ ရုပ်တရားကြီးက သင်တို့ဟာ မဟုတ်ဘူး။ အဲ့ဒီ ရုပ်တရားကြီးကို စွန့်လိုက်ကြပါ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်မှာ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို စွန့်ခိုင်းတာမဟုတ် ခန္ဓာငါးပါးအပေါ် တွယ်တာသော တဏှာကို စွန့်ပစ်ခိုင်းခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ထို ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို အဆုံးသတ်သွားပေမဲ့ နောက်ခန္ဓာတစ်ခု ထပ်လာအုံးမှာ ဖြစ်သည်။

ဥပမာ သစ်ပင်တစ်ပင်၏ အကိုင်းများကို ဘယ်လောက်ခုတ်ခုတ် အမြစ်ရှိနေသမျှ ပြန်ထွက် နေအုံးမည် ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ အမြစ်နှင့်တူသည့် တဏှာကို မဖယ်ရှားဘဲနှင့် ခန္ဓာ ၅ပါး ကို ဘယ်လောက် ပယ်ပယ် သံသရာထဲတွင် သတ္တဝါများသည် ခေါင်းအမျိုးမျိုးလဲပြီး သံသရာလည် နေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(P-341/342)

ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသည့် သတ္တဝါများကို မြင်သည့်အခါ စဉ်းစားဆင်ခြင်ရမည့် စိတ်ထားများကို ဖော်ပြပါ။

အနမတဂ္ဂသုတ် တွင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသည့် တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင် ဖြစ်စေ မြင်သည့်အခါ

ဥပမာ - ကြက်တစ်ကောင်တွေ့ပြီဆိုလျှင် ‘ငါလည်း ဘဝပေါင်းများစွာ ကြက်ဘဝရောက်ခဲ့ဖူးလို့ ဟင်းအိုးထဲရောက်သည့် အကြိမ်ပေါင်းလည်း မနည်းတော့ပါ’ ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်ရမည်။

ထိုသို့ စဉ်းစားခြင်းဖြင့် တိရစ္ဆာန်တွေအပေါ်မှာ ရက်စက်သော စိတ်နည်းသွားနိုင်ပါသည်။ ဒုက္ခရောက်နေတဲ့သူတွေရင်လည်း ငါလည်း ဒီလိုဒုက္ခရောက်ခဲ့ဖူးတယ်လို့ စဉ်းစားရမည်ဟု ဟောကြားထားခဲ့ပါသည်။

အရပ်ဆိုးအကျည်းတန်တဲ့သူများကို မြင်သည့်အခါလည်း ရှုတ်ချခြင်း မပြုပဲ ငါလည်းဒါမျိုး ရုပ်ဆိုးခဲ့ဖူးပြီဟုပင် အောက်မေ့ ဆင်ခြင်ရမည်။ (P-342/343)

‘တေနဝ မာရော အန္ဓေတိ ဇန္တု’ မှ ‘မာရော’ ဆိုသော စကားလုံးသည် ဘာကိုရည်ညွှန်းပါသနည်း။

‘မာရော’ ဆိုသည့် စကားလုံးသည် ခန္ဓာကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ ခန္ဓာလာပြီဆိုလျှင် ကိလေသာများ၊ ကံများလည်း လာပါမည်။ ခန္ဓာမာရ၊ ကိသေမာရ၊ အဘိသင်္ခါရမာရ အကုန်လာပါမည်။ (P-350)

အနာထပိဏ် သူဌေးကြီးကို ရှင်သာရိပုတ္တရာဟောသောတရား

- ရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က အနာထပိဏ် သူဌေးကြီးအား
- မျက်စိအပေါ်မှာလည်း မစွဲနှင့်
 - ရူပါရုံအဆင်းပေါ်လည်း မစွဲနှင့်
 - မျက်စိနှင့်မြင်သည့်အဆင်း နှစ်ခုဆုံမိ၍ ပေါ်လာသော မြင်သိစိတ် အပေါ်မှာလည်း မစွဲနှင့်
 - ထို ၃ ခု ဆုံ၍ ပေါ်လာသော အာရုံနှင့်စိတ်ကို ဆက်သွယ်ပေးသည့် ဖဿအပေါ်မှာလည်း မစွဲနှင့် ဖဿကြောင့် ဖြစ်လာသော ဝေဒနာအပေါ်မှာလည်း မစွဲနှင့် ဝေဒနာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော တဏှာအပေါ်မှာလည်း မစွဲနှင့်
 - ဘာကိုမှ မစွဲနှင့် ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ရှိသမျှ အစွဲတွေ အကုန်လုံး ဖြုတ်ပေးလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ (P-350/351)

အညာဝိမောက္ခ အဓိပ္ပါယ်

အညာဝိမောက္ခ ဟူသည် သိပြီး လွတ်မြောက်ခြင်း၊ အသိဉာဏ်ဖြင့် လွတ်မြောက်ခြင်း၊ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိပြီး အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် ကိလေသာများမှ လွတ်မြောက်မှု ဖြစ်သည်။ (P-355)

အညာဝိမောက္ခ အနှစ်ချုပ် (၃)မျိုး

- (၁) နီဝရဏာ တရားများကို ဖယ်ရှားခြင်း
- (၂) မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်တရားကို ကျင့်ခြင်း
- (၃) နောက်ဆုံးတွင် အဝိဇ္ဇာကို ဖယ်ရှားနိုင်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရခြင်း

အညာဝိမောက္ခ၏ အညာဆိုသည် အဘယ်နည်း။ သူ၏ သိပုံအဆင့်ဆင့်

အညာ - အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်သည်။

အညာဟု ခေါ်ရခြင်းမှာ

- အောက်ဉာဏ်တွေ သိခဲ့သည့် အပိုင်းအခြား အတိုင်းပိုပြီး ရှင်းသွားအောင် သိသည်။
- သောတပတ္တိမဂ် က သိလာသောသစ္စာကို သကဒါဂါမိမဂ်က ထပ်သိသည်။
- အနာဂါမိမဂ်က ထပ်သိသည်။ အရဟတ္တမဂ်က ထပ်သိသည်။
- အောက်က သိထားသော အပိုင်းအခြားအတိုင်း သိသည်။
- သောတပတ္တိမဂ်တုန်းက သစ္စာ ၄ပါးပဲသိ၍ ယခု သစ္စာ ၅ပါး သိသွားခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။
- ထိုသစ္စာ (၄)ပါး အပေါ်တွင်သာ အသိက ရှင်းသွားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥပမာ

တရားနာသောအခါ တစ်ခါတည်းတွင် နားမလည်သော်လည်း၊ ၂ခါ၊ ၃ခါ၊ ၄ခါ၊ ၅ခါ ထပ်ထပ် နာလိုက်သောအခါမှ ပိုပို ရှင်းသွားသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ (P-360-361)

တတြမဇ္ဈတ္တတာ အဓိပ္ပါယ်နှင့်စွမ်းအား

စတုတ္ထဈာန် ရလာသောသူ၏ သန္တာန်တွင် ဖြစ်လာသော ဥပေက္ခာကို တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက် ဟု ခေါ်သည်။ သဘာဝတရားများကို တစ်ညီတည်း ဟန်ချက်ညီညီ အလုပ်လုပ်အောင် ဥပေက္ခာက ထိန်းထားပေးသည်။

စတုတ္ထဈာန် ရလာပြီဆိုလျှင် တတြမဇ္ဈတ္တတာ စေတသိက်၏ စွမ်းအားကြီးထွားလာသည့် အတွက် သတိသည် စင်ကြယ်လာသည်။ သူများနှင့်မတူပဲ သတိသည် ချိန်သားကိုက်လာသည်။ ထိုသို့ သတိစင်ကြယ်လာသည့် အနေအထားမျိုး စတုတ္ထဈာန်၏ အရည်အသွေးကို ရနိုင်ပါသည်။ (P-358)

ပညာမဂ္ဂင် (၂)ခု တွဲထားရခြင်းအဓိပ္ပါယ်

သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပ ဟူသော ပညာမဂ္ဂင် (၂)ခု တွဲထားခြင်းသည် အဓိပ္ပါယ် ရှိပါသည်။ မတွေးလျှင်လည်း မသိ၊ တွေးမှ သိသည်။ ထို့ကြောင့် အတွေးနှင့်အသိ တွဲနေရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥပမာ - လူတွေ တစ်စုံတစ်ခု သိချင်သောအခါ ခေါင်းကုတ်ပြီး စဉ်းစားတတ်ကြပါသည်။ ထိုသို့ စဉ်းစားပြီဆိုလျှင် အမြင်ဆိုတာ ထွက်လာတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပ တွဲထားရခြင်း ဖြစ်သည်။ (P-359)

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ (၇)ပါး

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဆိုသည်မှာ သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်စိတ်တည်ရှိရာ ဘုံ (ဘယ်နေရာမှာ ဖြစ်ပေါ်၊ ရပ်တည်လာခြင်းကို ဆိုလိုသည်)

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ (၇)မျိုး

- (၁) နာနတ္တကာယ နာနတ္တသညီ
ကိုယ်ကာယ ပုံသဏ္ဌာန်လည်းမတူ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်လည်းမတူ
(လူ၊ နတ်၊ ဝိနိပါတိက ပြိတ္တာများ)
- (၂) နာနတ္တကာယ ဧကတ္တ သညီ
ကိုယ်ကာယ မတူ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်တူညီသော (ပထမဈာန် ၃ ဘုံမှ ဗြဟ္မာများ)
- (၃) ဧကတ္တကာယ နာနတ္တသညီ
ကိုယ်ကာယ တူညီ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် မတူညီသော
(ဒုတိယဈာန် ၃ ဘုံမှ ဗြဟ္မာများ - ပဋိသန္ဓေစိတ်မှာ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန် ဝိပါက် စိတ်များ)
- (၄) ဧကတ္တကာယ ဧကတ္တသညီ
ကိုယ်ကာယလည်း တူညီ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် လည်း တူညီသော
(တတိယဈာန် ၃ ဘုံမှ ဗြဟ္မာများ ပဋိသန္ဓေစိတ် စတုတ္ထဈာန် ဝိပါက်စိတ်)

နာမ်များချည်းတည်ရှိရာ အရူပဘုံများ

- (၅) အကာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ (အကာသနာဉ္စာယတန ပဋိသန္ဓေစိတ်)
- (၆) ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ (ဝိညာဏဉ္စာယတန ပဋိသန္ဓေစိတ်)
- (၇) အာကိဉ္စညာယတနဘုံ (အာကိဉ္စညာယတန ပဋိသန္ဓေစိတ်)

နေဝသညာနာသညာယတနဘုံမှ ဗြဟ္မာတို့၏ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်စိတ်သည် အလွန်သိမ်မွေ့ပြီး မထင်ရှားသောကြောင့် ထည့်မရေတွက်ပါ။

လောကကြီးကို သုညမြင်အောင် ရှုကြည့်နည်း

- ခန္ဓာ (၅)ပါးကို သုညဟု မြင်အောင်ကြည့်ခြင်း (အနတ္တအနေနှင့် ကြည့်ခိုင်းခြင်း) သဘောပင် ဖြစ်သည်။
- ရူပက္ခန္ဓာ သည်လည်း မိမိစိတ်တိုင်းကျ မိမိဖြစ်ချင်သည့်အတိုင်း လုပ်နိုင်သည့် စွမ်းရည် မရှိပါ။
- ဝေဒနာသည်လည်း ပျော်တာချည်းပဲ ဘယ်တော့မှ မဖြစ်။
- သညာ ကလည်း အမှတ်အသား လွဲသည်သာ ဖြစ်သည်။
- သင်္ခါရကလည်း ကောင်းသည့်အကြံ၊ ကောင်းသည့် လှုံ့ဆော်မှုတွေချည်း မဖြစ်
- ဝိညာဏီ (အသိစိတ်)ကလည်း အမြဲတမ်း ကိုယ်ဖြစ်ချင်တဲ့စိတ်မျိုး မဖြစ်

ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးသည် ကိုယ်ဖြစ်ချင်သည့်အတိုင်း၊ ကိုယ့်အလိုမပါသည့် အတွက်ကြောင့် အနတ္တ (သုည) ဖြစ်သည်။

အားလုံးသည် သင်္ခါရသက်သက်သာဖြစ်သည်။ ပေါင်းစပ်ထားသော အရာများသာ ဖြစ်သည်။ တစ်ခုစီခွဲလိုက်လျှင် ဘာမှရှာမတွေ့နိုင်တော့ပါ။

ထိုသို့ မြင်အောင် ရှုမှတ်ရပါမည်။

(P-375/376)

ပိင်္ဂီယ ရသေ့ကြီး၏ အသက်

ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီး၏ တူတော်သူဖြစ်၍ အသက်လည်းတူကာ အသက် ၁၂၀ ရှိပြီဖြစ်သည်။ တပည့်ကြီး (၁၆)ယောက်တို့တွင် အသက်အကြီးဆုံး ဖြစ်သည်။

(P-378)

ပိင်္ဂီယ ရသေ့ကြီး၏ အနေအထား

(၁) အသက်အရွယ်ကြီးရင့်၍ အဘိုးကြီးဖြစ်နေပြီ

(၂) အားတွေလည်း မရှိတော့ပါ

(၃) အသားအရေတွေလည်း စိုပြေမှု မရှိတော့ပါ

(၄) မျက်စိလည်း မကောင်း၊ နားလည်း သိပ်မကြားရတော့ပါ။

ထိုသို့ အခြေအနေထဲတွင် တွေ့တွေဝေဝေ ဘာမှမသိပဲနဲ့ မသေချင်ပါဟု မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားခဲ့ပါသည်။

(P-378)

ပိင်္ဂီယရသေ့ ရဟန္တာအဆင့် မရောက်ပဲ အနာဂါမ်အဆင့်သာ ရရှိခြင်း

ပိင်္ဂီယ ရသေ့ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားတရားကို နာကြားသည့်အခါ

- အသက်အရွယ်ကြီးရင့်နေသဖြင့် တစ်ကြောင်း
- စိတ်ကလည်း ဦးလေးဖြစ်သူ ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီး တရားပွဲတွင် မပါဝင်သဖြင့် တရားနာစေချင်သော စိတ်ဖြစ်နေသည့်အတွက်
- မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန္တာဖြစ်မည့် အနေအထားအထိ ဟောကြားပေးသော်လည်း တရား ကို အပြည့်အဝ အာရုံမစိုက်နိုင်ပဲ

အနာဂါမ်အဆင့်အထိပြ ရောက်သွားပါသည်။

သူ၏တပည့်တစ်ထောင်ကမူ ရဟန္တာများ ဖြစ်သွားကြပါသည်။

(P-383)

